

ANUL VII-LEA
15 Iunie
1939 • No. 6

CLUJ, STR. REG.
MARIA No. 1.
UN NUMĂR 25 L

Furnizorii
Curții Regale**Pentru vânători**„ pescari
„ turiști

este unicul mijloc pentru conservarea bocancilor. Conține untură de pește, care moaie pielea, cauciuc natural dizolvat și ceruri, cari astupă porii pielei, împiedecând apa să pătrundă în încălțăminte.

Intrebuințarea uleiurilor scumpe, ca uleiul de ricin, sau altele, n'au nici un efect, deoarece apa fiind specific mai grea, ridică la suprafață, aceste uleiuri din polii pielei, pătrunde în pori și distruge pielea

Consecințe. pierderi de bani, picioare umede, buturaj, etc., etc.

Unsoarea cauciucată „Schmoll” este de o calitate fără concurență și în comparație cu prețul uleiurilor. **foarte eficientă.**

Dacă furnizorul Dvoastră nu are această marfă, rugați-l să comande. Mărimile din comerț sunt: No. 111, 1/4 kgr., 1/2 kgr., 1 kgr.

NU SE USUCĂ!!**Alte produse ale fabricii „Schmollpasta” Brașov:**

Cremă de ghețe în cutii și tuburi.

Ceară pentru parchete, pentru mobile fine, pentru automobile și mobile vopăite.

GALOȘIN pentru galoși și pentru îmbrăcămintea confecționată din cauciuc.

CEARĂ T. SKIURI, renumită marcă din strălănită „ULLR”.

Cutțiile mari sunt eficiente, căci nu cumpărați tinichea !!

ATENȚIUNE! De vânzare:

1) Prepelicari, puțin și perfect dresați, etatea 10 luni, 1—4 ani, perfect sănătoși, probă 14 zile pentru oricare câine, cele mai bune condițiuni.

2) Primesc pentru dresaj prepelicari și spanieli, a) nedresați pentru educație și dresaj sistematică, de cameră, câmp, pădure, baltă; b) dresați cu defect, până la etatea de 4 ani, pentru corectură și dresaj corect ca la punctul a).

3) Pentru toate transporturile (dus—întors) se garantează sosirea bună. Adresați pentru orice informațiuni (corespondență și în limba germană), (cu răspuns plătit 7 lei în plic).

Cresc. și dresaj No. 110 Homorod I. jud. Târnava-Mare.

Se vând:

5 căței, rasa Setter Englez (Laverack) foarte frumoși, părinți vânători, aduși tata din Anglia, mama din Franța; Blue-belton (alb stropit cu negru) și Lérieron-belton (alb cu galben). Prețul 1,500 lei. Canisa Mehedintzi, Str. Eroii dela Cerna 8. T.-Severin. Pentru orice lămuriri a se trimite mărei.

	Pag.
Țăranii și vânătoria	165—166
Prof. E. Bolezat: Un caz de țap cu perucă și capră cu coarne și cu cheratoză	167—169
La știucă	169—171
Rezistența porcului sălbatec	169
Werner Klemm (Piatra-Neamț): Migrațiunea păsărilor	172—178
Mihai Moșandrei: Cum vânam cu câinii perechi	179—181
Discuții	182—183
Dr. R. Porsche (Sibin): O metodă de repopulare a apelor de munte	184—185
Dr. E. Schnell (Titu-Dâmbovița): Călătoria vânătorească	185—186
Din munți și din câmpii	187—188
Ceva despre mierla de apă (Nemo)	
Bușnița (O. B.)	
Un câprior rănit atacă (Dr. S. R.)	
Iepuri și potârniche în grădina mea (Virgil Al. Ieremia)	
Cărți — Reviste	189—191
Știri mărunte	191—192

De vânzare:

1). Una armă de alicie, cu două rânduri de țevi, unele mai scurte, Cal. 12, marca „Gyon” cu platine. 2). Una armă de alicie cal. 12, marca „N. Dantin”. 3). Una armă Drilling, cal. 12, marca „S. Jäger”, țevi Krupp. A se adresa: Avocat I. Crețoiu, Ploiești, Str. D. C. Brătianu 19.

De vânzare:

3 căței prepelicari, de câte 4 luni, foarte desvoltati, rasă bună; costul 500 lei bucata, plus transportul. Manole Ciupclă, Restaurantul Gării Timișoara.

**I. Pălării de vânătoare
MODEL CARPATIN!**

Sunt de o impermeabilitate absolută, rezistente la influințele atmosferice. — În toate culorile.

Prima „Loden” (170 grame) Lei 180.—
Prima „Loden” (175 grame) Lei 200.—
(căptușite cu mătase)

Din păr de iepure (a la Borsalino) (145 gr.) Lei 425.—
„ ” ” ” ” ” ” (150 gr.) „ 450.—
(căptușite cu mătase)

II. Cizme de păslă din lână

de culoare sură naturală, din o singură bucată, fără cusătură, făcute la comandă după măsură, Lei 400.—

I. Fernengel, Fabrica de pălării

Dumbrăveni — Ardeal, județul Târnava-Mică.

TĂRANII ȘI VÂNĂTOAREA

Îată o temă, care a împărțit pe vânătorii români din cei douăzeci de ani din urmă, în tabere, — care a provocat discuțiuni aprige, și pe care credem, că e bine să o re-deschidem, fiind o importantă problemă o vânătoarei noastre.

La cele două extreme s'au așezat părerile diametral opuse. Deoparte cei care proclamă o adevărată „slobodnă” vânătoarească, în sens de destrăbălată libertate. De altă parte cei, care nu pot vedea în țăran decât un braconier, împușcând căprioara cu iedul în ea, prinzând iepurele în laț și dropia pe poleiu. Cu prima categorie nu e de discutat. Teza susținută de aceștia e dela început compromisă prin argumente hotărâtoare arhicunoscute, dar mai ales prin avertismentul pe care îl dau diferitele țări, în care după sarabanda scurtă a unei asemenea „libertăți” a urmat pustiul statornic, tristeța pădurilor și a câmpiilor lipsite de vânat, decadența vânătoarei la o îndeletnicire — și ea tot mai săracă — de a prinde paseri cântătoare, costisitoare și foarte arareori reușitele încercări de repopulare. — Trebuie însă să dăm atențiune acuzațiunii de „braconieri incorigibili”, cu care sunt încărcăți țărani noștri.

Înainte de toate trebuie să dărămăm o imagină deosebită care ar exista între vânătorul „domn” și vânătorul „țăran”: deosebire care privește originea pornirii sau a îndeletnicirii vânătoarești. Orășanul (să-i spunem așa, generic, oricărui vânător care nu e țăran), se zice, că vânează din pasiune, pe când țăranul din poftă de câștig. Unul e sportiv, celalalt profesionist. E prima eroare ce se face prin această ireală categorisire. Câți orășeni sunt, cari adună într-o zi câte patru-cinci iepuri și sara îi duc negustorului; sau vânează sistematic la vulpi, cu gândul la prețul pe care îl plătește jupânul! În schimb între țărani cei mai mulți purtători de armă, sunt stăpâniți de cea mai autentică pasiune vânătoarească. Cei, care avem la spatele nostru un trecut vânătoresc cât de cât îndelungat, să scormonim prin amintirile noastre și fără greș vom da de o serie întreagă de vânători țărani, în care ardea flacăra patimei vânătoarești cel puțin tot atât de caldă și de curată, ca în oricare orășan. Împrejurarea, că acel țăran vânător cruță la cartușe, nu trage decât la distanță rațională, ca să nu strice balanța între cheltuială și agoniseală, că el nu prea mănâncă vânatul, ci mai curând îl vinde, că e în stare să cutriere zile întregi mun-

ții în ger pe urma unui jder cu bland de preț, că el nu lapădă carnea cerbului sau a mistrețului, ci și-o prepară pentru iarnă, — nu sunt împrejurări, care să-i scadă ceva din vrednicia lui de adevărat vânător.

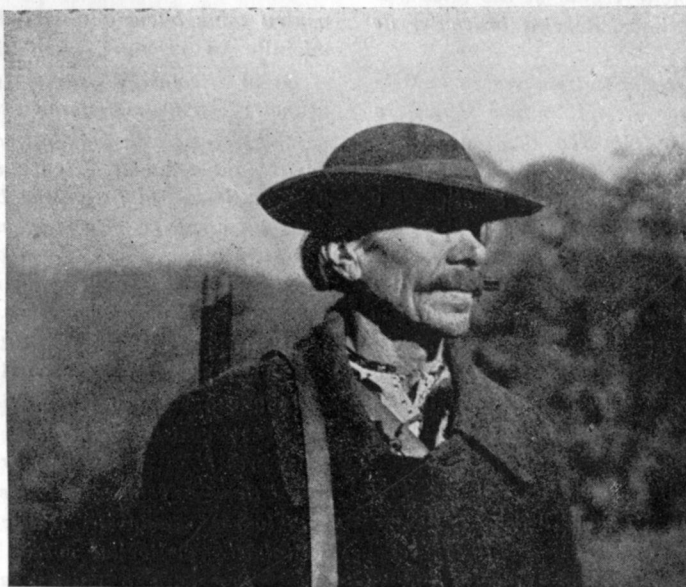
De sigur, în această categorie nu intră cel care întinde lațurile ca să adune în saci iepurii sugrumați și nici ciomăgașul de pe urma dropiilor înghețate. Dar nu intră în categoria vânătorilor, tot așa, nici orășanul care prinde iepurii cu plasa, ca să-i comercializeze, după cum tot vânător rămâne orășanul, care vinde sutele de fazani și de iepuri, pe care i-a împușcat el și oaspeții lui într-o zi de goană îmbelșugată.

Deci nici o deosebire în ceea-ce privește mobilul vânătoarei. Și între orășeni și între țărani sunt vânători din patimă și sunt pseudovânători, care în realitate sunt comercianți de carne sau de vânat viu. Iar de aici urmează, că e falsă și concluziunea: pe când vânătorul orășan împușcă cruțând, cel țăran, cu gândul numai la cât mai mult vânat ucis, doboară pe capete, fără de alegere.

Ajungem astfel la sfârșitul prim: sunt mulți țărani, cari au patima vânatului, cari nu vânează pentru câștig, chiar dacă nu lapădă venitul vânătoarei lor.

Această concluziune ne duce la un unghișor de privire de unde ne apare în altă lumină „țăranul braconier”. E un lucru cert: majoritatea braconierilor noștri sunt țărani. Dar de aici nu reiasă, că oricare vânător țăran e braconier și mai puțin rămâne în mintea noastră imaginea urgisită a braconierului-tip, atunci când ne gândim la țăranul român, care vânează în ascuns. Să nu ridicăm piatra, până nu ne facem noi înșine judecata!

Să vorbim pe față! Mă rog, domniilor voastre, care azi sunteți cei mai corecți vânători (nu fac ironie!), și ocupați după vrednicie cele mai alese situații în sinedriul vânătoresc, — puteți să puneți careva mâna pe inimă și să mărturișiți, că nici când nu ați tras într'un vânat în timp oprit? Adecă, mărturișiți, că nu ați fost nici când, nici o clipă, braconieri? Cine îmi va spune, că trecutul lui e... curat, va găsi crezarea mea numai în cazul, dacă mă va încredința, că a început să vâneze pe când începea și să încărunească! Să ne aducem însă fiecare aminte de acele nesfârșit de frumoase zile ale tinereții noastre, pe când...

Vânător țăran din Gurghiu

braconam. Furam arma părintelui nostru, sau o scoteam din ascunzătoarea ei pe cea „câștigată“ prin geniale operațiuni financiare, și — îndreptați de câte-un „meșter“ din sat — ieșeam pe furis, să vânăm. Ce să fi făcut? Aveam în noi patima, ne ardea, ne orbea, ne mâna. Dar cum să ai tu, puștiu de 16 ani, permis și teritor, cum să te încadrezi între „vânătorii cei mari“? Trebuia să vânezi; vânai cum puteai: braconai.

În această stare a tinereței, frământată de patimă și împiedecată de lipsa de puțință, se zbate de cele mai multe ori țăranul-vânător. E pătimaș, e vânător. El permis nu primește, el teren de vânătoare nu are. Orășenii au arendat toate comunele din jur. Ce să facă? Să nu vâneze? E peste puțință! Braconează.

Și iarăși mă întorc către tovarășii mei vânători corecți. Să lăsăm epoca tinereței noastre și să ne imaginăm o situație posibilă azi. Domnia Ta ești vânător, pasionat. Stai la țară. Ți-e drag să ieși cu arma la pădure, la câmp; cu cânele căutând țahlele sau miriștele mari. Dar și satul în care stai, și cele din prejur, cale de două poște, sunt arendate de niște necunoscuți din cutare oraș mare, care nu-ți îngăduesc să vânezi pe teritoriul lor. Domnia Ta ce faci? Dacă într-adevăr ai patima de vânător, rabzi ce rabzi, un an, doi, trei — pe urmă braconezi. Ca de două ori doi — patru. Ridici piatra spre mine? Nu o ridici!

Deci al doilea sfârșit: dacă nu-i dai țăranului vânător pătimaș ocazia să vâneze corect, va vâna ca braconier. Sau: sunt atâția țărani braconieri, fiindcă sunt atâția țărani vânători pasionați care, orice ar face, nu au puțință să vâneze legal.

După acest al doilea pas ajungem la altul. Spuneți, că țăranul împușcă oricând, orice, oricum, trecând peste poruncile legale și ale etice vânătoarești. Da: țăranul vânător pătimaș, devenit braconier de silă, nu cunoaște lege.

O! cât e de ușor să fii corect, când nu stă la spatele tău a tra cura! Mie mi-e ușor să nu împușc iepure în Iunie, fiindcă în Iunie îmi găsesc plăcerea deplină împușcând țap — și fiindcă știu, că la toamnă voi avea înzecită plăcere vândând acel iepure și porodița lui — și fiindcă e iepure din terenul meu, — și fiindcă nu sunt scos din lege. Mie îmi este ușor să cobor dela ochi arma, când constat, că ceea-ce a frunzărit prin tufari nu e căprior zdravăn, ci e căprioară — fiindcă eu pot veni și mâine, și nu mi-e teamă că mă va vedea cineva furisându-mă, — fiindcă eu nu trebuie să mă înfund în cele uitate vâgăuni, de unde nici bubuitura armei nu străbate până la oameni, — fiindcă eu nu trebuie să aștept, ca braconierul, momentul rar, când vânatul e aproape și paznicul departe.

Mi-se pare, că despiciând astfel lucrurile, se indulcește mult imaginea fiorosului braconier țăran, pustiitor al vânătorului.

Să i se dea ocaziune vânătorului țăran, să vâneze cinstit, pe față — să își îndestulească patima între formele legii, și fără nici-o îndoială, că trista și marea armadă a

braconierilor țărani de azi va diminua, rămânând în ea extrem de puțini. De sigur, vor rămâne braconieri țărani — după cum au rămas (slavă Domnului!) și destui braconieri orășeni. Față de aceștia avem arma aspră a legii, care trebuie să-i frângă.

Nu ne putem îndoi că vânătorii țărani intrați în cadrele legii, vor da mult de lucru. Vor fi unii nedisciplinați, vor face acte de călcare a legii alții, — unii se vor lăsa răpiți de patima lor dincolo de hotarul normelor de ocrotire. vor cere alții să spargă legile tovarășiei corecte în care au fost primiți. Față de aceștia, pe lângă sancțiuni, se va aplica arma cu mult mai rodnică a educației. Că nu vom face din toți vânătorii țărani peste noapte vânători corecți de 11 carate, — se poate. Dar oare după douăzeci de ani de aplicare severă a legii noastre, după opera de propagandă care s'a făcut, — nu mai avem încă destul de mulți vânători orășeni care iasă din ham, de câte ori o pot face? Unde există vânat și vânător, există și braconier și vânător cu morala mai palidă. Problema este, ca prin modul de organizare a vânătoarei, prin opera de educare, braconierii să fie cât mai rari, vânătorii corecți cât mai mulți. Ori această evoluție o pot aduce nu restricțiunile draconice, ci libertățile cumini și reglementate, asociate cu o insistență, neîncetată activitate de educare.

Dar să privim și o altă latură a chestiunii. Unde e temeiul moral, după care este îngăduit, ca într-o țară cu imensa majoritate a locuitorilor ei țărani, vânătoarea să fie un apanaj al orășenilor? Rolul societății este să asigure membrilor ei maximul de bine, pe care îl îngăduie starea fiecăruia. Cu ce drept privesc eu pe ță-

ran de plăcerea vânătoarei, scoțându-l din frățeasca camaraderie vânătoarească? Cum am eu îndreptățirea să monopolizez pentru mine bucuria unei îndeletniciri, care își adâncește rădăcinile în vremuri, când și eu purtam opinci, sau, când și eu și Nicolae al Măriei (cum ne va fi chemat oare pe-atunci?) prigoneam gadina cu săgeți sau cu topoare de cremene?

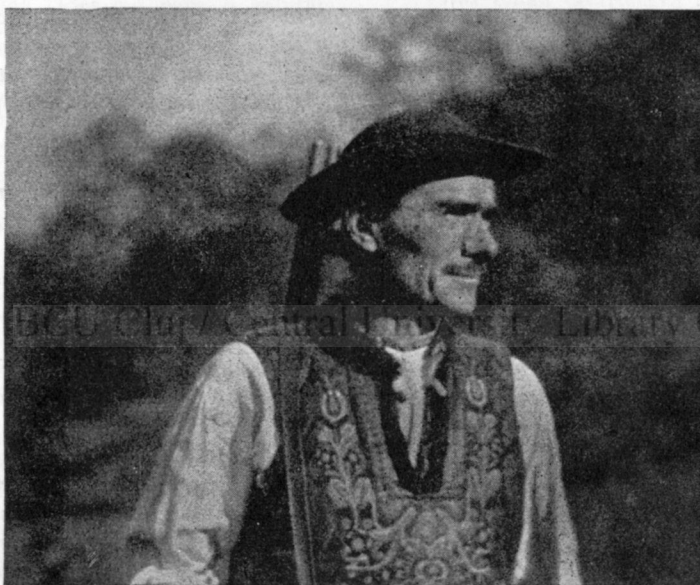
Și nu ne este îngăduit să uităm un lucru: țăranii noștri au o viață plină de privațiuni, îngreunată de griji și de necazuri. Și au așa de puține bucurii și plăceri! Oricine adăunge un strop de bunăstare materială, sau o rază de bucurie nobilă în viața celor ce formează temelia statului nostru, celor ce aieva sunt părinții noștri — își împlinește o datorie. Vânătoarea e o asemenea rază de soare în viața trudită a multora din cei umili și uitați plugari.

Or, în situația de azi putem constata, că elementul orășenesc aproape a monopolizat vânătoarea, și în foarte rare locuri și cazuri i s'a lăsat țăranului vânător posibilitatea să poarte fățiș și cinstit o armă de vânătoare.

Spre a repara o nedreptate, spre binele și propășirea vânătoarei românești, trebuie să fie aduși țăranii vânători în tabăra vânătorilor corecți și a ocrotitorilor convinși.

Dar care e calea; care sunt metodele? Sperăm, că putem da câteva sugestii utile, în un viitor articol.

„C.“

Vânător țăran din Gurghiu

UN CAZ DE ȚAP CU PERUCĂ ȘI CAPRĂ CU COARNE ȘI CU CHERATOZĂ

de: Prof. E. BOTEZAT, Cernăuți.

Prin bunătatea și interesul amicului meu de vânătoare, Dl. insp. silvic inginer Aurel Isopescu — care administrează ocolul silvic Jucica, situat la malul stâng al Prutului în fața Cernăuțului, și care ocol face parte din latifundiile păduroase ale Fondului bisericesc, am primit încă înainte cu câțiva ani la institutul de zoologie al Universității, un cap de căprior cu perucă, — iar în primăvara trecută o căprioară (femenină) cu coarne și cu niște creșcături monstruoase la baza acelor coarne. Aceste obiecte au fost preparate după un procedeu special, așa încât ele se păstrează bine, în stare uscată. D-lui Isopescu îi aduc și aici mulțumirile mele pentru interesul mare depus în serviciul vânătoarei, căruia i se datorește ridicarea vânatului din acest ocol silvic.

Peruca la coarnele cervideelor, dar mai ales la cele ale căpriorului este un fenomen bolnăvicios, în genere destul de cunoscut. De asemenea e bine cunoscut de lumea vânătorilor, că această formațiune monstruoasă se produce în urma leziunii organelor de reproducție, în special cea a testiculelor. Mai departe de aceste împrejurări, însă, nu trece cunoștința celor mai mulți vânători, cu toată că ei ar trebui să fie dornici de a ști mai precis lucrurile în legătură cu sălbătăciunile pentru care au interes și dragoste. Să încercăm să lărgim, deci, aceste cunoștințe ale cămarazilor noștri.

„Peruca“ este rezultatul unei tulburări în creșterea coarnelor. Ea se manifestă prin diformarea bolnăvicioasă a coarnelor căpriorului — mai rar a cerbului — și se prezintă în forma unei excrescențe mai mult sau mai puțin voluminoasă, diformată, boțoașă, nesimetrică. (Fig. 1). Pentru că se prezintă în urma vătămării testiculelor, fie prin împușcătură, fie în cursul luptelor dintre țapi, precum și în urma castrării artificiale. Făcându-se cercetări experimentale, s'a ajuns la următoarele constatări: 1). Dacă țăpul primește leziunea sau e castrat în timpul creșterii coarnelor, aceste încep a crește normal, ca apoi să continue neregulat, și în lăuntrul lor se învârtosesc, cel puțin parțial. Aceste coarne anormale nu își pierd pielea, și nici nu le mai lapădă căpriorul, cât trăiește. 2). Un țăp castrat la puțină vreme după lapădarea coarnelor crește la început coarne

normale, care însă în curând încep a lua formă anormală, produc perucă. Căpriorul nu șterge (curăță) și nu mai lapădă aceste coarne. 3). Un țăp castrat în vremea, pe când avea coarnele pe deplin dezvoltate, curățate de moț, lapădă aceste coarne, dar cele pe care le crește de nou sunt perucă.

Țapii cu perucă de obicei mor curând. Peruca uneori crește atât de monstruos, încât se lasă până peste ochi, îi acopere complet, condamnând pe purtător la o chinuită moarte. Nu poate duce înse mult nici căpriorul, care nu are ochii acoperiți de perucă. Creșterea coarnelor se petrece în cadrul regimului secrețiunii interne provenite din hormoni sexuali, — deci ea este un efect hormonal. Prin castrațiune dispar acești hormoni; reglementarea relațiunii dintre producțiunea hormonilor și creșterea coarnelor este tulburată. Deaceia peruca se prezintă ca o formațiune anormă, cu caracter malign. Deaceia putem compara peruca țărilor cu diferite formațiuni maligne, ca de pildă carcinomul sau sarcomul. Ca și la sarcom creșterea perucii este nedeterminată — ea este cu totul atipică, cu fenomene de degenerescență, adeseori întrerupte cu eceme.

necroze și alte anomalii. La sfârșit întreagă formațiunea bolnăvicioasă se necrotizează și individul moare. Fenomenul se aseamănă cu formațiunea țesutului embrional, la care energiile de creștere, neînfrânate prin secrețiunile interne și deci nearmonizate, continuă fără frâu până la degenerare. Astfel, tocmai fenomenul perucei dela căprior, este un indicator prețios pentru a se stabili cauzele carcinomului și a altor boale de acest fel.

Altă anomalie, de alt fel, este apariția coarnelor pe capul căprioarelor (a caprelor roșii, feminine). Și căprioara, ca și în genere toate femelele cervinelor sunt lipsite de coarne. — în afară de tarand. Și tot de altă natură este o altă anomalie, pe care o observăm uneori la pielea acestor animale, și pe care o cunoaștem sub numele de cheratoză. Acest defect nu stă în legătură cu procesul de formare a coarnelor, — totuși pare evident, că și el își are cauza în anomaliiile organelor de reproducțiune, și în urmare în

Fig. 1 — Țap cu perucă

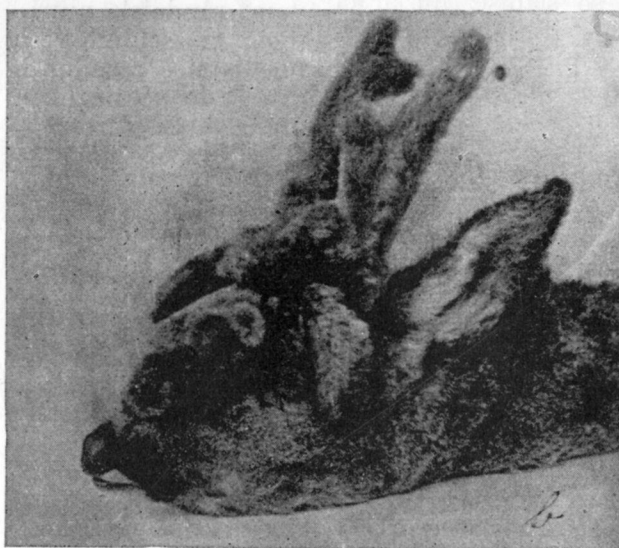

Fig. 2a) — Capul căprioarei cu coarne și cu cheratoză

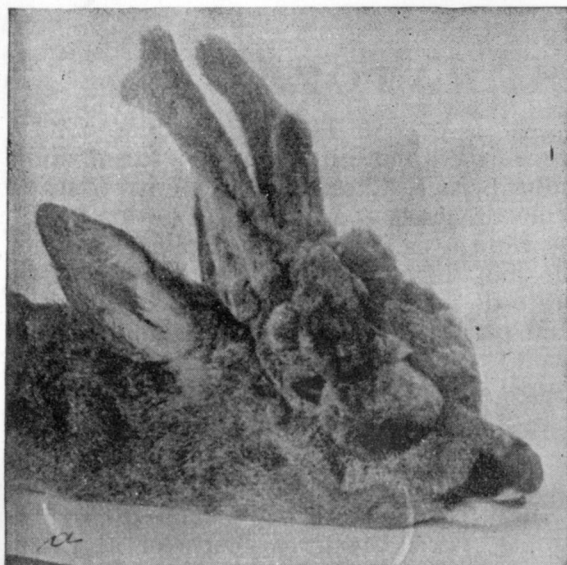

Fig. 2b) — Acelaș cap de căprioară

deranjarea procedului de secrețiune internă. Așa, trebuie să considerăm, că și cheratoza, și apariția coarnelor la căprioare sunt efectele anomaliilor hormonale.

Fig. 2 reprezintă capul unei căprioare (femenină), cu coarne și cheratoză hipertrofică atât de multiplă și de buică, încât ambii ochi sunt cu desăvârșire acoperiți, împiedecând complect văzul. Un pădurar a dat de acest animal nenorocit, care nu se știa nici nutri, nici feri; l-a prins cu ușurință și a constatat apoi de îndată curiozitatea monstruoasă, pe care o prezenta.

Piesa mi-a fost adusă mie, la Institutul de zoologie al Universității din Cernăuți. În exterior am constatat, că piesa era capră, cu floarea feminină normal dezvoltată. Fiind luna Aprilie, avea încă părul de iarnă. Coarnele, la baza lor erau groase, puternice; rozile de asemenea; mai în sus înse aceste coarne arătau numai câte o înfurcire și și aceasta neperfectă: cea din dreapta mai sus, cea din stânga mai jos și lătită. Coarnele erau acoperite cu totul de păr. Unul dintre coarne, sub pielea care îl acoperea, era deplin format, vârtos până la vârf. Pielea de pe coarne încă nu se slăbise, nu arăta încă semne de necroză. Ar mai fi durat încă un oarecăr timp, până la ștergerea pielii. În epoca aceea acest fenomen era încă normal. Ceea-ce pare anormal la aceste coarne este baza lor într'adevăr capitală (v. figura). Infățișarea acestor coarne este cu totul ca a celor de țap. De altfel e cunoscut, că coarnele care apar uneori la caprele bătrâne sunt puțin dezvoltate, mici, subțiri, închircite.

Se susține, că caprele cu coarne sunt hermafrodite, având în extern floarea normală, în intern testicule rudimentare, rămase înăuntrul trupului, sau chiar împreunate cu ovarii de asemenea rudimentare. La individul nostru, despre care vorbim, traseul sexual intern era cu totul rudimentar, format din tuburi membranoase, aproape transparente și din îngroșări terminale, care aveau aspectul unor ovarii nedezvoltate. Cercetarea microscopică, încă nu s'a făcut, rămânând astfel o rezervă pentru o eventuală corectare a examenului macroscopic, putându-se do-

vedi și existența unor tuburi testiculare. De altfel nici nu prezintă mare importanță, dacă cazul nostru e unul de hermafroditism veritabil sau numai aparent. Principal este numai constatarea anomaliilor sexuale.

În ceea-ce privește cealaltă anomalie, cheratoza, cazul de față este de cea mai mare importanță în urma extremei hipertrofii a defectului. Acest defect e de sigur o formă a efectului creșterii deranjate, deci e de categoria carcinomului.

Exemplarul nostru are aceste excrescențe în formă de rosetă cu forme tuberculare mai mari și mai mici ieșite la pielea osului frontal, de lângă baza cilindrilor frontali. Fiecare are forma unei punji, la bază mai subțire și moale, îngroșându-se spre capet tot mai mult și având o consistență mai vârtoasă. Întreagă această formațiune monstruoasă se poate compara bine cu ciucurii rădăcinilor în tuberculi ale daliilor. Structura internă a acestor excrescențe este lamelară, întrucât în stroma țesutului conjunctival sunt dispuse foi cornoase, cărora li-se datorește și consistența vârtoasă a formațiunilor.

Figurile alăturate demonstrează bine această anomalie monstruoasă, și arată cum sunt coplesii ochii de acești lobi

tuberculari, mobili ca niște ciucuri.

Trebuie să remarcăm, că asemenea anomalii — fie că ele vor fi existând sau nu în natura neatinșă încă de mâna omenească — sunt un produs al cultivei. Temelia vieții animale e metabolismul, adică schimbul materiilor din organism, — al materiile introduse prin nutrițiune. Dacă se schimbă mediul în care trăiește animalul, și care formează o unitate de viață cu acesta, — o individualitate de categorie mai înaltă, — în chip firesc se tulbură rânduiala nutriției, și schimbarea mediului e răspunzătoare de aceste anomalii de creștere. Silvicultura schimbă aspectul și constituțiunea pădurii, produce păduri mai mult sau mai puțin uniforme. Schimbă și totalitatea vegetațiunii prin aceasta, atât calitativ, cât și cantitativ, — modificând regimul de nutriție a vânatului. Aceste schimbări negreșit vor avea influență asupra glandelor endocrine și a

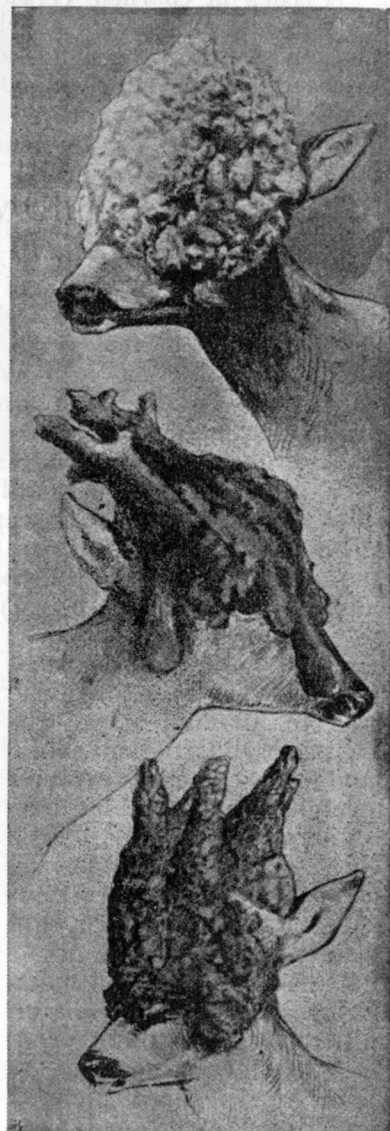

Fig. 3 — Diferite forme de perucă la căprioare (După T. V. Raesfeld: Das Rehwild. Ed. P. Parey)

negreșit vor avea influență asupra glandelor endocrine și asupra organelor reproductive.

De aici urmează și aceea, că și din acest punct de vedere trebuie să ne străduim să punem la dispoziția vânatului un mediu cât se poate de apropiat de cel natural, genuin, în care s'a format și a durat prin timpuri milenare.

LA ȘTIUCĂ

Intr'o dupămasă senină îmi deschide ușa prietenul meu bun, maiorul, și mă întreabă dacă nu aș fi bucuros să merg cu el la Țaga*), la pescuit. M'ar duce cu mașina lui. Puteam să mă împotrivesc oare? Cu atât mai ușor am consimțit, cu cât eu aveam îngăduința Contesei Wass, proprietara lacurilor, să pescuiesc cum voi vrea în acele ape.

A doua zi dimineața minusculul Fiat era încărcat cu societatea de pescuit. În afară de maior, ne mai îmbulzeam în găoacea de automobil, eu, un contabil de bancă, băiatul meu și un subofițer. Unde mai pui mulțimea acareturilor și mai ales cantitățile incredibile de mâncări și de beuturi, pe care am socotit cu toții indispensabil să le ducem cu noi. A trebuit să mă resemnez să țin în brață tot timpul o pâine mare, abea scoasă din cuptor, care nu era cel mai bun tovarăș de drum în o zi fierbinte de August, cum era cea despre care vorbesc.

Mașinuța era vrednică: mânca-mânca kilometrii.

În un ceas și jumătate eram la lacul della Țaga. Am pus cortul sub o salcă străveche. Am început apoi să ne punem în rând uneltelor. Adecă — mai bine zis — au început toți să se întrebe, unul pe celălalt. Din aceste întrebări și din răspunsurile date am înțeles, că vrednicii mei tovarăși nu au nici palidă idee despre pescuitul sportiv.

Echipamentul lor? Mai bine ar fi să nici nu mai vorbim despre el. Din tainițele mașinei au ieșit la iveală acareturi care semănau înspăimântător a rude de fasole și a sfoară de Manilla. Am ajutat ce am putut.

Domnului maior i-am aranjat o vergea veche de a mea, pe care din precauțiune am adus-o cu mine, — iar în mână i-am pus un zdravăn bulz de mămăligă, foarte vârtoasă. L-am rugat

Vorbind de aceste piesa păstrate în Institutul de zoologie, trebuie să exprim mulțumita mea nu numai prietenului meu Aurel Isopescul, dar și D-lui Dr. Constantin Cehovschi, șef de lucrări la acest institut și vânator zelos, pentru sprijinul pe care neconținut mi-l dă în lucrările mele.

să prindă cu acest meșteșug pescuți mărunți, pe care apoi îi vom folosi ca momeală la știuci. A și prins vrednicul meu prieten, la repezeală, vre-o cincizeci de custroși, și câțiva peștișori, de alt neam.

Subofițerului i-am montat o rudă de bănbus, lungă, puternică, — apoi i-am legat sfoara, pe sfoară un dop respectabil, iar în cap un cârlig triplu, fără să uit să întenez două schioape de sârmă tare. În cârlig am tras un peștișor, trecându-i unul dintre ace pe sub aripa dorsală. După ce a primit cuminte toate sfaturile mele, s'a urcat pe o grindă dela moara părăsită, care umblase odinioară pe apa canalului de scurgere a lacului. Când l-am văzut, proptit în picioarele lui subțiri, slobozind în apă undița atârnată de vergeaua gigantică, mi-a venit involuntar în minte imaginea unui tânțar monstruos, care dă să sugă sângele bătrânului pământ.

Pe omul de bancă l-am echipat cu o vergea scurtă, dar puternică, cu meșteșuguri speciale pentru știucă. L-am așezat în trestiiș, la marginea oglindei. Și lui i-am dat învățătura trebuitoare: „Când

pescuim la răpitori, cu peștișor viu, nu e îngăduit să smăcim îndată ce vedem pluta corlindu-se sub apă. Știuca încă nu a înghițit prada, ci o ține numai între fălci. Duce cu sine momeala, pleacă cu ea la locul ei de pândă obișnuit. Când sosește aici simți, că nu mai trage de sfoară. În acest moment începe să înghiță peștișorul din cârlig. Și atunci trebuie să dai lovitura din vergea, — scurtă, aspră”.

În fine mi-am montat și bastonul meu. Mă ostenisem de atâta montare, și de atâta dascălire. M'am așezat pe iarbă și m'am delectat în minunatul teritor de pescuit. Jur în jurul lacului e trestiiș. Pe oglinda apei mulțime mare de nuferi. D-n tău pornește păraul fizeșului. Deoparte e ti-

(Desen de Benedek)

*) Comună în jud. Someș.

vit cu mlaștini acoperite de păpuriș și trestie. E un adevărat Eldorado al știucilor, al crapilor, al mărunțișului...

Lângă mine își aranjează uneltele cel mai iubit tovarăș de pescuit: fiul meu. Acesta a montat la vergeaua lui scurtă, de 1,5 m., specială pentru lansare „peste cap“, un mulinet cu multiplicator, și cu dispozitiv de distribuire a sfoarei, — depănând 100 metri sfoară de mătase subțire. Greutate: un plumb de 10 dg.; năluca: o linguriță mică, lucitoare, din nichel. Intre sfoară și linguriță 30 cm. strună de metal. De lingurița mărunta atârna cârligul triplu, împodobit cu ciucurel din lână roșie.

În marginea trestiișului de lângă pârăul Fizeșului stătea nemișcat, — parcă dormea — un pescar, fără bătrân. Lăsa să atârne în apă o sfoară groasă, — de cea cu care sunt legate căpăținele de zahăr, — întărită în vârful unei ruzi zdravene.

Din vreme în vreme arunca câte o privire cu dispreț spre vergeaua scurtă și subțire de care voia să se servească băiatul meu. Pe semne nu era mulțumit nici cu tinicheaua strălucitoare, care atârna de sfoara acelei undițe. Nu s'a putut reține mult, fără să întrebe:

— Cam ce ați vrea să prindeți, Domnișoru'e, cu undița cea?

— Știucă, — îi răspunse zimbând băiatul.

— Hm! Știucă? Apăi, știucile nu prea bat în vremea asta. Dimineața de vreme! Și azi dimineață mi-a rupt sfoara una pogană. A rămas în gura ei și cârligul...

Năluca zboară zburând și cade cu o plescăuitură ușoară la marginea trestiei. Bătrânul se miră cu gura deschisă, că oare ce se va alege și din drăcia asta. La aruncătura a doua s'a și aruncat știuca și a rămas în cârlig. După o luptă scurtă, în fundul minciocului se sbătea o știucă mică, de vre-un kg. și jumătate.

Bătrânul a morăit ceva, și-a adunat hozatele, și-a tras clopul pe ochi și a plecat fără să mai salute.

Aceasta a fost prima știucă, pe care a prins-o fiul meu cu lingurița.

Pe când așezam știuca în sac, auzim strigăt des-părat.

— Veniți cu plasa! Repede plasa! Pentru Dumnezeu, veniți fuga cu crâșnicul!

Pe grindă stătea închircit subofițerul. Vergeaua lungă se curba, se încorda strajnic, arătând că s'a prins peste mare. Contabilul și fiul meu au năvălit acolo, ducând o plasă largă. Băiatul a luat din mâna subofițerului undița, ca să conducă el lupta. Plasa a fost încredințată subofițerului, care nu a întârziat să o scape în apă, cu totul, agitat cum era. Așadar problema întâi era să pescuim din apă plasa. După multe încercări reușind aceasta, contabilul, cu o istețime, ce nu s'ar fi presupus să o aibă, a scos la mal știuca: un frumos exemplar de 5 kg.

Pe când scotoceam în straiță după arcu de deschis gâtulejul peștelui și după furculița de scos cârligul, l-am făcut atent pe subofițerul extasiat să nu pună mâna pe pește, că mușcă. Se înțelege, că în febra pescărească ce îl cuprinsese, nu m'a ascultat.

Deodată a urlat ca un nebun, și întreaga mână i s'a umplut de sânge. Cu o singură mușcătură, știuca i-a sfâșiat mâna în vre-o zece locuri. Așa e știuca: are dinți mulți!

Acum prietenul nostru celalalt, contabilul, urlă după plasă. Apoi a tăcut, fără veste. Nu îmi primise sfatul, nu a lăsat timp îndestulitor ca să înghită știuca momeala, a zmăcit prea curând. S'a dus frumuseța de pește!

Așa a trecut toată înaintea mesii, fără ca eu să fi pescuit.

Ne-am trântit în umbra salciei celei bătrâne și am început să înpușinăm merindele, cu multă hărnicie. Maiorul a poftit chiar să facă o baie în apa caldă.

După masă m'am despărțit de tovarășii mei. La urma urmei și eu eram vrednic să pot pescui o leacă. M'am tras lângă celalalt pârău, care purcede din lac și fără multă așteptare am prins în undița momită cu râme roșii și subțiri, doi lini aurii de câte-un kg. Soțul acesta de pește e o specialitate a lacului din Țaga, pe lângă șalăul, colonizat și ocrotit aici. Conții Wass au adus spre colonizare șalăii din Balaton, iar linii aurii din Cehia. Apoi am scos două roșioare de câte o jumătate de kg. Intors la tabără am auzit, că contabilul a scăpat încă o știucă. Iar a fost grăbit. Așa e cu febra pescărească!

Am pornit dealungul pârăului Fizeșului, însoțit de fiul meu. Și-a montat pe unghiță, în locul linguriței un peștișor mort, împodobit cu trei cârlige triple. A aruncat momeala lângă trestia care se întindea de partea de dincolo a pârăului, apoi a tras încetinel spre malul de dincoace. Momeala venea, împletecindu-se, ca un peștișor beteag. La aruncătura doua s'a prins o știucă frumoasă. Durere, și fiul meu a zmăcit imediat, așa după cum se face când pescuești cu năluca. Știuca a scuipat din gură peștișorul sfârticat, și a plecat în treaba ei.

Când pescuim cu pescuț mort, trebuie să lăsăm știucei vreme să înghită, tot așa, ca și când pescuim cu momeală vie. La năluca, linguriță, cârligul triplu e atârnat de vârful acesteia, așa, că ajunge în fundul gurei, când atacă peștele. Astfel e bine, și putem să zmăcim imediat. În schimb, când avem în cârlig peștișori naturali, cârligul zace moale, se înfundă în trupul peștișorului și nu acață, decât atunci, când știuca vrea să înghită. Până când știuca ține prada între dinți, cârligul nu ajunge în părțile moi ale gurei, deci la smăcitură scapă.

L-am îndemnat pe băiatul meu să monteze ca năluca o linguriță galbenă, fiind aici mulți peștișori de lac cu burta aurie. Să se urce pe opustul stricat al morii părăsite, să arunce de acolo așa, încât năluca să cadă tocmai lângă trestie, și apoi să o tragă dealungul hotarului dintre trestie și apa oglindită. După aruncătura a treia — ce frumoasă lansare a fost aceasta! — tocmai la linia de despărțire amintită, o smăcitură puternică. După o luptă agitată, cu ajutorul contabilului scoatem din apă o știucă de peste patru kg. Din colțul gurei peștelui atârna tristă o sfoară cu care sunt legate căpăținele de za-

hăr... Cârligul bătrânului pescar de dinaintea de masă era înfipt neputincios în podul gurei. Era un cârlig cât o ancoră! Deși abea au trecut câteva ceasuri de când i-s'a înfipt adânc acest fier, știuca avea poftă de mâncare și s'a aruncat sălbatec asupra lînguritei. Țin și astăzi, cabală, acest cârlig.

Invățătura: pescarul țaran a zmăcit nebunește și a rupt sfoara cât otgonul. Fiul meu a drillat cuminte, și a scos peștele cu subțirica sfoară de mătase....

A început să se întunece. Trebuia să ne întoarcem la vetrele noastre. Ne-am urcat în mașină. Acum mai ușurați. Nu mai aveam pâinea caldă în poală, iar ce mai rămăsese din merinde am împărșit-o băieților de țaran, care se adunaseră în jurul nostru.

Dă cu manivela! Caută măruntăele motorului! Acesta mornăie supărat, durdue ca din cer, dar refuză cu încăpăținare să pornească. Pe semne s'a

îndrăgostit și el de lacul Țaga, și nu vrea să-l părăsească! La urma urmei ne-a scos la drum un țaran cumsecade, cu cele două vâcuțe ale lui. Și avea mare exercițiu în arta de a scoate mașinile la drum. Vin deseori pescari dela oraș pe aici!

Dacă mergem tot în tempo în care am pornit, colo pe mâine seara tot ajungem noi acasă!

Dar uite, minunea! Cum dăm în drumul de țară, mașinuța se mănăie, hărcăiește, pufăiește, scupă în dreapta, scupă în stânga, și o pornește ca o nebună, spre casă. E mănioasă, că am rupt-o dela lacul acela frumos. A aruncat și un clăbuc de fum disprețuitor spre cele două vaci, înainte de a-și lua deplin viteza....

Dupăce am spart și am reparat de douăori cauciucurile, noaptea pe la unu am nemerit acasă. Voișii — și flămânzi ca niște lupi.

„Doamne dă pescuit bun!”

UN BATRAN UNDIȚAR.

REZISTENȚA PORCULUI SĂLBATEC

Porcul sălbatec poate ajunge la o greutate de 300 kg.; o poate chiar depăși. Mulți se vor fi mirând că atât de rar cad porci așa de mari

Se explică prin faptul că porcii ajungând la o asemenea mărime, pe lângă experiența pe care o capătă cu vrâsta, devin extrem de rezistenți la foc, încât afară de rare cazuri, nu cad pe loc; se duc de mor de peritonită sau alte consecințe ale loviturilor, cine știe unde și sunt perduți pentru vânător.

Am să dau un exemplu dintre cele multe pe care le cunosc: Acum câțiva ani, am încunjurat spre seară un porc bun. Un nepot al meu, bun vânător, a tras în un porc două focuri la 8 metri:

Un glonte „Ideal” cal. 12—. O încărcătură de poște 3 la rând. Porcul a plecat la galop, lăsând puțin sânge lângă piciorul stâng dinainte, ceea ce confirma spusa vânătorului, că l'a lovit în spată.

Crezând că l'vor găsi mort, doi paznici s'au dus a doua zi cu sania ca să-l aducă. Spre seară au venit să-mi spună că porcu merge încă bine și că este departe de a fi prins.

Ne având pe cineva la îndemână, am plecat după el, numai de acei doi paznici, dar am lăsat urmărirea pentru a doua zi, adică a treia lovitură.

Un paznic s'a dus pe urma mistrețului, iar celalalt și cu mine, ne-am postat la o gârle, cam la 150 metri unul de altul. Eu am lăsat sania într'un colnic, coborându-mă la malul gârlei.

Nu după mult timp am auzit un foc. Era paznicul care urmărea porcul. L'a văzut și a tras în el cu un glonte „Brennecke” cal. 16, cam la 25 metri.

Porcu a venit la trap, la paznicul de lângă mine. La vr'o 10 metri, s'a oprit întorcând capul ca se asculte din urmă. Paznicul i-a tras la gât, un glonte de cal. 16 în trei secțiuni fabricat de mine. Porcu a îmbrăncat dar a plecat în lungul gârlei. Paznicul a mai tras un foc, eu care l'a greșit.

Vine la mine într'un suflet, omul care era la sanie și îmi spune ca să viu degrabă, căci s'a dat în porc. Îl întreb unde, îmi spune că mai la deal, dar că nu este mort însă nu poate fugi. Fiind că mai auzisem focuri și ca se fug mai repede, dau pușca mea (Un drilling 16—16 93×72) omului și neînțelegând ce este mă urre la deal spre sanie. Ajuns în colnic, nu găsesse nici omul, nici sania, nici pușca; erau cu toți zăpăciți.

În fine, găsesse sania din care am luat o carabină și m'am dus mai la vale unde auziam vorbă. Porcu intrase într-o scursură de apă cu maluri înalte ca de un metru, de unde nu putea eși căci spre vale scursura era închisă de butuci, iar peste maluri, porcul nu avea putere să sară; era ca într'un coteț în care alerga încoace și încolo. Omul dela sanie și paz-

nici erau în jurul lui dar nu mai aveau încărcături tari.

De teama se nu văd porcu fugând, am tras repede în el un foc de carabină, în cap. A scuturat capul, dar atâta tot.

Am cerut atunci pușca mea. Paznicul mi-o dă, dar îmi spune că țeva de glonte nu a luat foc. Surprins, deschid arma ca să-mi dau seama cum a fost lovit cartușul; văd că cartușul de glonte nu este lovit și că țevile de sus nu au cartușe în ele. Întreb unde sunt; mi se răspunde că au fost trase în porc! Cât despre cartușul de glonte, în grabă paznicul a ridicat cocoșul dar a uitat să împingă butonul!!

Dându-mi seama că porcu nu poate eși din cotețul lui improvizat, am așteptat să-mi vie cum trebuie și cam de sus cum eram, i-am tras între urechi un glonte cal. 9.3×72. Moartea a fost instantanee.

Am mai cântat la un canton de pe șosea un om cu o funie și cu toți am scos porcul pe mal. Am înhamat calul la el, l'am tras la sanie, și l'am urcat în ea după ce mai întâi l'am golit.

Ajuns acasă, ne având un cântar mai mare decât pentru 100 Kilog., l'am cântărit în mai multe bucăți. După aprecierea noastră, căci intestinalele nu au fost cântărite, trebuie să fie avut întreg 175—180 kg. Părea de 5 ani, nu avea grăsimi, încât toamna ar fi cântărit 200—220 kg. Pielea pe spată era cât degetul de groasă. Acum se vedem loviturile:

Focurile 1 și 2 date cu două zile înainte, au lovit spată în același loc. Glonte „Ideal” cal. 12 a trecut prin amplat, s'a deformat dar nu a pătruns în coș prin urmare lovitură nu a avut efect practic. Poștele 3 la rând erau în piele.

3.) Glonte „Brennecke” era într'un mușchin.

4.) Glonte din 3 secțiuni tras de paznic la 10 metri, a intrat în gât s'a desfăcut curând, o secțiune pătrunzind în capătul plămânilor.

5.) Foc tras de același paznic, greșit.

6.) Foc tras de paznic cu pușca mea, un glonte din 3 secțiuni, a lovit cu două degete sub glonte „Ideal” cal 12. A trecut și el prin omplat, s'a desfăcut producând o expansiune de sânge cât palma; în coș însă nu a pătruns.

7.) Foc tras de paznic cu pușca mea și greșit.

8.) Focul de la carabină a traversat curmeziș subțochi.

9.) Glonte 9.3×72 tras de mine a intrat între urechi, a traversat creeri eșind între ochi.

Porcul a primit prin urmare șapte focuri din cele nouă trase în el.

După asemenea rezultat este surprinzător că nu cad mai des porci de 300 kg.?

Mai cunosc un caz cu un porc mare care a cântărit fără intestine 269 kg.

A primit un glonte „Ideal” cal. 12 care i-a DISTRUS inima și tot a mai făcut 25—30 metri!!!

Dacă-i porc, tot porc!

UN MOLDOVAN

MIGRAȚIUNEA PĂSĂRILOR

de: WERNER KLEMM (Piatra-Neamț).

Prin migrațiunea păsărilor înțelegem deplasările anuale ale păsărilor între regiunea de nidificare și regiunea de iernare. Fenomenul acesta se prezintă sub aspecte diferite, arătând în toate privințele diferențieri și modifiacțiuni, fiecare specie având felul ei deosebit de a se comporta. Oricare ar fi prisma prin care încercăm cercetarea problemei migrațiunii, ne aflăm în fața unor fenomene complexe și încurcate, migrațiunea fiind rezultanta unor factori cât și a unor procese interne animale, cari determină mai mult sau mai puțin desfășurarea migrațiunii.

Deplasările ritmice ale păsărilor prezintă o oarecare analogie cu mișcările, periodice executate, și de alte animale din seria vertebratelor. La mamifere exemplele sunt numeroase: Cerbul Wapiti american migrează în ținuturile parcului Yellowstone aglomerându-se până la 40.000 de exemplare. Căprioara siberiană trece iarna din Siberia spre Sud în Manciuria. Maralul din Tientsan și Altai, ducând o viață alpină, se urcă și se coboară în linie verticală după anotimp. Liliacul african face itinerarii extinse, iar liliacul Vesperugo Nilsoni din Rusia Nordică ibernează — după cum au dovedit-o experiențele de inelare — în Silezia, Mähren, Franconia și chiar în Alpii.

Foarte puțin cunoscute, încurcate și greu explicabile sunt migrațiunile unor pești: de ex. a Anguilelor din Europa, care își leapădă ouăle în Marea Sargasselor în jurul insulelor Bermudas (cam 6000 km. depărtare de Europa), a Harengilor și a Solmonilor. Solmonul în special — s'a constatat aplicându-i-se inele la coadă — a dovedit un „instinct de patrie” admirabil, care ajutat de un simț de orientare miraculos, îi permite să regăsească pârăul natal în ascensiunea lui din mare.

Fenomenul apariției și plecării subite, precum și trecerea păsărilor în formațiuni hotărâte era cunoscut deja în

timpurile cele mai vechi. Este posibil, că tabloul dela piramida din Meidium (2900 a. C.), care prezintă în afară de câteva găște cu frunte albă (Anser albifrons) și 2 găște cu gât roșu (Branta ruficollis) ne indică curiozitatea pictorului față de acești oaspeți rari, Branta ruficollis fiind și astăzi destul de rară în Egipt. Aristotel știa bine, că pelicanul și porumbeii sunt păsări migratoare. Pentru a explica dispariția altor specii invizibile iarna s'a făurit ipoteza că aceste specii dispărute ar ierna ca și unele mamifere în peșteri sau ascunse în găuri. De altfel ideea aceasta s'a strecurat dealungul secolelor și problema iernării rândunecelor în nămolul de pe fundul bălților s'a menținut în cărțile științifice chiar până în secolul XIX, dând naștere la vii controverse.

Paralel cu dezvoltarea științei ornitologice sistematice al cărei reprezentant principal rămâne Linné a evoluat și biologia păsărilor prin cercetători ca Naumann, Bechstein, Faber, etc. Prin cercetările amănunțite asupra vieții păsărilor s'a dat astfel urmașilor posibilitatea de a trece și la elucidarea problemei migrațiunii. Perfecționarea clasificării și numărul crescând al speciilor și subspeciilor descrise (Linné citează 554 specii de păsări, astăzi cunoaștem peste 1500 de specii!) ușurează mult cercetările.

Știind că nu toate păsările pleacă iarna spre ținuturi mai calde, s'a ajuns de mult la o categorizare a speciilor dintr-o regiune de nidificare. În general pentru zona palearectică se admit următoarele categorii de păsări, având în vedere comportarea lor față de schimbările climatice și ale anotimpurilor:

1. *Păsările sedentare* (de ex. vrabia, corbul) sunt staționare în jurul locului de nidificare.

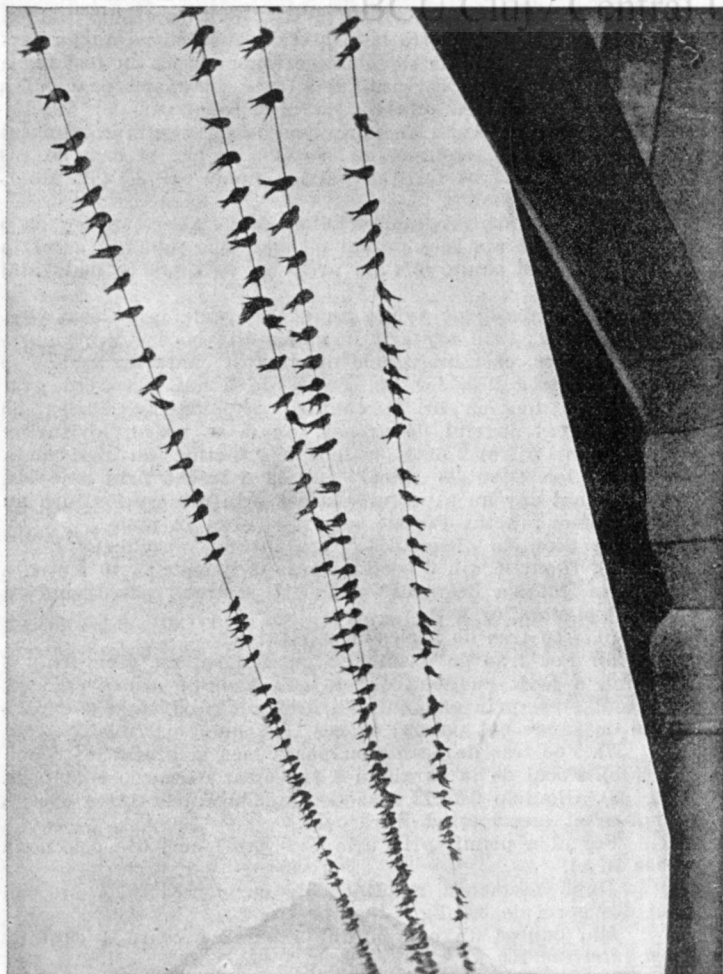
2. *Păsările migratoare* (de ex. gâsca, cocorul) părăsesc patria lor pentru a petrece iarna în regiuni mai calde și mai bogate în hrană.

3. *Păsările eratic* (de ex. pițigoiul, unele răpitoare) hoinăresc în jurul locului de naștere, formând uneori cîrduri mici.

Alți autori mai adaugă acestor categorii și altele, sau despart din categoria păsărilor migratoare „oaspeții de vară” (de ex. drepnea, grangurul), cari stau numai în timpul nidificării câteva luni la noi, precum și „oaspeții de iarnă” (de ex. mătăsarul, căldărașul mare), cari părăsind patria lor nordică ibernează în regiuni mai temperate.

Păsările de invaziune apar incidental, inundând ținuturile vecine sau distribuindu-se chiar pe un teren uriaș fiind gonite de împrejurări neprielnice, fie lipsă de hrană, fie de schimbări climatice. Astfel specia Nucifraga caryocatactes L. părăsește uneori în număr mai mic sau mai mare (ca de ex. în 1844) patria ei Siberia pentru a căutarea toată Europa. Ultima invaziune s'a semnalat în anul 1917. Cauza acestui zbor în direcția WSW spre Europa pare să fi fost lipsa de hrană (semință de Pinus cembra). O altă specie, Syrrhaptes paradoxus L. (găinușa de nisip) din Mongolia apare câteodată, — de ex. 1863 și 1888 — în cîrduri mari în Rusia și Europa. Cîrdurile de mii și mii de păsări își mențin direcția principală spre W., precum se poate urmări foarte bine din știrile adunate în Europa estică și centrală. Anglia și Franța. Întoarcerea acestor găinușe în patria lor nu s'a observat și asemenea ne lipsesc știri de păsări clocitoare, astfel că trebuie să presupunem nimicirea completă a acestor cete de păsări.

Păsările vagabonde (păsări țigănești) sunt specii cari n'au o „patrie” bine definită. Ele se stabilesc în ținuturi unde găsească hrană în belșug și le părăsesc în caz de lipsă. Astfel Pastor roseus L. (locustarul) întovărășește cîrdurile de lăcuste migratoare nidificând în regiunile ocupate de acestea. Unul din multele exemple de apariție subită în urma lăcustelor apărute în proporții considerabile este cel din NE. Ungariei, unde în 1925 locustarul a clocit în număr de peste 1000 perechi. Pe când însă, locustarul își menține timpul clocirii de primăvară chiar dacă este departe de regiunea natală — patria lui normală fiind Europa sud-estică până în Turkestan; — genul Loxia (forfecuța) își construiește cuibul și în lunile de iarnă în regiuni cu recoltă bogată în semințe de Conifere. Ambele specii prezintă deci față de hrană o dependență

Rândunelele sunt gata de plecare

(Foto D. A. Defner)

atât de strânsă încât abandonează obiceiuri păstrate atât de consecvent la celalalte specii de păsări.

Migrațiunea este prin urmare executată mai ales de păsări cari se hrănesc cu insecte (rândunica, drepnea, muscarul, cucul, pupăza), dar și de unele păsări cu nutriția de semințe (câneparul). Piciorangele și multe Palmipede la fel se refugiază de asprinea gerului în ținuturi cu ape deschise. În zona polară toate păsările, cu excepția găinușii de zăpadă, sunt migratoare. Spre zonele temperate numărul sedentarelor crește. Zonele paleartice de mulțori servesc drept cartier de iarnă pentru specii ale căror indivizi autohtoni au emigrat în ținuturi situate mai aproape de ecuator. (ex. șorearul comun — *Buteo buteo* L.).

Metodele de observare.

Palmen încearcă în cartea lui din 1876 „Ueber die Zugstrassen der Vögel“ să izolează întrucâtva problemele impuse de fenomenul migrațiunii, care împreună formează un complex de nepătruns pentru cercetătorul singuratic, și indică că ar fi nevoie de a explora și clarifica ansamblul fenomenelor migrațiunii observând o singură specie, adică alcătuiind „monografia“ fiecărei specii. Prin totalizarea acestor monografii ar ieși în relief „drumurile de migrațiune“ urmate neapărat de fiecare specie. El însuși se ocupă de câteva specii de pe malul mării, mai de aproape cunoscute. Prin legarea punctelor, unde aceste specii au fost observate ajunge la o linie oarecare. El constată că există anumite regiuni și formațiuni orografice mai apte pentru migrațiunea păsărilor și că păsările urmează cu predilecție aceste „drumuri de migrațiune“ reprezentate prin coastele mărilor și oceanelor, prin cursul fluviilor și râurilor, prin trecători, etc.

Metoda aceasta de observație directă a lui *Palmen* a fost utilizată și de *Middendorf*, care plasează în întreaga Rusie o serie de observatori pe diferite puncte, cari prin anunțările lor de primă apariție a migratoarelor îi ofereau date științifice utilizabile. *Middendorf* unește pe o hartă toate punctele cu aceeași dată de sosire primăvara și obține curbe pe care le numește *izepteeze*. Rezultatele acestei metode directe de observare, întrebuințată în mod larg și de Centrala ornitologică din Budapesta, suferă de inconvenientul că aparatul de observatori — amatori în majoritatea cazurilor — este prea greoi, iar pe de altă parte cele mai multe specii nu pot fi observate la sosire decât cu greu. Lipsește deci integritatea și precizia observațiilor.

Avifenologia, propagată și executată în măsură largă cu ajutorul unei rețele dese de observatori ornitologi unguri, caută să completeze „izepteezele“. Observațiile făcute pe faruri și vase de foc, pe coastele europene și americane în puncte des vizitate de lumea penatelor puneau la dispoziție un material vast și serii de date științifice adunate în decurs de mai mulți ani. (Ex. Gaetke: Die Vogelwarte Helgoland; publicațiunile lui W. E. Clarke). Prin aceste constatări mărginite la anumite puncte nu era însă posibilă rezolvarea problemei migrațiunii din primăvară și toamnă, care are un câmp de desfășurare imens. Numărul ornitologilor crește însă și descoperirea punctelor intens vizitate de păsări stimulează eforturile. Enunțarea diferitelor teorii — azi în mare parte neglijabile — ajută la invigurarea explorării științifice a acestui fenomen animal enigmatic. Era logic de a se servi și de experiment pentru a pătrunde în tainele migrațiunii. Cel mai important experiment este fără îndoială *marcarea individuală* prin inel sau vopsea.

Inelarea aplicată în măsură mai mare prima dată de *Mortensen* în anul 1899 în Danemarca. întrece în scurt timp toate așteptările, cu toate că din numărul inelelor aplicate numai o mică parte, cam 3%, ajung la centralele ornitologice. Cantitatea procentuală a inelelor regăsite diferă mult după specie: *Scolopax rusticola* (sitarul) e regăsit cu o cifră de 9%, *Ciconia nigra* (barza neagră) a dat un rezultat de 24%, iar B. *Bernhardt* obține pentru *Accipiter gentilis* (uliul) cifra de 69,4%. Din contra era de constatat că din cele 20.000 de rândunele inelate în Ungaria până în anul 1929 nu s'a obținut nici o știre din afara teritoriului Ungariei (1934).

Până în anul 1927 au fost inelate peste 1.000.000 de păsări regăsindu-se cam 30.000, de toate soiurile. Inelul de alu-

miniu (de cupru sau diferite aliaje) poartă gravată pe partea externă adresa stațiunii ornitologice, o literă și numărul de serie. Litera indică mărimea inelului (3—7 categorii de inele notate cu A—G) și ajută la recunoașterea soiului de pasăre.

Numărul inelelor regăsite și retrimise variază așadar după mărimea și rolul alimentar al pasărei, dar mai este dependent și de regiunea geografică a punctului de inelare, de densitatea populației (vânători), plus și de alți factori.

Primele rezultate obținute se datoresc în mare parte lucrărilor dela stațiunea ornitologică *Rossitten* așezată pe coasta Mării Baltice (*Kurische Nehrung*). I. *Thienemann* a introdus la aceasta stațiune metoda inelării deja în 1902, făcând în folosul acestui experiment și pentru adoptarea lui o propagandă vastă prin publicațiuni, broșuri și conferințe. Toate stațiunile existente până în anul 1909, și cele înființate deatunci încoace, au adoptat aceasta metodă de marcarea. Mai ales Statele Unite, care deja în 1885 dispuneau de 1300 stațiuni de observațiune sub conducerea lui W. Cooke, au întrebuințat inelarea într-o măsură atât de mare, încât viața păsărilor continentului american pare mai bine explorată decât cea a ținuturilor europene. Între cele cam 30 de stațiuni ornitologice din 1934 figurează și cele din India și Japonia. H. F. *Witherby* și alți ornitologi englezi fac începând cu 1932 eforturi de a organiza cercetările și de a concentra explorările făcute pe imensul teritoriu al imperiului englez, într-o singură centrală, cu sediul la Londra.

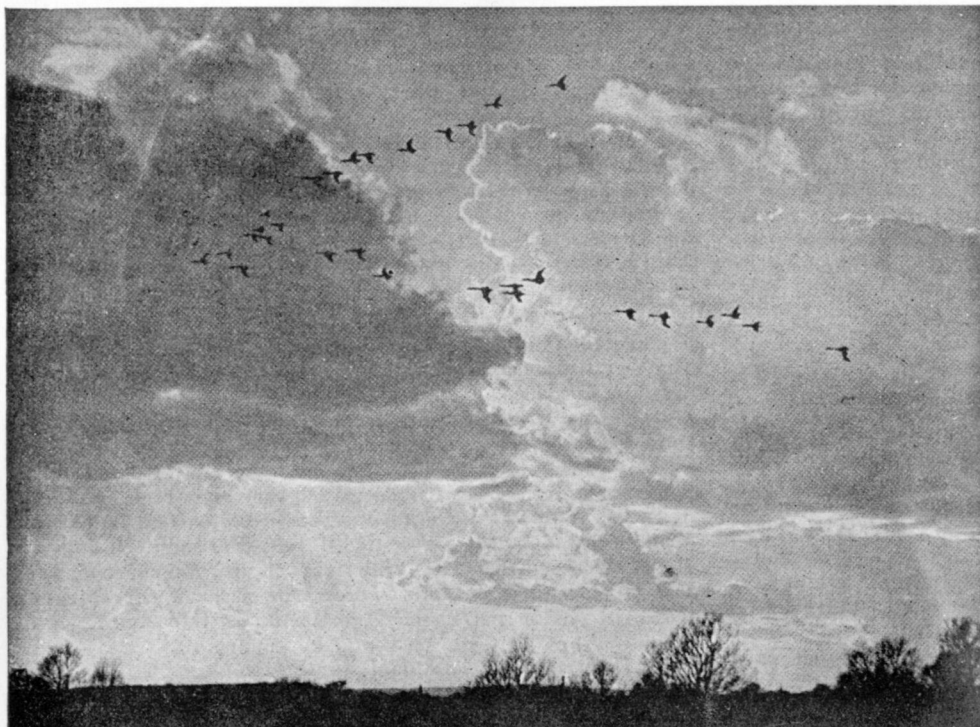
Congresul internațional de ornitologie, convocat prima dată în 1884 la Viena și în urma căruia s'a editat periodicul „*Ornis*“, precum și congresele ulterioare (1891 Budapesta, 1900 Paris, 1905 Londra, etc.) au ca scop menținerea legăturii între diferitele țări. Ultimele congrese (1926 Copenhaga, 1930 Amsterdam, 1934 Oxford) s'au ocupat mult cu chestiunile și problemele migrațiunii. La congresul din 1934 la Oxford s'au ținut 62 de conferințe pentru reprezentanții celor 25 de națiuni.

În afară de inelare s'a folosit și experimentul de transportare, de înecățenie și de transplantare. Vopsirea păsărilor în scopul de a le face mai izbitoare la ochi și executată cu culori de anilină sau culori de ulei, are desavantajul că vopseala se pierde cu timpul (năpărlirea penelor), iar vopselele mai rezistente la acțiunea atmosferică (cele de ulei) incomodează pasărea.

Cartierele de iarnă.

Cercetătorii cari au călătorit prin Africa și-au exprimat de mult părerea că speciile de păsări întâlnite în regiunea Nilului, precum și în Algeria și Maroc, ar putea fi de origine din Europa. Direcția în general sudică a ceturilor de păsări migratoare, mai ales însă cunoștința că imense mase de păsări trec an de an prin țările din sudul Europei și din nordul Africii, arată întrucâtva calea urmată de migratoare. Dovezile științifice și clarificarea limitelor regiunilor de ibernare au fost aduse numai în urma regăsirilor inelelor.

Păsările europene inelate ne dau posibilitatea de a cunoaște că direcția presupusă sudică nu corespunde faptelor decât în puține cazuri. Linia de migrațiune, paralelă cu meridianul, presupusă ca fiind linia obișnuită de zbor, în realitate este urmată de câteva specii, majoritatea păsărilor trecând în Europa estică și centrală cu direcția SW. înspre coastele franceze sau chiar engleze ori în țările din sud-vestul Europei (Franța sudică, Spania), unde își au stațiunile lor de ibernare. Alte linii de zbor trec peste Spania în Maroc și în alte cartiere africane de ibernare. Insula britanică cu clima ei blândă nu numai că prezintă un număr mult mai mare de sedentare și eratice ca alte regiuni de aceeași poziție geografică, dar servește și drept cartier de ibernare pentru păsări cari ocupă aceleași latitudini. La *Columba palumbus* (porumbelul gulerat) *Scolopax rusticola* (sitarul) și *Vanellus*, staționare în Anglia, se asociază alți indivizi ai acestor specii inelate prin țările baltice, Finlanda și Scandinavia. Graurul și ciocărlia de câmp din Europa centrală petrec iarna în sud-vestul Europei, iar țările mediterane își primesc oaspeții aproape din întreagă Europa, inclusiv Rusia. Mai ales păsările din Ungaria preferă coastele și ținuturile din jurul Mării Mediterane (nagățul, martinul răzător, graurul, lișița), pe când o altă parte trece în regiuni și mai calde.

Găștele trec spre Miază-Noapte

(Foto: R. Barrand)

Un număr imens de păsări ibernează în valea Nilului. O idee asupra acestor mase enorme de migratoare ne-o dau informațiile lui Bengt Berg și A. König, cari au observat „zeci și sute de mii” de cocostârci și cocori în valea Nilului superior. 90 din cele 140 de specii din Europa mijlocie pătrund în interiorul propriu zis al Africei. Din aceste 90 de specii 6 specii de păsări se găsesse numai în vestul, 50 de specii numai în estul Africei și 34 specii atât în Africa de vest cât și în Africa de est. 76 specii eurasiatice ajung în Țara Capului între cari specii dintre Laniidele europene majoritatea, apoi cocostârcul alb și *Sterna sandvicensis* (rândunea mică de mare).

Păsările din Asia își aleg cartierele de iernare în Africa, India, China sudică, insulele Archipelagului malaiezian, în Noua Guinee, Australia de Nord și chiar în Noua Zeelandă (prundărașul canut din Siberia de est). Pe continentul american, care se deosebește de continentul euro-asiatic prin privința climii prin curbe de temperatură mai regulate, precum și prin o unitate geografică mai pronunțată, linia zborului migrator și căutarea cartierelor de iarnă se execută mai mult pe direcția nord-sud.

Păsările din nordul continentului ocupă aici pe de o parte regiunile statelor de nord, cum ne arată și specia *Passerella iliaca*, ale cărei rase geografice ne dau în același timp și o pildă instructivă pentru limitarea cartierelor de iarnă. Pe de altă parte — și în majoritatea cazurilor — păsările din nordul arctic și moderat migrează în provinciile sudice ale Statelor Unite, în Antile sau America mijlocie. Alte specii cum este „prundărașul canut” din Alasca migrează din patria lui nordică până în Țara de foc și Patagonia trecând ecuatorul. Rândunea mare maritimă (*Sterna paradisaea*) execută în zborul ei dela regiunea de nidificare (cam 8 grade îndepărtare dela polul nord) și până la limitele Antarticului o traiectorie de 11.000 de mile.

La întrebarea dacă păsările clocitoare din același ținut ajung an de an în aceeași regiune de iernare ocupând-o regulat, nu se poate răs-

punde decât cu precauțiune. Observând împrăștierea mare a sitarilor inelați la Petrograd, în Rusia, și regăsiți în întreagă Europa dela Anglia până în Spania și chiar Istria, se pare că pentru sitari și speciile înrudite nu există un cartier de iarnă bine limitat și vizitat regulat. La alte specii mai „conservative”, cum este barza, corul și gâsca, vizitarea cartierelor de iarnă probabil e mai regulată. Experimente americane publicate recent confirmă despre o specie americană, că punctele de iernare sunt bine stabilite și vizitate cu mare regularitate.

Constatările și rezultatele obținute până în prezent ne silesc să împărțim speciile migratoarelor după felul lor de a se comporta în timpul zborului, unele migrând în formațiuni bine definite, pe drumuri mai strâmte și bine fixate, altele migrând în cete neordonate (majoritatea păsărilor mici) sau singuratic (eucul) pe căi diferite, deci în *front larg*. Pentru a studia fenomenele călătoriei păsărilor din prima categorie — migrațiunea pe un drum de pasaj bine definit — vom cerceta caracterele pasajului la cocostârcul alb și le vom compara cu comportarea celorlalte categorii cari se intercalează cu tre-

ceri câteodată neapreciabile între polii extremi: *migrațiunea pe drum de pasaj* — *migrațiunea în front larg*.

Barza albă (*Ciconia alba*) prezintă multe însușiri care-o predestinează pentru experimentul de inelare. E o pasăre semidomestică cu traiu bine cunoscut, izbitoare la ochi prin mărime și culoare, prin felul ei de nidificare în preajma locuințelor omenești și prin picioarele ei groase, cari poartă inelul lat și lucios, foarte apt pentru experimentul inelării. Avifenologia a înregistrat de mult data mijlocie precizia a sosirii și plecării, colonizarea progresivă în Europa, comportarea păsărilor înainte de plecare și în timpul pasajului prin Europa. Lipseau însă datele importante în urma cărora s'ar fi putut stabili drumurile de pasaj și cartierele de iernare pentru a completa monografia acestor păsări.

Mortensen este primul care ne pune la dispoziție date precise privitor la regiunea de iernare a cocostârcului. În anul 1908 se raportează asupra celor 4 inele aplicate berzelor daneze din care 3 au fost regăsite în Țara Capului, iar unul în apropierea orașului Sibiu (1902). Astfel s'a evidențiat și direcțiunea de SE, urmată de aceste păsări. În 1906 Thienemann inelează în mod sistematic berzele Prusiei de est, raportând în 1909 următoarele: „S'a constatat deci în urma dovezilor aduse, că berzele tinere inelate în ouib revin în ținuturile lor natale” și în același raport arată, că pasajul de toamnă al berzelor din Germania de nord și cea mijlocie, precum și din Danemarca, trece în direcția SE, traversând Ungaria și perpetuând zborul până în Africa sud-estică. Acest zbor întrece 85 de grade latitudine. Thienemann a reușit să ineleze cu ocazia numărării berzelor din provincia Prusia de est (1905: 13.567 de cuiburi ocupate), cam trei mii de pui de barză. Punctele de regăsire sunt foarte frecvente în ținuturile natale și până la „Poarta ciconiarum” din SE. Ungariei, unde însă se pierde urma pentru a reapare din nou la Damasc. Din Asia Minoră călătoria este continuată spre Delta Nilului și, urcând cursul apelor, până la marile lacuri africane. Ultima stațiune pare a fi

Presura americană (*Passerella iliaca*). Regiunile de nidificare și de iernare a unor rase geografice

Africa sudică, unde s'au regăsit majoritatea inelelor. Un exemplar s'a rătăcit la un punct în apropierea lacului Tșad, deci în inima continentului cald. Un alt exemplar, inelat aproape de Kassel (Germania), a luat drumul spre SW. A fost prins la Barcelona. Deja în 1910 deci iasă în evidență o *linie despărțitoare*, reprezentată prin râul Weser. Această linie, care desparte două populațiuni cu direcții de pasaj diferite este confirmată azi de nenumărate dovezi.

Drumul de pasaj poate fi urmărit și fixat și prin observația directă a stolurilor de berze. Familiile se adună toamna în formațiuni mari alcătuind stoluri ale căror membri aparțin populațiunii unei regiuni. În anumite „locuri de adunare” se concentrează astfel un număr crescând de berze, cari vor călători împreună. Astfel de „stațiuni” adună — mai ales la încrucișarea mai multor căi de pasaj — cantități imense de călători, servindu-le pentru scurt timp ca punct de odihnă și hrană. În afară de astfel de locuri de adunare cunoscute de mult din Ungaria, există stațiuni de popas și în România și în Bulgaria. Câteva date vor lămurii și mai bine cele spuse. *Dombrowsky* a văzut în Septemvrie 1912 o trecere de berze estimând numărul lor la 8—10.000, iar *Motaș* descrie trecerea berzelor la Caverna în 24 August 1933 cu următoarele cuvinte: „O câmpie întreagă lângă Caverna... literalmente acoperită de cocostârci. Erau puzderie mii și mii. Cât puteai vedea cu ochii se întindea imensa colonie”. „În zilele de 25 și 26 August nenumărate stoluri au continuat să treacă dela N. dinspre Constanța spre sudul Dobrogei”.

Dacă păsările vreau să-și continue zborul dintr-o stațiune de popas, se ridică de multeori în spirală spre cer și se lasă în zbor planat — împinse de vântul din spate — din înălțimi considerabile spre stațiunea următoare. În urma efortărilor depuse la această deplasare se observă o oboseală vizibilă. Adeseori și mai ales dacă bate un vânt mai tare sau vremea e rea, se aplică zborul normal bătând din aripi.

Cete mari de berze se observă mai ales în Bulgaria și deasupra Constantinopolului. După *Braun-Graundez* silueta cocostârcului zburător e chiar caracteristică pentru cerul albastru al acestui oraș. Se văd stoluri mari mai ales primăvara și toamna în direcția N-S. și S-N, la întoarcere; — păsările deci revin pe calea întoarsă. *Bengt Berg* descrie imagini asemănătoare pentru Asia Minoră. Deja pe la mijlocul lui August păsările se adună în ținuturile lor natale, dar pasajul lor se întinde atât de mult încât deasupra Constantinopolului stagnează numai pentru scurt timp, diferitele populațiuni din nord, sosind una după alta.

Luând în considerație rezultatele inelării, se poate constata deci, că această pasăre preferă anumite regiuni urmând pasajul an de an dealungul unor puncte anumite geografice, care nici cum nu se pot înșirui pe o linie dreaptă nord-sudică. Cu toate că pasajul via Italia ar fi drumul cel mai scurt pentru berzele migratoare din Danemarca și din Prusia de est, totuși se urmează drumul ocolitor ce trece peste Constantinopol sau peste Gibraltar. Lățimea acestui drum de pasaj variază între 50—400 km., dar e destul de bine limitat. El este caracterizat printr-o tendință de ocolire atât a catenelor de munți înalți, cât și a mării deschise. Se crede, că această tendință de ocolire s'ar manifesta și față de pustii. După opinia

lui *Schweppenbourg* însă este foarte probabil, că berzele găsite în jurul Saharei nu sunt exemplare rătăcite, ci membri stolurilor cari traversează pustiuul cel mare în timpul pasajului în mod regulat.

S'a emis ipoteza că drumul Gibraltarului a berzelor din vest de râul Weser ar trece deadreptul peste Sahara. (După alți autori punctul de plecare pentru colonizarea Congoului și a lacului Tșad ar fi regiunea Nilului superior). Fără îndoială însă traiectoria drumului parcurs prezintă în multe puncte schimbări de direcție, lungimea călătoriei crescând mult în urma acestor ocoliri. După *Schenk* cauza acestei comportări ciudate ar fi nevoia hrănirii. Locurile mlăștinoase bogate în hrană atrag în mod natural păsările și le dictează itinerarul. Pentru exemplarele cu direcția spre SE. ipoteza este acceptabilă; întâmpină însă diferite obstacole în ce privește explicarea drumului de SW. Pentru a ajunge în cartierul de iarnă barza migratoare parcurge plecând dela coastele Mării Baltice de două ori anual o distanță cam de 10.000 km. Cartierul de preferință este Sudul Africii. Dintr'un număr de 1.500 berze inelate în Danemarca între anii 1901—1919 s'au retrimis 15 inele din cartierul de iernare sud-african. La fel berzele din Germania de est, din Rusia de nord, Svedia, Ungaria și Polonia emigrează în regiuni din Africa sudică și mai ales în Transvaal, Natal, Țara Bazuto, Statul liber Oranje, în Ținutul Capului.

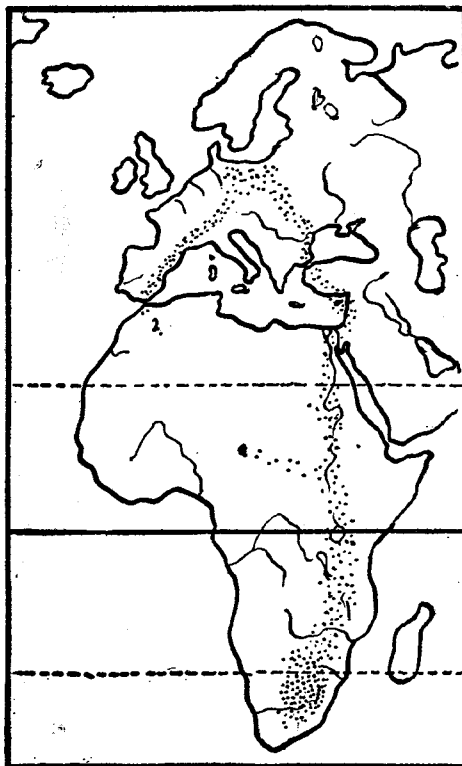
Desimea semnalărilor de păsări inelat din Africa de sud este în legătură cu intoxicarea lăcustelor cu preparate de arsen. Lăcustele înghițite provoacă moartea păsărilor, dar aceste cad și victime vânătorilor. În muzeul din Rossitten sunt depuse câteva vârfuri de săgeți, care erau înfipte în corpul păsărilor. Săgețile sunt de proveniență africană: Sudanul vestic sau Africa vestică.

Drumurile secundare de pasaj sunt dependente și influențate de situația geografică regiunii de nidificare. Astfel berzele din Hannover, Braunschweig și Saxonia se îndreaptă spre Ungaria, trecând prin Erzgebirge și

Boemia, pe când cele din Danemarca, Schleswig și Mecklenburg își găsesc un drum prin Silezia superioară, Cocostârcii din Pommerania și Prusia zboară peste Polonia și Galiția. Păsările din SW. Rusiei migrează via Volinia, Podolia și Basarabia, unde se întâlnesc cu păsările din S. Rusiei. Toate aceste itinerarii se concentrează pe de o parte eșind din Ungaria (Porta ciconiarum) și paralel cu Dunărea inferioară, pe de altă parte aducând berzele din Basarabia și Moldova în ținutul Dobrogei. Un punct de încrucișare trebuie să fie locul, indicat de *A. Rettig*, între Tulcea, Malcoci, Saricioi și Hagighiol (trebuie remarcat că *Rettig* a observat berzele venind toamnă numai din direcția de E(!), pe când primăvara berzele au apărut întotdeauna subit „peste noapte”). *A. V. Spiess* e de părere, că regiunea Tulcei ar fi locul de încrucișare, unde masa berzelor venită probabil dealungul Dunării este amplificată cu cele sosite din Rusia. Rezultatele lui *Drost* pe Insula Șerpilor par a confirma acest drum pontic. Calea aceasta urmează coasta de vest a Mării Negre și primește în cursul ei o serie de căi secundare din Peninsula Balcanică, iar Bosforul și Dardanelele primesc ca gura unei pâlnii uriașe întreaga masa de migratoare de pe un teritoriu imens. După trecerea acestei strâmțori păsările se împrăstie din nou în Asia Mi-

Passajul prundărașului (*Charadrius d. dominicus*)
nidificare, iernare

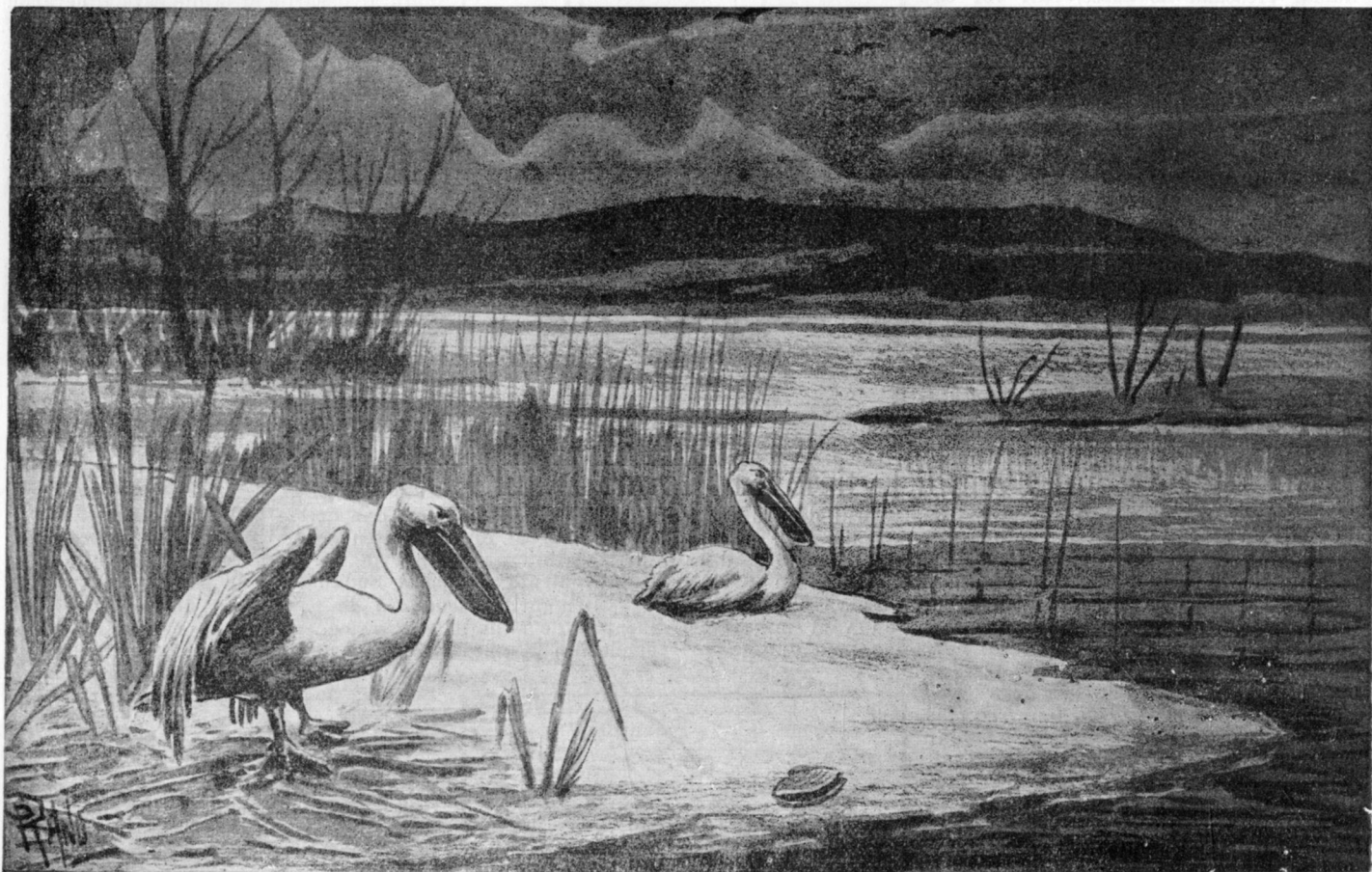

Passajul berzelor albe. (După Schütz)

noră strângându-se iarăși în Syria și Palestina. Masivul Sinai și regiunea canalului Suez formează o a doua strâmtoare. De acolo migrațiunea se extinde peste valea Nilului. Aici însă masa berzelor e atât de mare încât e aproape inexplicabil cum se pot hrăni cârdurile de cele câteva sute de mii de cocostărci, pe cari i-a observat A. König, sosind la Nil din pusturile Lybiei. Dealungul lacurilor africane distribuția devine din ce în ce mai simțitoare, iar în ținuturile sud-africane atât de bogate în insecte și amfibieni, berzele ibernează răspândite în stoluri mici.

Pasajul de primăvară se desfășoară într-o grabă considerabilă pe același drum de toamnă. Pe o vreme destul de furtunoasă Bengt Berg observă la înălțimi însemnate stoluri de cocori și berze deasupra Palestinei. Deci nici vântul tare

Distanțele acestea nu pot fi dovezi pentru viteza mijlocie în cursul zborului îndelungat de 10.000 km. Totuși putem presupune o *viteză mijlocie* cam de 125 km. pe zi neluând în considerație timpul petrecut în popasurile făcute în ținuturile mlăștinoase din Dobrogea, Asia Minoră, Palestina și Egipt. Dacă se presupune o *viteză mijlocie* de 125 km. pe zi pasărea, zburând 4—5 ore pe zi, parcurge distanța mare destul de ușor. Restul zilei îi poate servi pentru recreație, căutarea hranei, etc. Intrucât păsările în timpul vânturilor din față sau pe vreme cu ceață sau în locuri cu hrană în belșug poposesc mai multe zile de-a rândul, ipoteza e admisibilă, că zborul berzelor migratoare este executat în *etape*, debarcând la puncte convenabile știute. Pasajul nu trece deci peste toată distanța într-un zbor uriaș, ci înaintarea se face relativ încet,

Pelicanii în locurile de cuibărit

nu este obstacol păsărilor în grabnica lor călătorie spre patria nordică. Această grabă se constată pretutindeni. Impinse de imboldul de cuibărit, popasurile au durată scurtă, iar viteza de călătorie întrece dublul față de pasajul de toamnă.

Cu toate că lipsesc date precise, se poate calcula *viteza pasajului de primăvară*, socotind plecarea păsărilor cam dela începutul lui Februarie — sfârșitul lui Martie, iar sosirea lor în patrie cam dela începutul lui Martie — sfârșitul lui Aprilie, deci o durată de călătorie de 25 de zile, ceea-ce ar corespunde unei viteze de 400 km. pe zi.

Viteza de migrațiune în toamnă se poate aprecia pe baza datelor mai precise. Astfel un cocostărc inelat în 1880 la Berka (Germania) și regăsit după 5 zile la o depărtare de 1.200 km. a parcurs aproximativ 240 km. pe zi. Cam același rezultat l-a dat o barză inelată la Brandenburg, zburând în 6 zile 1.200 km., pe când un al treilea exemplar de barză a parcurs distanța de 600 km. în 3 zile. Un cocostărc găsit mort la satul Liman (aproape de Mangalia) în 20 Septembrie 1933, a parcurs distanța Rossitten—Liman în 5 zile, deci cu o viteză de 280 (250) km. pe zi.

dela stațiune la stațiune, în decurs de cam 80 de zile.

Harnisch cuprinde cunoștințele noastre despre migrațiunea berzelor în următoarele cuvinte: „Felul de migrație al berzelor albe clarificat în mod neîndoelnic prin experimentul inelării, pledează pentru un pasaj pe drumuri limitate și bine fixate. Păsările acestea prezintă tipul adevărat a migrațiilor. Pasajul berzei se face ziua și după anumite legi, în strânsă legătură cu pământul, în ambele perioade de migrație după tradiția veche, — strâmtoarele dela Gibraltar și Constantinopol fiind puncte de reper pe aceste căi. Călătoriile sunt în raport cu ecologia animalului desfășurându-se în zona lanțului stațiunilor de adunare și de popas, bogate în hrană“.

Linia de separare a râului Weser, care desparte două populațiuni cu căi diferite în cazuri excepționale e neglijată. Astfel o pasăre din Olanda a zburat în direcția SE. în Silezia în loc să urmeze calea obișnuită via Gibraltar. Două păsări inelate în aceeași curte, în localitatea Buhn din Harz (Germania), au luat diferite direcții, prima plecând în direcția SE. cealaltă în direcția SW. Localitate Buhn ar fi situată deci exact în zona de separare.

Experimentul întreprins în legătură cu problema orientării a arătat, că trei cocostărci tineri reținută până ce părinții lor erau plecați, n'au găsit drumul de pasaj tradițional, urmând numai direcția generală de pasaj înspre S. Ei au ajuns în Italia superioară. Un alt cocostărc din Freiburg (Germania) călătorind și el probabil singur, a trecut Alpii de Vest și a fost prins la Chorghes (Franța).

Observări de trecerea berzelor deasupra catenelor de munți înalți s'au făcut în alte părți: E. Czynk a văzut la 4 Septembrie 1891 un stol mare de berze în Munții Făgărașului la o înălțime de 1800 m. și cu direcția de SE. Toate cazurile însă, unde s'au găsit cocostărci albi în Italia par a fi cazuri excepționale și nu pot fi socotite decât ca abateri din drumul normal bine definit. Greu de explicat este zborul unui cocostărc inelat în Spania, care după 8 luni a fost găsit la Pola (1650 km. spre NE).

Experimentul întreprins în anul 1933 de stațiunea ornitologică Rossitten pentru deslegarea problemei de orientare a berzelor tinere și pentru clarificarea liniei despărțitoare Weser, ne dă următorul rezultat: Păsările din Prusia de est transportate după ce au devenit adulte la Frankfurt pe Main și Essen, în majoritate par a fi luat drumul sud-estic. Din cele 700 răspunsuri obținute în urma acestui experiment reiese, că berzele dela Rossitten au trecut și prin România, unde însă n'au putut fi observate bine din cauza timpului prost. La 20 Septembrie 1933 s'a găsit lângă satul Liman (Mangalia) o barză tânără moartă cu o pată de culoare verde la pânțele și cu câte-un inel la ambele picioare. În luna Octombrie (15. X. 1933) s'a observat în comuna Pata (jud. Cluj) o barză tot semnată cu o pată de culoare verde și care probabil era bolnavă. Alte răspunsuri a primit stațiunea din Varna și Istanbul. „Cele 144 de berze dela Essen au fost eliberate odată și s'au oprit scurt timp în regiune, apoi se despărțiră în grupe, despre care s'au primit cele mai îndepărtate vești din Italia (Lago Maggiore și Pavia) și din Austria (Salzkammergut). Berzele dela Frankfurt au zburat la început în Alsacia, luând apoi direcția SE. spre Elveția (Cantonul Berna).“ Berzele din Frankfurt și Essen n'au luat deci drumul pe linia de migrație a berzelor din regiunea Rhinului, adică Franța—Spania—Africa, ci au răspuns instinctului lor înăscut fără să se lase influențate de teren, trecând Alpii în direcția SE.

E de remarcat, că pe când berzele albe din Danemarca se îndreaptă spre SE., berzele negre din aceeași regiune călătoresc în majoritatea cazurilor în direcția SW.

Neglijând cazurile excepționale, barza albă ne prezintă exemplul „mostră de obiceiuri tradiționale, de modul unei migrațiuni bine definite și de drum hotărât de pasaj“. Sub conducerea păsărilor bătrâne a căror experiență se bazează pe multe perioade de pasaj migrează și berzele tinere pe drumurile tradiționale. Hotărât pentru direcția luată este „simțul de direcție“ înăscut, care acționează și la berzele tinere indicând în mare orientarea N—S., iar simțul văzului bine dezvoltat și memoria admirabilă pentru localități permit zborul după anumite puncte de reper. Cu ajutorul acestei „orientări fine“ berzele pot urma drumul lor ocilitor.

Plecarea la timp a berzelor sănătoase este condiționată de apariția imboldului intens de pasaj. Dacă acest imbold lipsește fie în urma unei boli sau a altor factori anormali, fie că imboldul e prea slab, păsările rămân în regiunea ocupată, chiar dacă vor pieri cu siguranță în timpul gerului. Pe de altă parte se observă acest fenomen și la exemplare cari se opresc în regiuni mai calde (în cartierul de iarnă sau chiar pe drum); un cocostărc din Danemarca de ex. fiind găsit în Algeria în luna lui Iunie. La fel se observă în regiunea Nilului și în alte ținuturi africane stoluri de berze de ambele sexe. Aceste stoluri sunt compuse din păsări tinere nemature și din păsări bătrâne, cari intrerup clocirea. Din viața acestor păsări vagante fără plan și țință și cu glande sexuale nedezvoltate sau în regresie, nu se poate conchide că instinctul de pasaj de primăvara ar fi dependent de instinctul de împerechere, făcându-se constatări contrare la berze și la privighetori la cari imboldul de pasaj era în vigoare fără ca glandele sexuale să fie dezvoltate.

Reînapoierea în patrie este o regulă generală. Chiar

și cocostărcii cu glandele sexuale puțin dezvoltate rămân în apropierea cuibului. Câteva date de regăsire de păsări inelate în regiuni de nădădărire străine, par a demonstra o întindere a spațiului de traiu spre N. și NE. Pe acest fapt se bazează teoria că berzele albe ar fi părăsit drumul de pasaj via Italia menținut până la jumătatea sec. XIX, pentru a schimba direcția spre SE. Berzele negre ar suferi în prezent aceeași schimbare a drumului tradițional, dezvoltând cu timp un drum sud-estic. Sunt însă și alte păreri cari — din contra — din drumurile ocilitoare ale cocostărcului conchid, că am avea de a face cu emigranți din țările din răsărit, cari deplasându-și locurile de nădădărire din Rusia spre Europa vestică și-au mutat cartierul de iernare din India în Africa. Ca dovadă se indică cazul berzei inelate în Ungaria, care a fost regăsită în Mascat (Oman), în Arabia sud-estică.

Constatarea diferitelor spații de traiu ale speciilor ne aduce mult spre deslegarea problemelor migrațiunii. Spațiul de traiu imens al cocostărcului, — care e și mai mare la sitar, care habitează regiunile din China până în Europa și e prezentat printr-o singură specie și lipsind subspecii, — devine foarte instructiv dacă cercetăm spațiile ocupate de rasele geografice diferite ale unei specii. *Passerella iliaca*, a cărei rase geografice ocupă diferite cartiere de iarnă (vezi harta No. 2), arată în zborul ei o trecere ciudată a cartierelor de iarnă a raselor sudice prin rasele care nădădăresc în regiuni situate mai la nord. Păsările care aparțin raselor nordice vor avea deci regiunile lor de iernare în ținuturile sudice. La fel cartografierea unor populațiuni europene de *Sturnus vulgaris* (graur) prezintă spații de traiu separate uneori printr-o regiune de separare.

De un deosebit interes sunt cartierele de iarnă atât de bine limitate ale Laniidelor. După *Stresemann* fiecare din subspeciile de *Lanius cristatus* își are cartierul ei specific de iarnă.

Foarte probabil că formarea subspeciilor e în strânsă legătură cu limitarea cartierelor de iarnă, păsările neavând prilejul de a se încrucișa cu indivizi de ai altor subspecii cu cartier de iernare deosebit.

Pe de altă parte însă se observă destul de des o regiune de iernare comună mai multor subspecii.

Direcția migrațiunii.

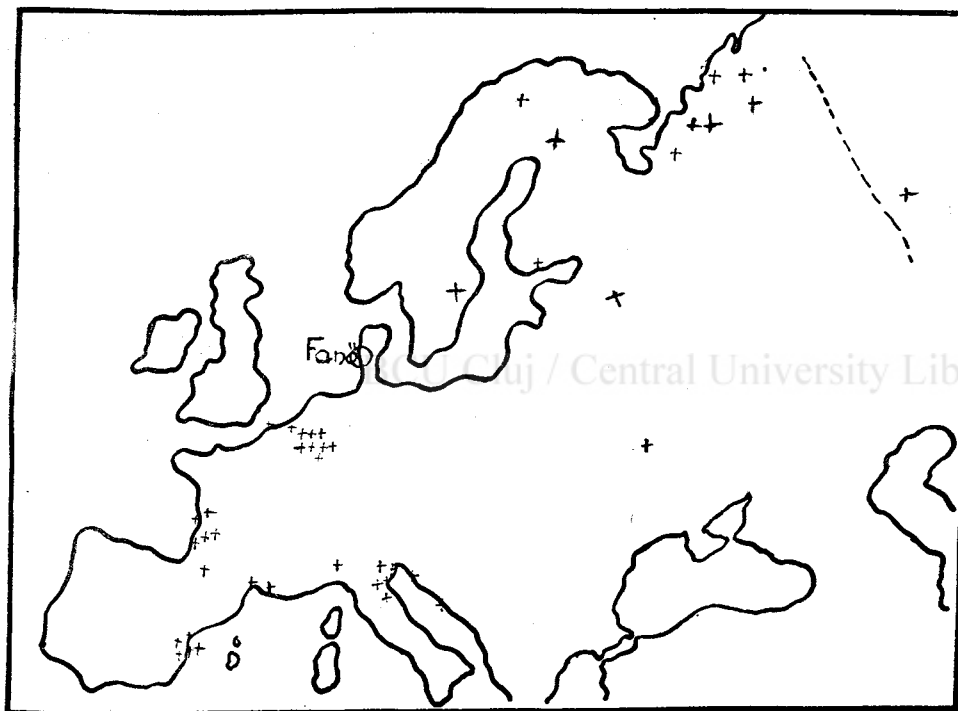
După cum reiese din observațiunile făcute în câmpul liber, precum și din rezultatele inelării, direcția generală pentru o mare parte a păsărilor din Europa este toamna cea spre SW. O mișcare vădit vestică se observă mai ales la *Sturnus vulgaris* (graur) din Europa nordică, parțial și la *Scelopax rusticola* (sitar), care din sudul Rusiei ajunge tot în Insulele Britanice luând direcția vestică sau sudvestică. Deasemenea tind și nagății (*Vanellus*) și alte specii să ajungă în țările din SW. Europei. Pe insula Helgolandă pasajul principal se desfășură în mare parte tot în această direcție sud-vestică. Direcția de S. este frecventă pentru păsările miei din Europa Centrală. Pentru păsările mai mari ca de ex. *Buteo lagopus*, care ibernează în centrul Europei venind din țările Scandinavice, pasajul în direcția aceasta este însă destul de rar. La fel țările din NW. Europei ca Anglia și Franța, dar și Olanda, cât și Islanda prezintă grație poziției geografice un pasaj N—S.

Speciile cu direcție de pasaj SE. sunt mai puține la număr. În afară de barză este a se aminti *Cuculus canorus* L. (cucul), *Lanius c. collurio* L. (sfrânciocul) și alte specii de cântătoare care țințesc spre Bosfor și Dardanele.

Direcția de N. o găsim la specia *Larus ridibundus* L. (martinul) din Boemia și Oberlausitz drumurile lui de migrațiune fiind paralele cu râurile mari, care se varsă în Marea Baltică. Motivele acestor migrații ciudate par a fi de natură ecologică. Direcția de NW. sau N. se observă și la unele păsări din Finlanda și Laponia, care caută coasta nordică a Norvegiei de nord.

Pe când problema căilor de migrație a păsărilor asiatice nu e desvăluită decât în măsură mică, situația drumurilor din Statele Unite se prezintă mai bine clarificată decât chiar a celor din Europa. Migrațiunea în Statele Unite se

desfășoară mai mult dealungul meridianului, continentul american fiind mai unitar ca cel eur.-asian. Rața *Anas discors* inelată în Kansas a fost găsită spre S. până la Mexicul sudic, iar în anul următor spre nord până la Minnesota. Deasemenea rața *Anas acuta* capturată în California a fost regăsită pe coastele Pacificului până în Alaska. „Mișcările de migrațiune alui *Ardea herodias* (un fel de pescar) din Minnesota a luat direcția S. peste statele Iowa, Missouri, Texas și Mexico, precum și spre Panama, iar *Nycticorax n. naevius* din statele de răsărit a emigrat dealungul coastelor spre SWS. până la Florida și chiar Iamaica și Haiti“. Drumul raței *Anas rubripes* trece spre SW., regăsindu-se o rață inelată la SW. de Ontario, în regiunea deltei fluviului Mississippi. O direcție vădit vestică se observă la *Anas discors* din Carolina sudică și la *Anas acuta* dela Marele Lac Sărat, ambele specii zburând spre coastele Californiei. În fine există o migrație spre SSE. pusă în evidență de un porumbel *Zenaidura macroura* originar din Illinois și regăsit în cartierele de iarnă din Texas, Georgia și Florida.

Rațele cu coadă ascuțită (*Anas acuta*) inelate la Fandö. + Locurile de resemnalare.

Un fenomen de distribuire a păsărilor tinere în toate direcțiile este numit de Schütz „*premigrațiune*“. Anumite specii ca Sturnidele, Ardeidele și Plegadis (țigănușul) părăsesc cuibul pentru a se răspândi în toate direcțiile pe distanțe mari. Acest fenomen observat și de Townsend la Ardeidele americane aduce un mare număr de stărce în ținuturi așezate mai spre nord și în alte ținuturi. La un moment dat păsările însă își schimbă direcția luând drumul obișnuit sudic pentru a ajunge în cartierele de iarnă. Fenomenul s'ar putea explica printr'un indemn moștenit și atavice care se manifestă la indivizii tineri ai unor specii. Cifra relativ mare de *Ardea purpurea* în Silezia și de *Plegadis falcinellus* în Anglia este deci consecința acestui indemn.

Privind drumurile complicate de ex. ale diferitelor specii de Laniide nu ne pot mira așa numitele *călătorii în cerc* ale păsărilor. Astfel de călătorii a bănuț deja Wüstneis în 1902. Dovada s'a făcut în urma inelelor regăsite. Se pare că graba care goneste primăvara viețuitoarele aripate spre locul

de nidificare condiționează alegerea unui drum mai scurt sau mai favorabil decât cel de toamnă. Astfel *Anas acuta* care nidifică la coastele Siberiei și pe insulele din Marea Arctică migrează toamna dealungul coastelor Europei de nord și de vest până la Marea Mediterană. Exemplare inelate de Mortensen pe insula Fanö (Danemarca) în timpul de toamnă, primăvara nu mai sunt vizibile pe coastele atlantice și ale Mării Nordice și Baltice. Din contra, însă, s'a semnalat apariția acestor rațe din interiorul continentului în puncte unde lipsesc cu totul toamna.

Lungimea drumului dealungul coastei față de drumul continental este cam de 8000 km : 3000 km.

La specii americane, cum este rața *Oidemia deglandi* Bp., precum și *Charadrius dominicus* St. Müll. (Prundărașul siberian) la fel s'a constatat, că drumurile de primăvară nu corespund celor de toamnă, prundărașul luând primăvara drumul peste mare. Din Argentina, — cartierul de iernare, — se întoarce pe uscat în patria lui.

(Sfârșitul în numărul viitor.)

O ARMĂ PRIMEJDIOASĂ

De câțiva ani, mai multe uzine germane fabrică și pun pe piață un nou fel de armă, sau mai bine spus, un nou aparat de tragere. E vorba de țevile suplimentare, de glonț, care se pot introduce în țevile obișnuitelor arme de vânătoare cu alicie, permițând, ca din aceste arme să se tragă cu glonț mic. Aceste țevi suplimentare sunt și ca lungime și ca mărime de calibru foarte reduse. Se mărginesc la calibrul 22, sau la 5,6x35 R. (Vierling), înse considerând, că sunt ghintuite permit o tragere precisă. Intențiunea care a dus la născocirea acestor țevi suplimentare a fost de sigur bună: vânătorul să aibă... în buzunar o țavă de glonț, pe care o poate aplica imediat la arma cu alicie și poate trage astfel în câini, mafe hoinare, în răpitoare mici, la distanță de glonț. În curând înse s'a prezentat și aici abuzul. Pocnitura cartușului tras din aceste arme e îndăusită prin țevile de alicie, care în lungimea lor servesc drept prințator de ton. Deci o armă ideală pentru branconieri, care pot trage, fără a fi auziți la mici distanțe. Iar glonțul din aceste țevi e suficient de tare, ca — nimerind în gât d. e. — să doboare căpriorul și chiar și cerbul. De sigur, că

din animalele trase cu asemenea glonț vor cade puține, cele mai multe plecând betegite, ca să bolească sau să moară cineștie când și unde.

La noi nu sunt în circulație aceste țevișoare. Va trebui înse, ca neîntârziat să se iea măsuri, pentru oprirea importului lor. Intregul aparat, nu e mai mare decât un cartuș lungușor, poate fi purtat ușor în buzunar și devine cea mai perfidă armă tainică a braconierului. Trebuie să fie tratate asemenea celorlalte arme tănuite, ca d. e. armele-baston etc. Inmulțite odată în țară, controlul lor va fi greu, aproape imposibil. În general trebuie să dăm atențiune mai mare unor anume tipuri de armă, adoptate tot mai mult de braconieri. Așa sunt diferitele sisteme de arme — unele cu repetiție, — care trag cartușul cal. 22. Această armă căreia autoritățile de obicei nu îi prea dau mare atențiune (doare e... un „flobert“!), în mâna braconierului e pustiire. Fără mare zgomot, putând fi purtată ușor sub surtuc, împrăstie moarte în vânatul nostru păzit, în special între căprioare. Deci și aici se impune o reglementare.

CUM VÂNĂM CU CÂNII PERECHI

de: MIHAI MOȘANDREI.

Se poate chema un adevărat tur de forță pentru un vânător, fie el chiar și un bun dresor, faptul de a ieși la câmp cu doi câni englezești bine dresați, și a ucide fără a-i tulbura la areturile lor.

Dresajul cânilor de aret, nu comportă o școală de mai mare desăvârșire a aptitudinilor naturale, și adevărații sportsmeni ai Marii Britanii sunt pe drept mândri de acest sport, atât de național, și care comportă așa de multe daruri din partea celor ce-l întreprind.

Prin cheta repede și încrucișată, prin noblețea firii lor de a nu urmări vânatul decât cu nasul în vânt, prin selecția de veche dată în acest sens, atât pointerii cât și setterii, sunt cei mai indicați acestui zel de a vâna, cu câinii perechi.

Acolo unde miriștile sau ierburile sunt foarte întinse, unde porumbiștele sunt rare, unde vânatul e risipit pe mari distanțe, nu cred să existe sport mai plăcut, mai plin de violente emoții, mai greu de condus până la urmă cu regulă și calm, decât acesta.

Se înțelege deci, că o primă și neapărată condiție, e să pozezi prepelicari perfect puși la punct, de o ascultare electrică, respectându-se unul pe altul atât în felul căutării, cât și la aret. Afirmând aceasta vreau să spun, că nu cu cățălandri lipsiți încă de experiență, se poate încerca această subtilă vânătoare.

Nu numai cu anumite rase, dar numai dela o anumită vârstă, putem încerca cu mai multă ușurință acest fel de sport, cu elevii noștri. Ei trebuie să aibă *toată încrederea* în facultățile lor de găsire a vânatului; toată inițiativa unor animale prudente, inteligente, și în special foarte mlădioase la cele mai mici semne sau comenzi.

A scoate doi setteri, sau pointeri tineri pe teren, numai cu un sumar dresaj teoretic, înseamnă a ne expune la cele mai nescuzabile greșeli, și a expune elevii la cele mai grozave ispite și dușmăanii. Totul va degenera în calamitatea unei curse de întrecere, față de care: nici vocea, nici fluierul, nici biciușca,

Frumoasa Joly of Wisdown. (Prod. Prof. Ionescu-Mihălești; proprietar M. Moșandrei)

nici bolovanii drumului, nu vor mai fi de nici-un folos. Bruma de lecții cu multă trudă date până atunci, se va risipi în cele patru vânturi ale câmpurilor.

Deci în ce mă privește, nu sunt deloc de părere a începe dresajul cu perechi de cățălandru; rezultate mult mai bune am avut, perfecționând câni dresați să vâneze singuri, de temperament ascultător și *plini de inițiativă*.

Se obișnuiește uneori cu mult folos *la început*, să se scoată la câmp mama, împreună cu cățelul ei, de zece luni, un an, spre a fi inițiat în tainele vânatului, spre a-l deprinde (cu puțină bătaie de cap) să facă frumoase areturi, și să asculte alături de profesoară.

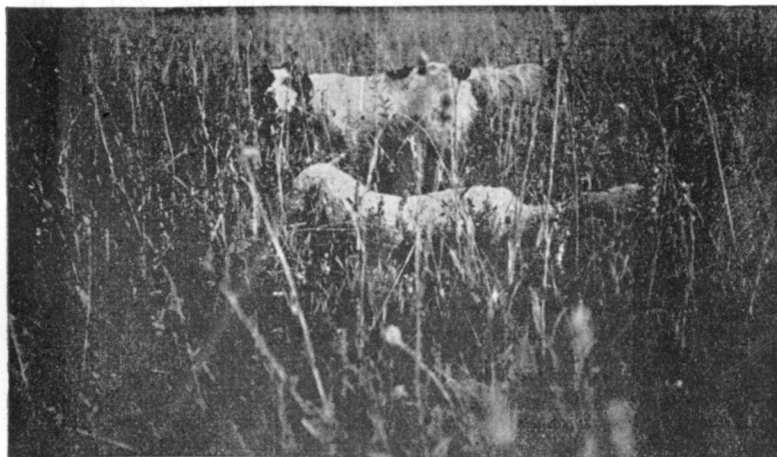
Continuat, după primele areturi ale cățelandrului, acest fel de educație se poate transforma într-o mare deziluzie, mama, luându-i cu vremea toată inițiativa chetei, și toată încrederea ce ar putea-o avea în nasul și mijloacele lui proprii. Elevul cu prea buni meditarii, ajunge să nu mai știe să facă cea mai simplă adunare, fără a privi în ochii aprobatori ai falșilor învățători.

Tânărul căne va deveni cu o inițiativă tot mai descrescută, cu un curaj tot mai degenerat, cu o inteligență, tot mai moale, în schimbul unui temperament cu o gelozie exagerată și aprinsă. Am obținut astfel varietatea cea mai inutilă și nefastă: *cănele-tandem*.

Nu ai pe teren doi prepelicari, ca unul să meargă înainte, iar celălalt în coada lui, să-i dubleze pur și simplu aretul, sau în foarte multe cazuri — atunci mai ales când nu-l vedem — să-i stârneasă pasărea, fără să ne fi putut măcar apropia de cănele în aret.

Așadar, un căne-profesor, își termină misiunea lui imediat ce a făcut să priceapă pe cănele tânăr, de ce bate miriștea și care e scopul căutării fără preget.

După a patra, cincea lecție, pe terenuri cu vânat abundent, însărcinarea bătrânului mentor e sfârșită.

Durluc de la Bignonière și Inca de Mușcel, setteri englezi, blocând în stil impresionant, în ierburi, un cristelu, (Propr. M. Moșandrei)

Când vânăm cu doi prepeliciari, fiecare trebuie să bată partea lui de teren. Unul deci va fi purtat în dreapta, celălalt în stânga, și în așa fel încât toată pârloaga, miriștea, sau pădurea, să fie simetric cutreierate și în același timp.

Cănele din dreapta poate trece în stânga, și invers, dar acea apropiere a unuia în spatele celuilalt, nu le-e permisă decât atunci, când unul din ei a găsit vânatul, și cade în aret. Aproximarea se va face cu pași felini, greșala începând numai atunci când cel ce apropie, trece înaintea celui în aret, și chiar dacă acesta din invidie, nu-i saltă vânatul. Descalificarea e în orice concurs imediată, atunci când cănele secund venind în mare goană, sare înaintea cânelui în pontă, făcând totul spre a-i stârni vânatul de sub nas.

În cele mai multe cazuri, *geloși* (gelozia fiind prin excelență una din trăsăturile cele mai caracteristice ale temperamentului cânesc), se vor rezezi împreună să salte vânatul, cu bunul gând de altfel — în rare cazuri când reușesc, — să îl aducă vânătorului. Nu se poate deci uicide, căutând miriștea cu câni perechi, decât numai când ei au prin dresaj, sau în mod natural, înăscut, *aretul de patron*, cum se spune după o traducere din franțuzește, sau acel „back“, al englezilor.

Aretul de patron e așadar, acea oprire naturală, instinctivă, a unui prepelicar, de îndată ce a văzut din întâmplare, tovarășul de muncă, oprit. Ori de câte ori el se face în mod natural, e un categoric semn, și o îndubitabilă dovadă, de puritate de sânge, și alegere în vederea acestui soi de vânătoare, a străbunilor lui. *Dovada unei nobile ascendențe*, pe care în special o caută crescătorii, în vederea field-trialsurilor, unde mai totdeauna competițiunile obligă alergările cu câni perechi. Artificial, aretul de patron e obținut culcând secundul câne ori de câte ori unul din tovarăși marchează aretul. E chiar de absolută nevoie să se procedeze astfel la început, chiar cu prepeliciari tineri, care sunt încă în perioada schițării aretului lor de patron.

Nimic nu poate fi mai măreț, decât acest fel de comportare, prin care omul se arată învingătorul,

Hoța și Halduc de Turcoala, pointeri la patron de prețelie. Prod.: G. Daniel, Brăila. Se cunoaște că pointerii canisel sale reușesc prețelul sârgi francezi de la Bruche, Grands Lagoys, Fony)

peste tot ce e mai specific cânesc — așa cum am arătat mai sus: gelozia.

De cele mai multe ori, un câne în aret va însemna, pentru tovarășul său un crunt rival, și deseori am asistat la zdrenele încăerări; secundul câne nu se apropia să-l ajute pe înaintaș, ci să-i sară în spinare, dându-i o sângeroasă târnoseală. Față de astfel de temperamente, în foarte multe cazuri, nu e nimic de făcut.

Deci pentru un început, când prima dată vom ieși cu doi câni pe teren, cum vom vedea pe unul din ei în aret, vom ordona celuilalt imediat: Down!

Va fi foarte nimerit ca având pe câmp, cu noi, un însoțitor, acesta să-l țină sub respectul cravasei, până ce primul câne va fi servit, ucigându-i vânatul.

Revenind deci la dresajul cânilor perechi, vom prefera 2—3 ani, cu destulă experiență și stăpâni pe ei cu cât mai mult curaj, și inițiativă. Nu toți câinii sunt astfel!

Vom alege iarăși animale docile de preferință, având pe cât posibil aretul de patron, înăscut.

Odată pe terenul de lucru, cu astfel de prepeliciari, vom avea foarte puțin de făcut. E nevoie în general de un dresor-ajutor, ce va supraveghea cât mai aproape pe unul din câni, ținându-l la nevoie cât mai mult culcat și punându-l la curea ori de câte ori nevoia va cere-o. Tot el, ajutat de noi, va trece între câni, depărtându-i cu amenințări de biciușcă când vor încerca prea mult să încalce unul terenul celuilalt, etc....

Cheta prepelicarilor noștri are fără îndoială, maximum ei de spectaculos, așa cum se vede în primul sfert de oră al alergărilor în field-trialsuri, unde adversarii desenează zig-zaguri trase parcă pe planșetă. La vânătoare însă, — care nu trebuie să se uite, nu e un loc de exhibițiuni, — accentul cade pe arta de a găsi și a te servi mai cu folos de dragii tăi câni; ne vom mărgini (în lunga

Joly of Wisdown (în fund) și Durluc de la Bignonière în aret de patron, la potârnică

durată a timpului) să facem ca fiecare câine să aibă cât mai multă inițiativă și să bată propriul lui teren, cât mai amănunțit.

Vom împiedeca ca unul din ei să meargă dupește, drept înaintea sa, în vreme ce tovarășul lui caută lateral. Vom opri ca Stop să aibă în spate mereu pe Pik, misiunea acestuia din urmă reducându-se astfel la aceea de simplu valet, inutil. Vom căuta cât mai mult să facem să înțeleagă pe prepelicii noștri, că împreună vânând, ei nu sunt sorociți decât să se ajute cât mai mult, înconjurând vânatul, așezându-l între ei doi, ceea-ce e foarte frumos și de un tir relativ ușor pentru noi.

În general câinii sunt foarte deștepți, se supun la tot ceea-ce cu multă răbdare cerem dela ei, dar în tot acest dresaj, mai intervine în largă măsură și: rasa, familia, gradul de supleță, cât iarăș anta stăpânului de a-i fi știut găsi și alege, pentru o astfel de muncă cu totul specială.

Spun acestea fiindcă aci, ca și când vorba ar fi de cai pentru atelaje, vom fi nevoiți să alegem animale având cam acelaș ritm de galop, și deci de viteză, acelaș nervozism, reflexe, etc.

Un câine încăpățânat și altul timid, ar fi foarte greu de condus împreună, fiindcă un fluierat mai mult, ar aduce la picior imediat pe ultimul, oprindu-i căutarea, iar celui dintâiu nici măcar nu i-ar opri galopul. Tocmai pentru aceste temeieri, frații din aceiași părinți, sunt cei buni pentru un lucru în care aceeași măsură trebuie să reacționeze față de amândoi elevi, în mod simetric; la fel emanațiunile vânatului față de temperamentul lor.

Frații sunt preferabili, copiii și părinților, știut fiind, că cei din urmă, au totdeauna cât și câinii mai bătrâni, un mare ascendent asupra celor mai tineri decât ei.

Așadar, în cât mai pe scurt, unul din secretele de a obține o pereche de prepelici, care să vâneze ajutându-se, măbind eficacitatea găsirei vânatului, e de a dresa la început pe fiecare în parte. În al doilea rând, odată pe câmp, de a le coordona cheta și a-i

face să înțeleagă, că nu pot nicăeri ajunge gelozindu-se.

În general rasele continentale și uneori setterii, au o înclinare înăscută de a vâna cât de mulți, cot la cot, în turmă am putea spune. Dresajul acestor rase va comporta deci cu o atât mai mare atenție, valoarea câinilor odată bine șlefuiți, atingând mai cu seamă în streinătate, sume în adevăr foarte serioase.

Dar bănuiesc, că pe o zi luminoasă de toamnă, pe acele miriști largi oltenesti, sau bănățene, nu există o desfătare mai mare pentru un pasionat vânător, decât aceea când cu regularitate el aleargă să-și servească fiecare câine la aret, dând fuga dela unul la altul.

Pentru un rafinat sportsman, emoțiunile sunt atât de violente, încât o astfel de pereche de setteri sau pointeri bine pusă la punct, nu poate cu nimic fi plătită.

Felul acesta de a vâna este și unul din cele mai *sus drămuite*, de mari seniori, ai bătrânei și sportivei Englitere.

Terenuri vaste și complet sterpe, acoperite doar cu o mărunță ericacee mereu în bătaia vânturilor marine, ascunzând perechile de grouse, aduc deseori proprietarilor lor mai mult venit, decât dacă ar fi pline de aurul mânoase lor grâne.

Mari chinofili englezi, în acest scop, dresază sau *închiriază* pentru sezon, cu sume destul de hrănitore, perechi de pointeri sau setteri. Multe din ele devenite celebre și trebuind deci să fie reținute din timp, mari solicitări, încep.

Dar pentru a gusta din pain acest înviorător și aspru sport anglo-saxon, nu ascultați — vă șoptesc la ureche — sfaturile prea savante ale vre-unui vânător autohton, ce v'ar îndemna în scopul unui rezultat superior să întrebuințați un brac și un pointer, sau un setter și un griffon; ar însemna să vă supuneți gustului celui ce ar căuta să vă convingă să turnați puțină apă în cupa de șampanie, această băutură fiind prea tare gâttejului Dv.

Dacă sunteți tânăr și energic, lăsați aceste bune intențiuni bunului prieten și nu veți fi păcălit!

NOUI DUȘMANI AI VÂNATULUI?

Se pune zi de zi tot mai acută problema reglementării turismului, (mai bine zis a „pseudoturismului”) din punctul de vedere al ocrotirii faunei noastre și în special a vânatului. În zilele de sărbătoare pornesc din orașe cete de oameni, foarte puțini dintre ei înțelegători și doritori ai frumuseților naturii, și mai puțini conștienți, că au îndatoriri față de întocmirile și creațiunile pe care le întâlnesc.

Va trebui să se reglementeze precis, și cu sancțiuni, îndatoririle și opreliștele pe care au să le iee în seamă turiștii. Astfel azi mâne ne vom găsi în situația să se înceapă un războiu între aceștia și vânătoreimea românească, care nu va putea suferi mult abuzurile, pe care le săvârșesc și pagubele pe care le aduc unii nedisciplinați cutreerători ai întinderilor și ai munților, — aruncând un nemeritat discredit și asupra adevăraților turiști, iubitori și păzitori ai naturii.

Iată un caz întâmplat în una din ultimele zile ale lunii Maiu. O ceată de „turiști” din Cluj au făcut tabără lângă „Fântâna Sf. Ioan”, loc de excursiune plăcut clujenilor. Se aude foșnet în pădurea la umbra căreia se așezase ceata. Un interpretid „turiști” intră în pădure și vede sărind o oăprioară, — iedul, abea de o zi—două rămâne pe loc. Imediat... goană, roată ceata se năpustește asupra iedului, acesta e lovit cu bastoanele, ucis.

Pe urmă ciocnire de pahare și felicitări, pentru vitejia săvârșită. După acest popas, ceata pleacă mai deprte, să... se îmbete de frumusețile veșnicei Nature.

Cazul a fost adus la cunoștința Inspectoratului de vânătoare din Cluj. Sperăm, că se va da sancțiunea cuvenită.

Dar această întâmplare desvăluie de nou problema, de care trebuie să ne ocupăm, și trebuie să fie soluționată urgent.

„C”.

DISCUTII

I. MIERLA DE APĂ ȘI CODOBATURELE
INAMICE ALE PĂSTRĂVULUI?

Cred, că prin cele ce le-a scris ilustrul nostru ornitolog Dl. Prof. Dionisie Linția în numărul trecut al „Carpaților” s'a făcut primul pas pentru a se reabilita Mierla de apă, considerată până acum ca una dintre marile distrugătoare ale păstrăvilor.

În chiar iubita noastră revistă „Carpații” a apărut o notiță, în care se arată observațiunea unui paznic, care ar fi văzut o asemenea pasere prinzând de subț gheață păstrăv de 11 cm. Dar nu numai atât! În broșura „Noțiuni elementare de creșterea păstrăvului și a crapului”, Dl. Traian Isbășescu înșiră între dușmanii păstrăvului mierla de apă și ambele codobature (Motacilla alba și M. sulfurea). În fine chiar legea pescuitului în apele de munte, apărută în Monitorul Oficial No. 218/1938, la art. 54, decretaază sentință de moarte asupra „mierlei de părau” și asupra „ambelor codobature”.

Mai mult de douăzeci de ani, de când trăiesc în regiuni brăzdate de ape de munte. Fiind vânzător și pescar, sunt iubitor al Naturei și îmi dau osteneală — plăcută — să cunosc cât mai multe și cât mai bine animale și felul lor de trai.

În diferite anotimpuri am ucis mierle de apă, și am încercat să leucid și când ieșeau tocmăi din apă, și după ce observam că s'au ospătat. Am cercetat gusa și intestinele lor. Nici când nu am găsit nici icre, nici resturi de peștișori, ci numai insecte acvatice și larvele lor, din belșug. Am stat de multe ori ore întregi la pândă de vidre. Alte nemănumerate ore am petrecut cu undița pe malul apelor cu păstrăvi. Neîncetat am observat cum se cufundă după hrană Mierla de apă, și cum mănâncă hrana găsită. Adeseori pasera era la doi pași de mine. Nici când nu am observat să aibă în cioc să mănânce vre-un peștișor.

Să nu uităm încă un argument în favorul acestei paseri: ea trăiește tot atât de bine și pe lângă apele de munte, unde nu sunt pești. Deci în hrana ei nu se razimă pe pești.

Dacă s'a putut crede, că e dăunătoare Mierla de apă, pe care o vedem dându-se și la fund, — e de neînțeles cum s'a ajuns la stabilirea, că codobatura încă trebuie pustiiă fiind dușmana păstrăvilor. Biata codobatură! Paserea pe care o admirăm de atâteaori, cum fuge sprinten pe nisipul umed ca să ajungă o găză, — cum face cele mai frumoase acrobații în aer, ca să prindă o insectă ce dă să îi scape prin cotituri și minciuni, — cum își leagă neconținut trupul suleget.

Cum să prindă pești codobatura, cum să mănânce icrele lăsate pe patul de prund din fundul apei, când ea nu se cufundă sub apă nici odată?

Îmi ridic modest glasul pentru reabilitarea acestor paseri și rog să se revizuiască și părerile eronate, și mai ales textele de legi, care se întemeiază pe aceste.

Noi vânzătorii și pescarii să cruțăm și Mierlele de apă și codobaturele!

Ing. silvic FALLER (Bălcești).

II. PRIGORILE SUNT DE CEVA FOLOS?

Un cititor ne scrie: „Aduc oare prigorile vre-un folos? Întreb aceasta pentru a fi lămurit din partea celor care le cunosc mai bine. Deocamdată eu am ciudă pe ele, fiindcă în vara trecută mi-au mâncat 2—3 regine (măci) de albine, ieșite la sborul de fecundare. Nu mai vorbesc de iana ce o dau prin albine. Așadar, ce este mai bine: să le împușc, sau să le dau bună pace? Vreau să știu aduc ele și ceva folos? Foloasele sunt ele mai mari decât pagubele, pe care eu le-am simțit?”

Ne-am adresat D-lui Prof. Dionisie Linția, să ne dea D-sa competența părere. D-sa ne-a promis un articol referitor la prigori, și ca un prim răspuns la întrebarea cititorului nostru ne scrie următoarele:

„Cititorul Dv. are toată dreptatea să se supere pe aceste păsărele splendide la pene, și atât de frumoase colorate fiindcă i-au prins câteva regine dela stupii D-sale. Dar dauna aceasta se poate înlocui azi destul de ușor adoptându-se o altă mătăș, după cum știu suparii pricepuți, între care de sigur e și interlocutorul „Carpaților”.

Albinăreii (prigorile) la tot cazul pot face stricăciuni considerabile în stupini, dacă se prezintă în număr mare și eubăresc în o colonie din apropiere. Pagubele în albine le fac mai ales în timp ploios, când pe câmp nu prea mișcă

bonzarii și gângăniile, cu care se hrănesc mai ales. Iar când au pui, paguba e și mai mare! Putem păzi stupii trăgând câteva împușcături oarbe, când vedem, că se apropie albinăreii. O metodă bună de a-i speria din preajma stupinilor este și aceea, de a așeza în apropierea acestora un șoimuleț sau un eret împăiat.

Dacă albinăreii fac pagube, ei aduc și folos, având în vedere, că sunt singurele păsări cari prind viespii, acești mari stricători ai poamelor coapte și ai viilor. Deci se găsește și aici oarecare „circumstanțe atenuante”. În un articol viitor, mai multe!”

Mai adăugăm din partea noastră o scuza pentru prigori: Prea de tot sunt frumoase decât să le pustiim. La urma urmei e de mare preț pentru om nu numai bivoul care trage în jug, ci și vietatea, care ne încântă ochii prin frumusețea ei. În zile calde de vară auzim pe sus glasul caracteristic, fluierătura scurtă, a prigorilor. Le descoperim în mare înălțime, evoluând în linii dulci, în zbor planat, întrerupt de rezezi bătăi din aripi. Câte odată, când cad oblice razele soarelui pe penele lor, ne vin luciri violete, verzi. Par'că ar purta în spate niște oglinzele, în fel de fel de culori. E prea frumoasă această pasere, decât să ne străduim să o împunăm!

III. LA CHESTIUNEA PULBEREI

A fost bine, că s'a încercat a se face lumină referitor la cauzele „epidemiei armelor sparte”. Atât distinsese personalități din jurul „Carpaților”, cât și U. G. V. R. s'au sesizat de această chestiune și au încercat să lămurească misterul. Înainte de toate trebuie să stabilim, că prin jurnalistică nu se pot soluționa problema tehnice, — soluționarea acestora rămâne în sarcina stabilimentelor oficiale. Aceste ne prezintă realitatea pură, fără dichis, fără puțință de alterare. Și „Carpații” și U. G. V. R. au adus toate sacrificiile — mergând fiecare separat — pentru a elucida problema, care interesează în mod deosebit lumea noastră vânătorească. În „Revista Vânzătorilor” a apărut un articol, cuprinzând rezultatele încercărilor făcute la „Waffen und Schiesstechnische Versuchsanstalt”, din Wannsee, instituție neoficială, însă vrednică de toată încrederea. (Publicarea în facsimil a scrisorii acestei instituții, așa cum a apărut în R. V. era superfluă!) Aceste rezultate sunt cu totul favorabile pentru pulberea „Perfect-Walsrode”, pe care o pun în vânzare CAM., și pentru cartușele fabricate original de Fabrica Română de cartușe de vânătoare. De remarcat este, că celeritatea alicelor la 35 metri, a fost găsită mai mare la cartușele române, decât la toate celelalte cartușe de comparație.

„Carpații”, revista, care a pus insistent problema „epidemiei”, și a colectat o sumă de păreri asupra ei, a mers și mai departe. Prin subsemnatul s'a adresat unei instituții oficiale: „Beschussanstalt in Suhl”, cu rugămintea, ca să se facă măsurătorile presiunii gazelor, cu aparatul „Appareil Etalon International”, făcându-se comparație între cartușele românești încărcate cu „perfect” și mai multe cartușe din străinătate, mărci cunoscute. Am cerut utilizarea aparatului amintit, fiind el adoptat pe plan internațional.

Experițele au dat următoarele rezultate:

TABELA I

A) Cartușe engleze, mărci cunoscute, de frunte:

1. „Pegamoid”:
 $p = 590 \pm 289 \text{ kg/cm}^2$
 $V_5 = 343 \pm 36 \text{ m/sec.}$
2. „Bonax”:
 $p = 531 \pm 154 \text{ kg/cm}^2$
 $V_5 = 337 \pm 31 \text{ m/sec.}$

B) Cartușe germane, mărci cunoscute, de frunte:

1. „Waidmannsheil” (Rottweil):
 $p = 336 \pm 94 \text{ kg/cm}^2$
 $V_5 = 322 \pm 22 \text{ m/sec.}$
 $V_5 = 322 \pm 22 \text{ m/sec.}$
2. „Perfect” (Walsrode):
 $p = 244 \pm 93 \text{ kg/cm}^2$
 $V_5 = 316 \pm 35 \text{ m/sec.}$

C) „Perfect” 3 Stele, Fabrica Română de Cartușe de Vânătoare,

București:

- $$\begin{aligned} p &= 258 \pm 94 \text{ kg/cm}^2 \\ V_5 &= 320 \pm 36 \text{ m/sec.} \end{aligned}$$

Toate măsurătoarele s'au făcut cu cartușe de calibru 12. Vedem, că presiunea gazelor constatată la cartușele engleze „Pegamoid” și „Bonax” depășește limita stabilită internațional, de 500 Atm. pentru cal. 12, cartușe normale, pe când cartușele germane „Perfect”, și cele românești „3 stele” — ambele încărcate cu aceeași pulbere „Perfect”, — au o presiune de gaze, care rămâne mult sub amintita limită. V3 a celor trei cartușe din urmă e practic, la aceeași înălțime.

Ceea-ce trebuie să sară în ochi laicului este împrejurarea, că la cartușele engleze V5 e cu mult mai mare, fiind obținută prin majorarea enormă a presiunii gazelor. În practică această creștere a V5 nu era nici o importanță. Să nu uităm, că la cartușele supra încărcate sau încărcate cu pulberi brizante, se prezintă un efect rău în ce privește celeritatea la 35 metri și acoperirea, și deci și puterea de penetrație. Motivele acestui fenomen sunt cunoscute oricărui balistician (de ex. rezistența aerului mărită, etc.).

Împrejurarea, că dacă majorarea presiunii de gaze la unele cartușe dă o celeritate inițială mare, — aceasta se pierde foarte curând, — voim să o ilustrăm cu un singur exemplu, fără a insista asupra motivării științifice a acestui fenomen. Dacă izbibim, scurt, cu mâna într'un scaun, acela sub presiunea loviturii se va deplasa cu o mare celeritate, dar foarte curând se va opri. Deci celeritate inițială mare, care însă se topește foarte repede. În schimb, dacă vom împinge scaunul, fără a izbi, dar persistând în aplicarea puterii de împingere, scaunul se va deplasa încet, dar va fi această deplasare mai mare în spațiu.

Acoperirea defectuoasă a țintei, pe care o produce aceste încărcături prea puternice, se explică prin deformarea exagerată a alicelor.

În antiteză cu aceste fenomene provocate de o presiune de gaze exagerată, stă raportul favorabil dintre presiune de gaze și viteză inițială, pe care îl găsim la cartușele „Perfect” germane, și cele românești, încărcate cu această pulbere. Experiențele din Suhl au dovedit aceasta. Din balanțata proporție balistică a acestor cartușe, rezultă snopul de alice împinse puternic și progresiv, cu firele de alice, care își păstrează forma sferică, — rezultă viteza terminală V35 foarte înaltă, precum și acoperirea aproape simetrică și marea putere de penetrație dovedită prin experimentele dela Suhl.

Datele tabelii următoare dovedesc cu prisosință aceasta.

TABELA II
Încercare în privința vitezei (V), a acoperirii și penetrației
(țibla cu 16 câmpuri Berlin—Wannsee)

Cartuș, pulbere, încărcare	In cibă	Lângă cibă	Total atins	Atingerea	Acoperire spre mijloc	Câmpuri acoperite	Diferența maximă	Penetrația
PEGAMOID 2, 15 g. Diamod- powder, 30 g. alice 3 mm 100 fire	27,0	64,5	91,5	49,7	1:1,3	15,7	1,0	16,0
BONAX 2, 15 g. E. C. No. 3 30 g. alice 3 mm 180 fire	41,2	67,8	109,0	60,5	1:1,8	15,5	2,0	15,5
ROTTWEIL SCHWARZ 2, 15 g. Jagd-Pulver 35 g. alice 3 mm 220 fire	60,0	86,0	146,0	66,4	1:2,1	15,8	1,0	17,2
PERFECT DEUTSCH 2, 2 g. Pulver No. 1 35 g. alice 3 mm 220 fire	57,0	90,0	147,2	66,9	1:1,9	15,8	1,0	17,4
PERFECT 3 STELE No. 1 35 g. alice 3 mm 220 fire	56,2	90,0	146,0	66,5	1:1,9	15,8	1,0	17,6

Vedem din aceasta, că mărcile engleze, care au fost utilizate ca comparație, cu toate că au o mare viteză inițială, la o distanță de 35 metri nu prezintă asupra „registruului de carton” decât o penetrație de 16 resp. 15,5, pe când cartușul Rottweiler 17,2, „Perfect” german 17,4, iar cel românesc „3 stele” atinge cifra de 17,6.

Suma firelor de alică, ce au intrat în țibla specială, a fost 91,5 și 109 pentru cartușele englezești; 146 pentru Rottweiler; 147 pentru „Perfect” — german și 146,2 pentru „3 stele” românești.

Deci atât penetrația cât și acoperirea cu mult mai bună la cele din urmă trei feluri de cartușe, în comparație cu cartușele engleze utilizate pentru comparație, și care aveau presiune de gaze și viteză inițială înalte.

Din datele aceste își va face cititorul o idee asupra calităților pulberii „Perfect” și asupra cartușelor fabricate original în Prima Fabrică Română, „2 stele” și „3 stele”, mai ales în ceea-ce privește punctul care ne interesează acum: presiunea gazelor.

Dar să nu uităm: presiunea de gaze rămâne presiune de gaze! Ea este foarte ușor și esențial influențabilă prin puterea aprinderii, prin diferențele de cantitate ale pulberii și ale alicelor, prin presiunea burelor, sertisajul și în general prin metoda de încărcare.

Toate aceste împrejurări nu pot fi luate în considerare și nu pot fi respectate de particularul, care își încarcă singur cartușele, și nici de fabricantul de cartușe ocazional, cu instalațiunile lui rudimentare și cu lipsa lui de cunoștințe balistice.

Pulberea „Perfect” e excelentă. Dar... nu e de mâna oricui. De aici urmează calitatea inexcipientabilă a cartușelor Fabricii Române, încărcate cu această pulbere, însă încărcate cu extremă grijă și precizie.

Lt.-Col. ROLAND SCHNEIDER-SNYDER.

(N. R.) În legătură cu chestiunea atât de mult discutată a cauzelor accidentelor înmulțite în ultimii ani, am primit o informație, care e de natură să arunce o nouă lumină asupra întrebării puse, și în aceeași vreme să ne bucure, ca un început de ameliorare a situației.

Suntem informați, că CAM. în cei doi ani din urmă, la reclamațiunea unor vândători nemulțumiți cu brisanța pulberii „Perfect” importată până atunci, a importat și a pus în vânzare, paralel, încă o specie de „Perfect”, simțitor mai violentă. Acum, poate chiar în urma multor accidente provocate prin explozia țevilor, CAM. a renunțat să mai importeze această pulbere violentă rămânând numai pe lângă un tip, cel vechiu.

Am cere să se meargă mai departe cu un pas: Pe lângă „Perfect” să se pună la dispoziția vândătorilor încă unu sau două feluri de pulbere fără fum, mai... „adormite”, mai puțin capricioase, mai puțin exigente de precizie la încărcare, destinate celor ce își încarcă singuri cartușele. „Perfect” ar rămâne pulberea de elită, a celor ce își pot permite să cumpere cartușele excelente ale „Fabricii Române”, și nu se uită la diferența, de altfel minimă, între costul acestor cartușe și a celor confecționate acasă.

DISTINCȚIE BINEMERITATĂ

Academia Română în una din ședințele ei dela sfârșitul lunii Mai, a premiat lucrarea „Bourul din Ardeal”, apărută în numărul 12/1937 al „Carpaților”, acordând autorului acestei importante lucrări, D-lui Dr. Adalbert Szalay — Sibiu, un premiu de Lei 10.000.

Această înaltă distincțiune e o prea bine meritată recompensă și recunoaștere pentru meritele pe care și le-a câștigat Dl. Dr. Szalay prin munca de o viață și nenumeratele opere importante pe care le-a scris în domeniul atât de puțin cunoscut al zoologiei istorice.

Când felicităm pe distinsul savant pentru această premiere, nu putem să nu ne exprimăm satisfacțiunea, că revista noastră a avut onoarea să poată publica studiul de mare valoare științifică, încoronat de Academia Română.

„CARPAȚII”.

O METODĂ DE REPOPULARE A APELOR DE MUNTE

de: Dr. R. PORSCHE (Sibiu).

Fiecare pescar sportiv cunoaște mizeria actuală a apelor de munte. Știm cum se nimicește păstrăvul cel mic cu otrăvuri de toate categoriile, cu var, cu dinamită etc., știm cum se prinde cel mai mărișor cu tulburarea apei, noaptea cu plasca, cu rociul, cu mâna etc. Avem legi excelente, dar știm că deocamdată nu dau rezultatul așteptat. Cunoaștem cu toții neglijența, indiferența și lipsa de onestitate care paralizază și cele mai bune intențiuni.

Cea mai neplăcută constatare pe care o putem face este însă faptul, că pe lângă toate măsurile luate, cu toate încercările serioase din partea celor chemați, cu toate jertfele mari aduse pentru puieți, situația devine tot mai gravă, peștele scade din an în an, apele se sleesc rapid, și desnădejdea noastră crește mereu. Numărul apelor care s'au putut repopula într'o măsură molestă, este extrem de redus. Nu va dura mult și majoritatea sportivilor va renunța cu desăvârșire, ceea ce dovedește și scăderea numărului membrilor din societăți. Atunci va lipsi orice control și cele mai multe ape vor fi moarte pentru noi și pentru economia națională a patriei.

Totuși, cred, că nu e cazul încă să desperăm.

Există o metodă dela care se poate aștepta o repopulare a apelor de munte, cel puțin acelor, care sunt mai primejdite: apele mici.

Experiența din care pornește convingerea aceasta s'a făcut înainte cu câțiva ani într'un pârâu, mic de tot, în apropierea Sibiului.

Această apă, departe de orice locuință omenească, era raiul braconierilor (țărănești și domnești) de

toate categoriile. Era o minune dacă pescarul sportiv putea prinde 2—3 păstrăvi. În plus se începuse, acum vreo 10 ani, și exploatarea unei păduri de-a lungul apei... Sute de muncitori specialiști în prinderea păstrăvului, ingineri, antreprenori, cărăuși, Dumineca vizitatori, toți pasionați amatori de păstrăvi! Orice supraveghere imposibilă! Vă puteți închipui la ce dezastru pentru bieții pești ne-am așteptat cu toții!

Dar, surprindere! Numărul păstrăvilor creștea rapid și în ultimul an al exploatării se puteau prinde, cu musca, 20—30 de pești într'o zi. Și s'au prins piese până la o jumătate de kilogram!

Ce cauzează acest fenomen interesant? Să vedeți: În cursul lucrărilor în pădure, o mulțime mare de crengi din copacii tăiați căzuseră în apă, fără să fie scoși, firește. Ele au format un adăpost excelent pentru pești. — Și apoi? — Foarte simplu: Trei-patru ani după exploatarea pădurii după-ce crengile putreziseră, sau fuseseră duse de apă, au dispărut și păstrăvii! Azi apa aceea e din nou raiul braconierilor, și sportsmanul nu mai dă pe acolo, deoarece n'are nici-o recompensă pentru oboseala drumului.

O altă experiență: un râu destul de mare, Cîmbinul, slăbise din ce în ce, din punct de vedere al sportului. Cu toate că acest râu avuse în creierii munților o rezervă enormă de pești în locuri foarte greu accesibile, tare depărtate, totuși braconierii reușiră să nimicească păstrăvii aproape complet. Numai în apropierea satului pe o distanță de vre-un kilometru au rămas relativ mulți păstrăvi. Comuna tăiașe acolo arini de-a-lungul apei și crengile aruncate în apă se opriseră, formând locuri de adăpost pentru pești.

Indemnă de aceste experiențe am început observări sistematice și am constatat următoarele: Crengile se îngrămădesc chiar în acele locuri, unde stă păstrăvul cu preferință: se opresc de bușteni, de bolovani și de orice obstacol în apă, se adună în locurile adânci unde plutesc la suprafață, formând astfel adăposturi sigure. Păstrăvii se strâng foarte repede în acele locuri. Iar braconajul e aproape imposibil. Dacă se dă cu dinamită, peștele se ascunde grabnic sub crengi, și după explozie, acolo rămâne mort și nu iese la suprafață. Deci braconierul nu are îndemn să dinamiteze în asemenea locuri. Otrăvit cu var sau cu alte mijloace, păstrăvul instinctiv se vâra cu ultima putere la adăpost și acolo moare. Noaptea cu plasca — cel mai primejdios și dăunător fel de braconaj, — nu se poate prinde, pentru că plasca se acață de crengi și se rupe. Cu mâna, de sub crengi greu se poate scoate ceva.

Astfel braconierul nu-și ajunge scopul. Chiar dacă ar încerca să scoată crengile: apa se tulbură numaidecât și până se limpezește ca să poate vedea peștele, trece o jumătate de oră, și fie-

„VISUL UNEI ZILE DE VARĂ“ Dnii Mihail Sadoveanu și Ionel Pop cu un păstrăv record
(Glumă fotografică de Col. C. Rosetti-Bălănescu)

care creangă în parte îl împiedecă din nou, așa încât renunță după două-trei încercări — înjurând la crengi! Iar scoaterea crengilor înțepenite e extrem de greu!

Bine, dar sportul nostru?? Suferă, fără îndoială, dar cu musca totuși se poate da aproape nestânjenit, iar cu râma nu suntem atât de împiedecați cum s'ar crede, crengile stau mai la suprafață, peștele iese din ascunziș înaintea lor, cel mult vom pierde ici-colea câte o undiță și un plumb!

Cât despre tăierea crengilor, ea se face mai bine toamna: fără frunziș sunt mai ușoare, mai curate, se pot fixa temeinic în rău și primăvara, când vin apele mari, nu se ridică atât de ușor; muncitorii toamna sunt mai iertini, etc. — Crengile trebuiesc complectate tot la doi-trei ani, după împrejurări.

Cele mai bune crengi sunt cele de fag, fiind ușor de găsit și mai rezistente. Dar și arinul, salcia, etc. servesc destul de bine pentru acest scop. — Bradul nu e atât de apt. E prea des, oprește nomol mult, se lasă ușor la fund; apoi: e prea flexibil, împins de apă se așează prea des și astupă adăposturile peștilor.

Rămâne încă să se facă încercări serioase și sistematice de către cei interesați! Putem începe în măsură foarte redusă, putem folosi crengile numai în anumite secțiuni ale apelor etc.

Dar să încercăm ca să ne convingem! Deoarece e sigur, că numai inițiativa proprie ne poate oferi vre-un remediu contra mizeriei actuale. — Dela alții ajutor abia se poate aștepta, fie oricine!

(N. Red.) Metoda recomandată de autor este una excelentă și ușor de aplicat. Mai ales în apele mici, care sunt locurile de ierare a păstrăvilor, și de viață în primul an a puiețului. Cunoaștem experiențe, care au dat excelente rezultate. În un fond de vânătoare (S.) proprietarii au acoperit aproape total unele părți mici, cu crengi tăiate și aruncate deacurmezișul apei, din mai în mai. În asemenea apă braconatul e imposibil. Ca să răzbați — mai ales cu plasa — în o bolboană din un asemenea părau, trebuie să muncești o jumătate de zi! De altfel, nu credem, că metoda e practicabilă pe scară întinsă în apele mai mari, adică acolo unde avem de gând să pescuim noi. Și pentru „undițar“ e un chin să facă acrobatii printre crengile din apă. — Rămâne excelentă această metodă în apele mici, afluenții pâraielor și a râurilor, pe care le pescuim noi. Iar aceste ape mai mari pot fi păzite mai ușor de oamenii noștri.

CĂLĂTORIE VÂNĂTOREASCĂ

de: Dr. E. SCHNELL (Titu — Dâmbovița).

Cine vrea să povestească întâmplări vânătoarești din Transilvania, trebuie să descrie, înainte de toate, cum se ajunge la astfel de întâmplări; drumul aparține doar întregului și el constituie adesea, prin sine însuși, un eveniment.

În țări înaintate în cultură călătoria spre teritoriul de vânătoare nu este legată, în genere, de atâtea probe de răbdare ca la noi. În asemenea țări de cele mai multe ori îți stă la dispoziție un personal de vânătoare bine instruit, iar posibilitățile de adăpostire nu sunt atât de primitive ca în Carpații noștri, cu ale lor regiuni foarte îndepărtate, pe care — în deosebi în sezonul de vânătoare de toamna sau de iarnă — în afară de vânător sau braconier, le mai cuturează cel mult dezertorul mizantrop și banditul.

Tocmai aceste regiuni ferite de lume, cu braconierii lor originali — păstori și țărani — sunt pentru unii vânători de-o atracție și de-un farmec deosebit; cum se ajunge însă la ele e necesar să fie arătat măcar în linii generale.

Cu arma, cânele, sacul de dormit și cu ranița te inghesui mai întâi în tren — de cele mai multe ori în trenuri vicinale — printre săteni, soldați, lucrători de pădure și alți călători de clasa a 3-a; anevoie îți vâri înlăuntrul bogatul echipament de vânătoare și și mai anevoios îți potolești cânele legat, pe care-l ispitesc nemeroasele bucați gustoase ce zac pe sub bănci.

În sfârșit, totul e în ordine; te așezi pe scaun și aprinzi grabnic o țigară, căci înăuntrul aerul nu e tocmai proaspăt. Firește, deștepti numai oarecât curiozitatea, pentru că un astfel de vânător, cu o îmbrăcăminte, care să-l ocrotească de orice furtună, nu poate fi plasat ușor în vre-o pătură socială.

Deodată o zguduitură; o pâine mare și groasă zboară în capul cuiva, apoi încă o zmâncitură. Începe călătoria...

Peste puțin timp rezerva vecinilor e biruită de curiozitate și prin întrebări, la început, timide apoi prin unele tot mai sincere, devii imediat centrul convorbirii. Ce ești — de unde vii — unde călătorești?

Faptul că ești vânător deșteaptă interes, dar provoacă și clătănări din cap, pentru că a merge la vânat atât de departe, singur și numai cu un câne, e un lucru mai mult decât vrednic de luat în seamă.

Nu se teme cânele de mistreț, ai puscat urși, ranița e toată plină cu cartușe, ce vârstă ai, ești om cu familie? — la toate aceste întrebări trebuie să răspunzi neapărat.

Convorbirea este însă des întreruptă. Mai întâi de controlul biletelor — pentru unii o clipă penibilă.

Vine apoi cerșetorul din trenuri, orb și schilod, cu armonica; fiecare din ei se face milă de bietul om și fiecare îl miluește cu ceva. Chiar și țiganele lingurărească scotocește prin sân după un bănuț.

Sosește apoi îndată vânzătorul „ambulant“ de săpunuri: — Doamnelor și Domnilor! — începe el în toate trei limbile provinciei și deschide o cutie cu săpunuri colorate. Iată cel mai bun săpun din lume, fabricat la Paris, fără sodă, din oleul de palmier amestecat cu oleul de trandafiri — numai cinci lei! Garantez pentru fiecare bucată, care, întrebuițată bine, durează timp de-un an... Așa te speli cu el! Dintr-o sticlă mică ia o gură plină, sloboade apoi o rază subțire de apă în mâinile făcute pâlnie, prășește un pic de spumă de săpun și își spală vârful nasului și podul palmelor. Așa se întrebuițează, Doamnelor și Domnilor, vedeți, mâinile și fața sunt curate, iar parfumul — mirosiți vă rog! — este minunat... Toți cumpără, până și țiganele își strecoară o bucată în sân peste măsură de fericită.

După aceasta nimerește imediat tămăduitorul „ambulant“ de dureri de măsele. Gulerul său de blană și în special ochelarii răspândesc încredere. Introducerea și lămurirea în tus-trele limbile provinciei, întocmai ca la săpun, dar mai emfatic și mai unctuoase. Stimai Domni și Doamne! Aici în acest buzunar, pe care-l deschid acum, se găsește singurul leac din lumea întreagă, care face să treacă durerea de măsele și încă pentru totdeauna! Aici, în această sticlă mică, am minunea indeobște cunoscută a profesorului american. Măseaua însă cu acest preparat, după două minute, poate fi extrasă cu degetele — chiar și măseaua cu rădăcina în sfredel! Domnule bătrân, de colo din colț, Dv. aveți, desigur, un dinte stricat. Și în clipa următoare mâinile „doctorului“ se și prilejuiesc în gura săteanului bătrân. Poftim, — n'am spus-o eu? — măseaua e cariată, o vom scoate numaidecât, căscați numai gura cât se poate mai bine. — Dar nu mă doare de bălbaie țăranelor zăpăcit... — Nu face nimic, trebuie seacă, — nu costă nimic! Așa, Doamnelor și Domnilor, câteva picături din această sticlă turnate peste degetul arătător și-apoi dintele să fie uns bine — uitați la ceas, dacă aveți careva unul: am spus două minute. Domnul în vârstă închide gura între timp — o minută a trecut! — Nu-i așa, că durerea s'a dus pe pustii? — Dar n'am avut nici una! — N'are a face stimat Domn, acum sunteți pe sfârșite, a trecut și a doua minută! Și doctorul își vâră din nou cele zece degete în gura bătrânului. — Priviți stimai Domni și Doamne! Cu toții se ridică în picioare și urmăresc operația cu gurile deschise și cu suflarea tăiată... Așa! se mișcă deja, se elatină; bătrânul gâfâie gemând, o mică smâncitură, și încă una — iată, e afară — poftiți și-o priviți! Mâna ridicată în sus ține între degetele mare și arătător un dinte însângerat. Bătrânul se ține de cap și nu pare a mai fi curios de minunea americană. Sunt în schimb ceilalți! O țărancă tânără vrea și ea să fie tratată. Acum nu se mai poate, leliță dragă — îi spune binevoitor „doctorul“ — celelalte vagoane trebuie curate și ele și asteaptă, dar tu te poți lecu singură, draga mea — o poate face orice copil — numai zece lei stielă! Cu toții se lasă convinși și cumpără. Chiar și în sânul țigăncii alunecă o minună americană.

Așa trece timpul în vagonul care înaintează sprinten, cu tăcănituri și în care oamenii cască nestânjeniți, sculpă, se întind, horese, răd, mănâncă, pleacă din gură, cântă din armonica sau muzicuță, arătându-se așa cum sunt în realitate.

În sfârșit, gara se apropie. Călătoria lungă de mai multe ceasuri a trecut repede. Fumul usturător, unele sculpături și unele suflări de nas n'au fost tocmai plăcute, dar cel puțin drumul n'a fost plietisitor.

Sosești în gară, te dai jos, îți îngrămădești bagajul pe peron și îți așezi cănele lângă el. Acum ar trebui doar să faci aci căruța comandată din timp, întrucât trebuie să mai faci încă un drum de vre-o douăzeci de km. O fi întârziat, pentru că lumea se orientează aici după soare, lună și stele, având foarte rar câte-un ceas. Aștepți cu răbdare sau fără o oră, a doua însă ți-se pare stupidă, — iar căruța nu mai sosește! De unde să-ți faci acum rost de una? În gara neînsemnată nu găsești pe nimeni ca să trimiți după o căruță în satul cel mai apropiat. Oprești și te rogi de toate vehiculele posibile, dar, natural, ele merg care în cotro, numai acolo unde ai vrea, — nu!

În sfârșit ai prins, de pildă, trăsura cu un cal a unui brutar, care din norocire merge tocmai în direcția voită.

Deasupra pâinilor tronează deja brutarul, dar nu te sinchi-sești cătuși de puțin și sus cu cănele și cu bagajul!

În tropot încetinit nimerești la casa pădurarului. Slavă Domnului! — ai ajuns totuși...

Pădurarul, firește, este în pădure, n'a primit nici-o scrisoare, nici telegrama ta, fiind acasă numai femeia. În cursul călătoriei încete cu căruța brutarului au suferit cel mult pâinile, buna dispoziție rămânând intactă, simțindu-te fericit că ai ajuns atât de departe și că încă în cursul nopții o poți lua din loc mai departe, spre munte, presupunând că bărbatul sosește la timp și că găsește cai de povară, întrucât ei sunt undeva la pășune și trebuie căutați. Într'un târziu nimerește și omul, salutând călduros. Ascultându-i raportul, îți crește pofta de vânat și ți-se umflă nădejdea în piept. Acum însă cai — unde pot fi? Înainte cu vre-o două zile erau încă în poiana de deasupra. Caută-i deci în dreapta și în stânga, luând și cănele de casă cu tine, care le va da de urmă. În sfârșit, cu ajutorul cănelui și al frânghiei și după o căutare îndelungată sunt prinși și caii, trebuiesc însă încălțați mai întâi, căci le lipsesc câteva potcoave, fără de care nu pot urca prin munții stâncoși. Până se înoptează deabinele se potcovește caii, se cârpește și potrivește harnașamentul, se împachetează și despachetează până când reușești, în fine, să vâri totul în două perechi de desagi binecumpăniți. După ce s'a sfârșit și cu asta, o cină îmbelsugată: mămăligă, lapte, brânză, ouă și — culcare.

După o odihnă scurtă, pornești, încă în aceeași noapte, mai departe la drum. Înainte merg caii, cari țin mai bine, în întuneric, poteca întortocheată, în urma lor merge pădurarul cu lămpașul, apoi urmează vânătorul și ea cel din urmă, aprinzătorul de focuri cu securea. Dacă în drum se stinge lămpașul sau peste tot a fost uitat acasă — nu-i o nenorocire mare; te prinzi de coada calului, închizi ochii din pricina ramurilor aplecate și te lași să fii târât și condus. Așa se urcă povârnișurile răpoase prin păduri seculare și desisuri. În revărsatul zorilor te găsești sus de tot, în munți. În timpul unui scurt popas te pregătești de vânat, pentru că pe drumul lung până la stână, — coliba ciobanilor, — omul poate păți multe lucruri, dacă vrea Sf. Hubertus.

Toate urmele găsite în cale sunt cercetate îndeaproape. Ajungi, în sfârșit, la stână. Dar sireaca de ea! — ultima zăpadă sau vânt a stricat-o rău de tot; abia mai poate oferi adăpost împotriva furtunii și a frigului. Muncind din greu, îi cârpești coperișul cu crengi de brad, crăpăturile căscate ale pereților de scânduri le astupi, cu mușchiu, patul este refăcut cu cetină moale și te îngrijești de lemne de foc pentru noapte. Focul pălpăie apoi voios în lăuntrul ei, iar ceaunul de mămăligă îi atârna deasupra.

Fără de gânduri și liberat de toate grijile existenței, te răstorni atunci, mulțumit, pe patul moale, te odihnești bine de tot, mănânci și începi a desmierda, planuri pentru vânătoarea care abia acum începi.

Bine înțeles, există și aici, la noi, teritorii de vânătoare bine organizate. Unora dintre vânătorii noștri le stau la dispoziție case, personal de vânătoare și automobil. Totuși așa ceva constituie o excepție. Cele mai multe teritorii de vânătoare cu vânat mare sau case pentru vânători; colibe de scânduri și stănele — ambele întocmite sumar și primitiv, — bordeiul — coliba și mai primitivă, de pământ sau din piatră și cortul adus deacasă sau înghesbat din vâlstare de brad — acestea sunt adăposturile obișnuite ale vânătorului carpatin. Ca însoțitori nu poți avea decât ciobani, braconieri sau țărani călăuze, cari adesea nu știu decât să te conducă. Natural, se poate ajunge la vânat și mai ușor, și fără călătorii anevoioase și lungi, cu întâmplări mai amuzante, căci munții și pădurile se întind adesea până în cea mai imediată apropiere a unora dintre orașe, totuși teritoriile îndepărtate și puțin umblate își au farmecul și puterea lor de atracție deosebite.

După vânatul nostru mare omul aleargă adesea, foarte adesea, fără rezultat concret, cu deosebire când e dificil și cruțător la pușcat, căci în teritoriile noastre de vânat din pădurile bătrâne, întinse și îndepărtate, sălbăticiunea trebuie căntată — zile întregi câte-odată, — ba uneori chiar săptămâni de-a rândul. O excursie vânătoarească adesea ia aspectul unei mici expediții. Când apoi, după zile sau chiar săptămâni, te întorci acasă fără a fi slobodit un glonte și fără trofee-record, ars de vânt, de furtună și înegrit de fumul colibe, contrastul pe care-l oferă viața aceasta a pădurilor, complet primitivă și ferită de zgomotul lumii, contactul cu oamenii originali și simpli ai naturii, precum și întreaga hoinăreală a unei astfel de vânători, rămâne o amintire de trăire prețioasă și de neuitat.

Ceva despre Mierla de apă

Adusă în discuțiune această ființă, care înviorază peisajul apelor noastre de munte, îmi aduc și eu aminte de câteva ocazii, când am observat de aproape felul de a se comporta a acestei paseri. Poate va fi de interes să scriu aici ceea-ce îmi mai aduc aminte.

Odată pescuiam în o apă minunată, cu păstravi mulți și frumoși. Acel râu era întretăiat la distanțe scurte de mici opusturi rudimentare, făcute anume, ca să se tăusească apa, și să formeze, și din sus și din jos, locuri adânci, bune pentru pești și plăcute pescarilor. Pe când aruncam în balta pe deasupra opustului rudimentar, o mierlă de apă se așază pe trunchiu de brad doborât deacurmezișul apei (și care era bârână principală a opritoarei). Apa trecea peste trunchiu, acoperindu-l cam de două degete. Apă clară, ca cristalul. Paserea s'a așezat pe capetul bradului, apoi a înaintat spre locul unde îl cuprinsese deja apa. Aici a făcut mai bine de o jumătate de ceas — cât am avut răbdare să o observ, — aceeași manevră. Făcea grabnic câțiva pași pe trunchiu spre apă, apoi înainta și mai departe, prin apă, făcând să tășnească aceasta în o mică cascadă deasupra trupului ei. Aici, începea să scormonească cu ciocul în coaja bradului de sub apă, să întorcea apoi sprinten, din câțiva pași era la aer, se tupila de câteva ori în mișcarea ei caracteristică, apoi mânca ceva cu vădită plăcere. După câteva clipe pornea de nou în apă. De sigur, mânca insecte de apă, larve, pe care le scotea de sub coaja copacului. — Era interesant cum stăruia pasărea sub buza apei ce se arunca peste trunchiu, cum se putea menține acolo și în aceeași vreme lucra cu ciocul harnic.

În alt rând am observat o mierlă de apă așezându-se pe o piatră lată din marginea apei, având în cioc un animal mărișor. Am speriat-o, încât a scăpat din cioc prada. Credeam să fie un peștișor. Când colo o larvă de ditisc, unul din marii dușmani ai peștilor mici și ai icreilor.

De dragul mierlei de apă ar trebui să mai facem încă o categorie între paserile acvatice. Unele înoată, altele umblă cu picioarele lor lungi prin bălți. Mierla de apă are specialitatea ei: se cufundă sub apă și apoi *umblă* pe fundul apei. Cu o ocaziune am avut puțința să observ deaproape și bine această curioasă metodă de căutare a hranei. Stăteam culcat pe o stâncă, ce se pleca deasupra unei ape de munte, ca la 3 metri înălțime de fața râului. Apă cristalină. Cum stăteam nemiscat, nu m'a observat o mierlă de apă, care s'a așezat pe o buză de nisip de lângă piciorul stâncii mele.

O văd, că intră în apă, chiar am impresia, că înoată o clipă. Apoi deodată se cufundă cu o mișcare repede. Privesc atent apa. Zăresc în ea o umbră, pe care o deslușesc tot mai bine. Paserea mea umbla pe fundul apei, adâncă de vre-o 75 cm. Umbla, se plimba cu atâta nepăsare, pare-că ar fi fost pe uscat. Dădea cu ciocul în dreapta, în stânga, evident în căutare de hrană. Ceea-ce a fost mai curios, e că deodată și-a deschis aripile, și... a sburât prin apă. Adecă, a ieșit la suprafață bătând din aripi, și continuând bătăile — sborul — în aer, în vreme-ce milioanele de picături formau în jurul paserei curcubeu frumos.

Din acelaș loc, am mai văzut de două ori această procedare de... scafandru.

NEMO

Buflnița

Pasărea filozofilor, semnul înțelepciunii. Răpitoare de noapte, distrugătoare de șoareci, de reptile, prin urmare pentru noi este pasăre indiferentă. Cât de mult greșim însă, când împărțim animalele sălbatice în „răpitoare și vânat util“, este de un bun exemplu și buflnița.

Unii însă exagerează, crezând, că toate păsările cu ciocul încovoiat sunt distrugătoare de vânat, dar exagerează și acei, care susțin, că unele animale carnivore (de ex. buflnița) nu sunt deloc periculoase pentru vânat.

Treceam într-o zi spre seară pe o linie somieră. când aud dinspre prima linie ce venea perpendicular peste acea pe care mergeam, o gălăgie stranie, par'că o pasăre mare se apăra, sau ataca ceva. O făzăniță venise la un arbore, la sălașul de noapte și, se apăra de atacurile unei buflnițe, care striga cât putea, chemând par'că ajutor. M'am furișat până la distanța de o bătae de armă și așteptam. În curând venise o altă buflniță (probabil perechea celei dintâi) și acum atăcau amândouă. Riscând și vieața făzăniței, am așteptat momentul, când toate trei erau într-o grămadă. Una din buflnițe a căzut moartă, a doua fugise pe jos cu o aripă frântă, dar a murit și făzănița. Am scăpat însă terenul de doi dușmani ai fazanului, de care nu sunt sigur, dacă au și ei rolul de agent sanitar, pe care l-am văzut la vulpe.

De multe-ori mi-s'a întâmplat, că așezându-mă în pândă și imitând țipătul iepurelui, ca să chem coțofene, câini hoinari, a apărut o buflniță.

Este deci buflnița răpitoare în sensul cuvântului? Nu! Dar e răpitoare de ocazie, adică cu o oarecare ocazie se învață să răpească și ea.

Ö. B.

Un căprior rănit atacă

În 18 Mai, anul acesta, am avut o zi mizerabilă. Dimineața am greșit — ca un brânzoi — un țap bun; iar la pînda de după masă am făcut cea mai rușinoasă împușcătură din întreaga mea carieră de vânător. Adevărat, că această rușinoasă împușcătură mi-a adus o observație interesantă — ceea ce înseamnă o scuză destul de ieftină.

La o distanță bună, trag într'un căprior, care înainta încet, dela dreapta la stînga. Cum voi fi ținut arma, ce voi fi făcut? — nu știu (sunt un țințar mai bun ca mediocru), — dar văd căpriorul deșălat la pămînt. Ce privește dureroasă un animal cu dricul rupt, cu picioarele dinapoi neputincioase, trăindu-le după el! Fac de grabă câțiva pași, ca să mă apropiu să dau glonțul de grație. Când sunt la vre-o douăzeci de pași mă observă căpriorul, care se târa în picioarele de dinainte. Deîndată se îndreaptă spre mine, cu o splendidă expresie a mâniei. Ochii bulbucați, căscați larg, îi învârtea furioși, gîfăia scurt, iar din coarne mișca făcînd gestul lovirei. Se târa până la 3—4 metri de mine, cu evidenta hotărîre să mă izbească cu coarnele. Apoi s'a culcat lovit în gât.

Am stat într'adevăr rușinat în fața acestui căprior. El, ologit, lovit de moarte avea curajul să se apropie de dușmanul lui, era pornit de mânie, gata de jertfe vitejești. Și în fața lui stăteam eu înarmat cu un Mauser 9,3! Mă rog, oare dacă acel țap era teafăr, și eu nu aveam o armă la mine, ci „care pe care” — aveam eu curajul și puțința să iau lupta cu acest căprior? Sau o luam la tâlpășița — dacă puteam...

Dr S. R.

Iepuri și potârnicchi în grădina mea

1. — Eu stau la o fermuță din comuna Puchenii-Moșneni (jud. Prahova). Ferma, pe care fac cultură de pomi fructiferi, este împrejmuită pe toată întinderea cu gard de sîrmă ghimpată, iar printre sîrme am împletit nuiiele destul de dese, încît printre ele nu este loc de trecut nici pentru o pasăre mică. Astă iarnă, după ce singurul iepure ce se afla în interiorul împrejurii fusese împușcat, — în vedere de-a-mi păzi plantația de arbori tineri, — am găsit totuși multe urme de iepuri. Cercetînd cum de au putut intra, am găsit în mai multe locuri nuiiele roase. Deși am astupat trecerile găsite, în nopțile următoare și-au făcut noi locuri de trecere. Este de notat, că nuiiele, deși grosuțe și uscate, au fost totuși roase cu destulă ușurință. Pentru cei pe cari îi interesează îi informez, că cu toate încursiunile făcute de iepuri, am constatat stricăciuni de ne-luat în seamă la arborii tineri, fiindcă de jur-împrejurul gardului, la distanță de 1 metru, am plantat, mai de mult, tufe de isop (*hyssopus officinalis*), pe cari iepuri îl mănîncă iarna până la rădăcină. Ceea ce este de mirat, este aceea, că deși zăpada trecea cu $\frac{1}{2}$ metru peste tufă, la adăposturile făcute de gard, iepurile, fără greșală, dădea zăpada la o parte exact în dreptul tufei. Cu sistemul acesta mi-am scăpat ani de-arîndul plantațiile tinere. Iată deci că nu este cazul să distrugem iepurii de tot — după cum recomandă unii domni agronomi — pentru a putea păstra plantațiile de arbori roditori. Cu puțină bătaie de cap și foarte puțină cheltuială, putem avea din belșug și de unele și de altele.

2. — Pe viscolul cel mare de astă iarnă, cercetînd plantația tînă, despre care amintii mai sus, am găsit printre pomi 3 stoluri de potârnicchi și anume: Unul de vre-o 20 bucăți, altul de vre-o 12—14 și altul mai mic. Am luat atunci 3 prepeleace ce le întrebuițez la uscatul lucernii și le-am așezat la adăpost de vînt lângă gard, la oarecare distanță unul de altul și le-am acoperit cu coceni, lăsînd o deschidere înspre miază-zi pe toată lungimea prepeleacului. Dedesubt (înăuntru) am pus câte-o dublă de grâu la fiecare. Și astfel — cât a ținut vremea rea, au avut ce mîncă și au stat și la adăpostul răpitoarelor, din cari avem berechet pe-aci, din cauza pădurilor învecinate. Când a venit vremea bună, au ieșit la cîmp, — altfel în fiecare zi erau văzute în preajma adăposturilor. Rezultatul: Deună-zi, — într'o Duminică trecînd prin plantație și pe lângă un lan de grâu, ce am pe locul rămas neplantat încă, am sculat 4 perechi de potârnicchi. Am simțit într'adevăr o ne-putusă bucurie. Nu pentru gîndul că voiu avea ce împușca (eu merg acum rar la vînat), dar pentru că 'mi le-am făcut prietenie. — Ce plăcut este dimineața, în revărsatul zorilor, — când aud, cîntecul, cocoșilor și știu că-s în livadă — la mine, în spațiile casei. — Ce ziceți?

VIRGIL AL IEREMIA.

Di Simion Popovici (Aleșd-Bihor) cu trei mistreți împușcați în câteva clipe, din același țințor, în toamna 1938

CĂRȚI/REVISTE

Prof. I. Simionescu: *Fauna României*, (Ed. Fundația p. lit. și artă „Regele Carol II.” 478 pagini, 459 figuri în text, 6 planșe. Lei 200.—). Biblioteca vânătorului și a oricărui iubitor de natură roman s'a îmbogățit cu o carte de mare valoare. Academicianul și distinsul Profesor I. Simionescu, ca o continuare a cărții „Țara noastră” ne dă acum însușirea vietăților care sălășluiesc în ea, tinzând, ca prin aceasta — și apoi prin tabloul plantelor ce trăiesc în România — să ne dea o imagine completă a țării noastre. Autorul singur mărturisește în „lămurirea”, care ține loc de prefață a cărții, care a fost modelul lucrării: „Natura atrage; cunoscută mai de aproape susține pe om în văltoarea vieții. Marea operă a lui Brehm, *Thierleben*, apărută în diferite ediții, tradusă în multe limbi, nu e folosită numai de specialiști. Ea a dat unora leac împotriva neajunsurilor vieții; a îndreptat pe alții spre cercetarea mediului natural în care trăiesc. Cam cu același gând, luând drept călăuză cartea lui Brehm, am încercat să alcătuiască această lucrare, întregirea fragmentelor ce le-am tipărit din vreme în vreme”. Și într'adevăr, cu toată enorma deosebire de volum (Brehm, ultima ediție are 13 volume!), și cu toată deosebirea de întindere ca obiectiv (Brehm cuprinde animalele din toate întinderile pământului), răsfoind „*Fauna României*” ai aceiași — așa zice curioasă — impresie, care o simțеști de câteori deschizi pe „bătrânul” Brehm. Ambele sunt cărți de știință, care nu numai te învață, dar te încântă. Nu e niciuna o seacă examinare a vietăților, din partea unui om de știință. Dar nu e nici una cu atât mai puțin o carte de legende. E și una și cealaltă o foarte fericită imbinare a sistemului și tratamentului științific, cu o prezentare ușoară, literară, încadrată în tablouri din viața fiecărui animal, cu descrieri și fragmente de întâmplări și observațiuni. Cu „*Fauna României*” am făcut — de încercare — un experiment. Așa cum fac cu Brehm, de câte ori sunt prea sătul de acrele îndatoriri ale profesiei, și de necazurile vieții, — am luat într-o seară cartea D-lui Prof. Simionescu, și am deschis-o la întâmplare. Am dat peste un pește din nămolul bălților noastre. Am cetit cu mare plăcere și cu folos jumătatea de pagină. Am deschis în altă parte, am dat peste cele ce ni se spun cu multă pricepere și măiestrie despre gândacul ce roade în grindă: carii. Și am cetit, inseninându-mă în picurii de cunoaștere a minunățiilor naturii, până târziu în noapte. Iată să deschidem acum, tot la întâmplare, această carte, să aruncăm ochii pe un pasaj, care ne va cădea mai înainte în vederea lor. Pagina 252. Despre efemeră:

„Pe la începutul verii, în lungul Bistriței, a Dunării ca și al altor râuri, asiste la un spectacol de cele mai surprinzătoare. Prin aer flutură mii și mii de insecte gingașe, ca niște maseci fulgi de zăpadă. Nu cad din cer, ci s'au ridicat din zbuciumul valurilor. Cu atât e mai feerie spectacolul, cu cât se întâmplă de regulă cum se lasă amurgul și numai sus, pe vârful de munte, luminează o dungă din soarele asfințit sau când luna plină cerne în aer o lumină fosforescentă. Fulgii vii se sbat și apoi se lasă pe ape. A două zi acoper drumurile, ca și fața râului. Nu mai mișcă. Devin prada pasărilor, bucroase, că le-a căzut mana din cer, mai bucroși sunt peștii, că le vine de-a-gata o mâncare atât de aleasă. În deosebi păstravii fac tumburi în apă, venind dela adânc ca să înghită trupurile încă nu de tot rigide ale gustoaselor insecte.

Spre seară ies din îmbrăcămintea nimfei, din apă. Sboară în plăcerile nunții câteva ceasuri. După împerechere bărbaii cad ca trănziți la pământ. Mor în ultimile svăcnituri de fericire. Femeile mai trăiesc doar atât cât leapădă ouăle la fața apei. Mor și ele îndată.

Trăiesc viață ideală. N'au nevoie să mănânce, căci pentru cele câteva ore de viață, au provizii în trup. Nici n'ar putea mânca. Gura le e ca și cuscută...”

Lucrarea D-lui Prof. Simionescu are însă și marele merit de a ne da sistematic și cu numirile lor românești, atât de puțin cunoscute, toate viețuitoarele României, începând dela cele de sus, cerb și urs până la cele ce stau în hotarul nedeslușit, ce despărte animalele de plante.

Nu putem să nu ne mărturisim satisfacțiunea mare, pe care ne-o dă împrejurarea, că Dl. Prof. Simionescu citează

în neenumărate rânduri „*Carpații*”, ilustrând viața multora dintre animalele noastre cu observațiuni, constatări apărute în revista noastră.

Această carte într'adevăr nu poate să fie lipsă din biblioteca nici-unui iubitor al naturii. În special recomandăm părinților cu copii de școală să o cumpere: vor învăța ei, vor învăța copiii, și — ce e mai de preț — li se va îndrepta atențiunea spre o lume frumoasă, va naște în ei interes pentru lucruri a căror studiu — chiar și superficial — le va putea da în viața ore de liniștire și de senin.

„*Jagd und Hege*” — Timișoara. După o apariție de doi ani și jumătate, revista de vânătoare scrisă în limba germană, și-a încetat tirajul. Motivul: cheltuielile mari cu care e împreunăată o asemenea editare, lipsa capitalului, neplata abonamentelor... Regretăm sincer dispariția acestui onest confrate, care prin bogatul conținut al fasciculelor lui lunare s'a străduit să fie o călăuză bună vânătorilor de naționalitate germană din România. Fără îndoială, „*Jagd und Hege*” a contribuit mult la ridicarea spiritului vânătoresc în mijlocul populației noastre germane, către care se adresa, și prin aceasta la ridicarea nivelului general vânătoresc, al Țării. Prin o publicațiune, pe care o trimite abonaților „*Jagd und Hege*” recomandă să aboneze aceștia revista de vânătoare „*Der Deutsche Jäger*” din München, ca una care se ocupă mai apropiat cu chestiuni vânătoarești interesând țara noastră. Sperăm, că excelenta revistă va lua locul din care a dispărut spre regretul nostru „*Jagd und Hege*”.

Deutsche Jagd (Berlin, Nrii 52—53, 1—6). Inspectorul de vânătoare (Kreissjägermeister) din Lugau tratează plaga cânilor-lupi în regiunile sudete. Sunt la ordinea zilei pagube și accidente cauzate de aceste „fiare”: câprioare sfâșiate, vânători atacați, câni de vânătoare betegiți, etc. Cere măsurile cele mai drastice. Pe semne „plaga cânilor braconieri” nu e specialitate românească, și Germania încă o are în măsură suficientă. — „*Waldleufer*” serie interesantă referitor la vânătoarea cocoșului de munte, amintind și România în termeni, care de nou tradează iubirea pe care o are acest mare vânător german pentru țara noastră. — V. D. încearcă să facă portretul „englezului vânător”. Laudă opera de ocrotire, pe care englezii au făcut-o în colonii, observând însă, că opreliștele de vânătoare sună mai mult indigenilor decât albilor. Ca țințași, autorul nu îi prețuiește prea sus pe Englezi, și nici ca unii care ar ține prea mult la partea nobilă a vânătoarei. Li consideră mult aplicați spre răvnă după multe și bune trofee. — Dl. Scheibert relevă elogios un articol precedent semnat de colaboratorul nostru distins, Dl. Lt.-Col. R. Schneider-Snyder, în care acesta militează pentru introducerea cât mai largă a carabinelor basculante, în locul carabinelor cu repetiție, care fac și un foarte neplăcut zgomot cu ocaziunea repetării. Argumentația D-lui Schneider-Snyder a avut darul să stârnească de altfel mare interes în cercurile vânătoarești germane. — „*Jäger vom Rhein*” dă prețioase îndrumări pentru instalarea sălărițelor. Recomandă următorul sistem dovedit ca cel mai bun, după îndelungate experiențe: Într'un trunchiu, rămas în picioare după exploatare, — de preferință lemn moale, — sau chiar într'un trunchiu adus de altunde și pus în picioare, săpat la bază în pământ, — sfredelăm în direcția axei lui o gaură, diametrul 8—10 cm., lungimea 30—40 cm. Lateral, dela coaje, până la apertura aceasta centrală, și mergând oblic în jos, mai facem cu sfredelul câteva canale cu diametru de 1/2 cm. Urmem apertura principală cu următoarea compoziție: 50 părți calciu accid fosforic, 25 părți sare de bucoțarie, 25 părți (greutate, nu volum!) lut, fără de nisip. E bine să se mai adăungească cam 1—2% sămânțe de anis, sau de chimin. Făcându-se astfel sărătoarea, sarea pătrunde lemnul moale și acesta e o stabilă atracțiune pentru vânat. Vânatul preferă mult lemnul sărat astfel, și îl roade până în rădăcină, lăsând alături neatinsă sărătoarea altfel instalată.

Sub pseudonimul Jagdbischof, ni se dă un articol asupra întrebării, dacă „se plătește să ținem bufnită vie, sau e mai cumințe să avem una mecanică”. Autorul ajunge la concluziunea a doua, având în vedere greutățile de achiziție,

de întreținere. Pentru vânătorii din România această soluție nu e cea bună. La noi ne putem achiziționa ușor bufniță mare (Uhu), și fără multă cheltuială o putem întreține. Bufnița împalată, chiar provăzută cu mecanismul, prin care îi mișcă capul, aripile, reduce mult atracția pe care o exercită una vie asupra răpitoarelor, apoi scade enorm plăcerea vânătoarei. Bufnița vie e un avertisor perfect al răpitoarelor, pe când aceasta încă nu e observată de vânător, — are o mimică, care ține încordată atențiunea și interesul vânătorului. — K. Eilers ne arată calitatea excelentă a coarnelor de cerb, prezentate la expoziția anuală din Mecklenburg. Trofee de 216,7 puncte (de 22 raze), 208,6 puncte (20 raze) etc. — Colaboratorul nostru, Max Hinsche (autorul minunatei cărți „Kanada wirklich erlebt“) scrie un interesant articol referitor la câinii de sanie, întrebuințați în regiunile arctice ale Canadei. — Martin Herberg ne arată pagubele mari care se fac în cuiburile de potârniche în ocaziunea cositului. Recomandă, ca personalul de vânătoare să caute de bună vreme cuiburile din cositoare, iar proprietarul vânătoarei să răscumpere dela proprietarul terenului iarba din jurul cuiburilor, astfel, încât aceasta să rămână necosită. — Fritz Grimm dovedește daunele, pe care le face în puii de rață sălbatecă și alte acvatiche știuca.

Wild und Hund (Berlin, Nrii 53, 1—6). „Erdmann“ nu împărtășește părerea celor care susțin, că vulpea nu e stricătoare în terenul de vânat mic. Ea trebuie urmărită sârguincios, și nu numai în timpul când o vânam în goană, pentru blana ei. Opreliștea din Germania, de a se utiliza pentru răpitoare curse cu taler a adus cu sine înmulțirea vulpilor. În multe regiuni pădurarii — paznicii de vânătoare nu au timpul necesar urmăririi vulpilor cu alte mijloace, — alții neglijează prinderea puilor, împușcarea în timpul verei, tocmai pentru a păstra animalul pentru iarnă, pe când va avea blană prețioasă. Ocrotirea vulpei trebuie să dispară. Chiar animalele, care sunt puse sub absolută interdicție de a fi vâdate, pot cauza pe alocure daune mari în vânat și de aceea, e necesar ca să se facă și în această privință excepții, în cazuri motivate. — Un corispondent al revistei descrie două cazuri, când după o epocă de secetă și îngheț negru, a urmat deodată zăpadă mare, încheiată. Pe un asemenea timp a observat o ceată de câprioare. apoi altădată câțiva cerbi, care dădeau semne evidente, că nu văd. Verosimil e vorba de „orbirea de zăpadă“. Foarte interesante observațiuni referitor la sitar publică Dr. O. Steinfatt. Redăm, scurt, câteva: Primii sitari trec fără să cânte. Ei sunt mânați deja de îmbolbunii migrațiunii, dar încă nu au început să se împerecheze. Pasajul de dimineață nu e nici pe departe atât de bogat ca cel de seara, deoarece seara s'au format cele mai multe părechi, care rămân laolaltă un timp oarecare, astfel, că dimineața mai zboară numai rămășițele. A doua seară vin elemente noi. Cocosii rămân credincioși perechei câteva zile. Sitărița nu își face remuscări de conștiință părăsindu-și de grabă iubitul. Autorul a văzut două cuiburi de sitari, clădite lângă olaltă. Erau două găini, cu același singur cocosel, care zbura seara pe deasupra, puțând. Caz interesant de bigamie. Sitarii au, în locurile de cuibărit două epoce de împerechere și deci de pasaj seara. Prima epocă își ajunge apogeul pe la 30 Aprilie, a doua pe la 30 Iunie, ca să înceteze complet pe la 20 Iulie. Repetăm: în locurile de cuibărit, nu în cele de pasaj. De obicei seot două rânduri de pui.

În grădina zoologică din Berlin s'a instalat o „regiune“ specială pentru animalele de stâncă. Aici a fost „colonizată“ și potârnicheea alpină (Tetrao alpinus), specie, care — după cum a arătat Dl R. R. S. — ar putea fi colonizată cu toate șansele de succes și în Carpații noștri stâncoși. La îndemnul Dnui Göring, se studiază în Germania colonizarea Caprei-Ibex. — Edgar Teidoff raportează asupra observațiilor pe care le-a făcut în regiunea Riga asupra biologiei ieruncilor. Foarte de preț sunt fotografiile pe care le cuprinde articolul: cuib de ieruncă, cloceind, pui de ieruncă abea ieșiți din ou. Amintim aici, că după indicațiunile colaboratorului nostru Roland Schneider-Snyder, mai ușor pot fi ademenite ieruncile cu fluericea în fața... aparatului de fotografiat primăvara. Ar fi de dorit, ca amatorii fotografi din România să își facă o ambiție să dea lumii științifice fotografii cu ierunci, cele mai rar de întâlnit fotografii. Cunoscutul balistician Dr K. Eilers arată, că viteza enormă a unor cartușe cu glonț nu produce totdeauna maximalul rezultat vânătoresc. La vânatul mare un factor important al rezultatului e și greutatea glonțului. Neglijat acest factor, celeritatea rămâne fără efectul dorit și așteptat.

Viața Forestieră (București, Aprilie 1939). La rubrica „Vânătoare“ Dl. Ing. N. Constantinescu face un raportaj referitor la rezultatele obținute de „Asociația Vânătorilor Ingineri Silvici din Oltenia“ (A. V. I. S. O.). O ocrotire de câțiva ani — abea 5 — a dat rezultate foarte frumoase. Așa 400 iepuri la o vânătoare de două zile, în pădure (pe viscol), iar de altădată 157 iepuri în o zi. Ne permitem o observațiune: Ni-se arată, că la o vânătoare cu goană s'a împușcat un câprioar. Oare a fost împușcat cu glonț? — Ne bucurăm în chip deosebit, când auzim vești bune din terenele ocrotite de inginerii noștri silvici. Au fost prea mult discreditati din punct de vedere vânătoresc: și de detractori, dar și de unele elemente din sânul lor, când în realitate „inginer silvic“ ar trebui să fie egal cu „vânător“ și mai ales cu „ocrotitor“.

Le Saint-Hubert (Paris, No. Mai 1939). Dl. A. Chaigneau, utilizând ca motto — foarte potrivit — „in medio veritas“ — ia în apărare sălbătăciunea, care e considerată prototipul animalelor dăunătoare din punct de vedere vânătoresc: vulpea. Foarte spiritual și potrivit și realității schițează viața acestui vânat, și ajunge la concluziunea, că rău se face că vulpea nu se bucură de nici o protecție din partea omului, ei e prigonită oricând și oricum. Consideră vrednice de urmat exemplele pe care ni le dau Anglia, Germania și America, unde vulpea are o protecțiune vânătoarească în lunile Martie — Iunie. — Într'un articol minuțios și lung, se redă conținutul alor 18 articole, care au apărut în revista „Shooting Times and British Sportsman“, arătând metodele de vânătoare a paserilor de apă — în special rațe — practicate în nordul Continentului american, articole semnate de cunoscutul specialist în materie P. A. Curtis. Iată câteva sfaturi: Paserile-momeală, făcute din lemn, și care urmează să ademenească pe cele adevărate, când trec pedeașupra apei lângă care stă la pândă vânătorul, dau rezultat numai dacă se iau în seamă unele simple, dar esențiale reguli, ca de pildă următoarele. Rața din lemn trebuie să dea aspectul unei rațe care stă liniștită. Deci gâtul să fie scurt, capul dat pe spate, ciocul aproape de piept. Altfel, momelile vor da impresia unor paseri speriate, și de sigur, nu vor fi atrăgătoare. Momelile vor fi zugrăvite cu o culoare care nu lucește. Deci la nici-un caz nu cu vopsele de ulei. Nu faci nici o treabă cu 2—3 piese-momeală. Trebuie să întinzi pe apă cel puțin 25. Altfel, de ce să se lase stolul de rațe, care trece pe sus tocmai lângă cele 2—3 rațe ale D-tale, și să nu se coboare în oglinda de alături, unde înoată de zece ori atâtea? Locul de pândă trebuie așezat luând seama, că rațele se lasă pe apă totdeauna venind cu vântul în față. Când vedem, că trec pedeașupra noastră, — care stăm aciuți în locul de pândă bine camuflați, — stoluri de rațe, fără să bage de seamă pe surorile lor... din lemn, duce adeseori la rezultat un șiretlic: Vânătorul, fără de veste, și apoi păstrând cea mai desăvârșită nemiscare și tăcere, scoate o mână din ascunzișul lui, și agită în aer — o clipă! — pălăria, sau batista, sau o oarecare pânză roșie. Prin aceasta atrage atențiunea stolului de sus, care observă apoi rațele — momelile.

Der Deutsche Jäger. (München, Nrii 4—7). O serie întreagă de fotografii, făcute asupra unor pui de vulpe, ne prezintă instructiv și plin de haz viața „casnică“ a viitorilor vulpoi și „cucoane“. Vânătorul de obicei vede animalul sălbatec în momentele lui de groază, când încearcă să scape de dușmanul lui: omul. De aceea fotografiile prinse în timpul normalei vieți a sălbătăciunilor au pentru toți și farmecul noutății, oricât de cunoscute, de altfel, ar fi animalele fotografiate. Sportul „vânătoarei cu camera“, atât de răspândit în alte țări, la noi abea e cunoscut. Abea avem doi-trei fotografi amatori, care să „vâneze“ cu aparatul de fotografiat. Cu toatecă această „vânătoare“ e plină de emoții, iar rezultatele ei sunt de preț, și mai durabile decât obișnuitele trofee. Tot astfel ne impresionează altă serie de fotografii de această natură, aduse de excelenta revistă germană, și care ne prezintă un Vultur pescar (Pandion Halietus) și un Hoiar cu capul alb, specie de vultani, care se prezintă în Germania numai în lunile de vară, mergând acolo din Peninsula Balcanică și din munții României. — Numărul prim din Maiu, potrivit sezonului de câprioar, care începe, ne dă mai multe frumoase tablouri semnate de cei mai buni pictori de vânătoare germani: P. Freytag, Hohlwein, C. v. Dombrowski. G. T. H. arată cauza, pentru care adeseori garda trăgaciului rănește degetul vânătorului în momentul tragerei. Cauza este, că patul mic — adică cel în formă de pistol, pe care îl cuprinde mâna dreaptă — e dimisionat prea scurt pentru mâna vânătorului. O prelungire a lui cu 2—3 cm. elimină acest inconvenient foarte neplăcut.

La Pêche Sportive (Bruxelles, No. Mai 1939). In cadrul unui articol, care intenționează să inițieze o mai activă supraveghere a apelor în timpul ierirei, L. v. Cottom, directorul revistei, menționează atitudinea specială, pe care o au diferitele specii de pești în acest timp al depunerii icrelor. Ca prin farmec le pier, uneori complet, firea sperioasă, — înfruntă cu nepăsare primejdii, care de altădată îi făceau să dispară ca fulgerul în locurile lor ferite. Știuca, în epoca în care ierolele caută locurile cu plante acvatice, pentru a-și așeza icrele, uită orice sficiune, se prezintă la suprafață, în locurile de apă mică, astfel încât poate fi ușor străpunsă cu lancea sau prinsă cu lațul. Bibanul poate fi prins cu mâna în epoca de quasi extas, când nu aude nu vede. Crapul cel plin de șiretlic și deșteptăciune le uită toate aceste și se prezintă nătâng în apele mici, expunându-se aproape nepăsător celor mai mari primejdii. Dacă pescarul-braconier dă peste un loc de bătaie a mrenelor, poate să le adune pe toate, ele rămânând impasabile față de primejdia pe care o reprezintă omul. În această epocă relativ scurtă peștii au nevoie de înzecita vigilență a pescarilor corecți, pentru a fi feriți de braconieri. Un corespondent comunică o experiență interesantă: Dacă doi pescari pescuiesc la păstravi mergând prin apă, cel ce merge al doilea, la o distanță de vre-o 10 minute prinde cu mult mai mulți pești, decât cel ce pescuiește în față, deci în „apă virgină“. Explicația: pescarul din frunte sperie peștii, care se refugiază în văgăunele albiei. Trecând această primejdie, peștii revin, dar în aceeași vreme sunt stărniți, adică puși la vânatoare, mai ales, că pașii pescarului răscolesc râme, larve, etc.

Game and Gun (London, Mai — 1939). Lt.-Col. Mariott, consideră pândă la răpitoare, lângă hoit cu un sport de calitate inferioară. În ce privește leul, acest mod de vânatoare e oprit în Kenya și Tanganyika. Poate fi aplicat, fără reproș, numai când e vorba de un animal anume, care a început să atace oameni sau să facă daune în vite. Ca metodă de ademenire consideră mai bună momeala vie decât hoitul. Mai bine se pot aduce lei, tigrii, leoparzii prin următoarea metodă. Luăm două capre de casă, care sunt obișnuite una ca cealaltă. Pătulul îl așezăm în desime, în apropierea lizierii pădurii. Una dintre capre o legăm în apropierea pătului, pe cealaltă, cam la 200 m. în locul deschis, dinafara pădurii. Caprele se vor chema toată noaptea. Fiara va ataca aproape sigur capra din pădure, deci din bătaia pustii vânătorului. Un foarte interesant articol semnează Lt.-Col. H. E. Crocker, despre „mirosul fricei“. Cele mai multe triburi indigene din Africa au convingere, că atât omul, cât și animalul care e cuprins de frică exhală un miros special: „mirosul fricei“. Acest miros ațăță fiarele răpitoare și le îndeamnă să atace. Nenumărate exemple dovedesc — spun nativii, — că această credință e întemeiată: un om sau un vânător, cuprins de frică e atacat negreșit de leu, de leopard, de mistreț, cari în aceiași vreme fug din fața vânătorului curagios, fără de frică. În această împrejurare zace și miracolul amuletelor, atât de răspândite între indigenii africani. Cel ce poartă un amulet, care prin puterea supranaturală ce i se atribuie, îl apără de primejdia fiarelor, — nu mai are teamă de aceste, întărit prin credința în formec. În urmare nu mai exhalează „mirosul fricei“ și — nu e atacat de fiare. De-aceia — continuă — avem vânători, care numără la activul lor zeci și zeci de lei, tigri, pantere, etc., fără ca vre-una din aceste animale să-i fi atacat (în afară de răniri, etc.), — pe când pe unii (fricoși) îi atacă și îiucid la prima ocaziune. Prin acest „miros al fricei“ se explică deasemenea obiceiul unor animale mamifere erbivore: mamele, cu pui lângă ele, când simt apropierea unei primejdii (fiară sau om), pleacă de lângă pui, și se opresc la o anumită distanță. Această însemnează, că animalul-mamă s'a speriat, exhală „mirosul fricei“, care atrage primejdia. Deci se ferește de puil, care — prost — nu are frică, deci nu exhală mirosul primejdios, și nu e găsit de fiară. În consecință, prima măsură de prevedere a vânătorului de fiară primejdioasă este să nu-i fie teamă, să fie curagios.

Konrad Andreas: Der Fuchs, seine Jagd und sein Fang (Ed. I. Neumann — Neudamm, Dr. 3.—). E o carte care se ocupă cu metodele de vânare și de capturare a oucoanei cu hlamida roșie. Arma, vânătoreea sub pământ, cursele, etc. toate metodele sunt tratate amplu, ținându-se seama de rezultatele practice, pe care vrea să le atingă vânătorul cetitor.

C. Horton-Smith: The Flight of Birds (Ed. H. F. & G. Witherby; 7/6). Tehnica zborului păsărilor a preocupat pe mulți oameni, învățați și amatori. Deoparte cercetările erau pornite din dorul descoperirii acestei uneori extraordinare performanțe, — alții voiau să fure arta sburătorului, pentru a o aplica omului. Autorul adună un imens material privitor la acest subiect, și observăm cu multă surprindere, că metoda de zbor a păsărilor e aproape tot atât de variată, cât de multe paseri există. Deosebită valoare are această lucrare în urma împrejurării, că cuprinde pe lângă vaste cunoștințe de zoologie și de funcționare a corpului păsărilor, și tot atât de precise cunoștințe în materia aerodinamicii, noua știință răsărită de pe urma creșterii importanței aeroplanelor. Înfrățind aceste două serii de cunoștințe, autorul desleagă multe probleme și fenomene ale zborului păsărilor, misterioase celor vechi (d. e. planarea ceasuri întregi a unor paseri etc.). Cartea are multe și bune ilustrațiuni, precum și un glosar complet.

STIRI MARUNTE

Un vânător din Kenya trimite revistei „The Field“ fotografia unui boa (python) ucis de el, lung de 17 picioare. După ce l'a omorât, la 14 ore a voit să-l jupoaie: inima reptilei mai bătea, rar, încet.

În Anglia vulpile au fost puse sub o oarecare protecție, fiind rezervate pentru vânătorii par-force. Această protecție e criticată mult din partea crescătorilor de paseri și a proprietarilor de oi. În multe părți, dar mai cu seamă în regiunile muntoase ale Scoției, vulpile fac daune mari nu numai în pădurile oamenilor, dar mai ales în turmele de oi. Indulcite la carne de oaie, atacă turmele, sfășie oi și miei. Înainte de mijlocul veacului trecut, în Scoția exista o breasă a „vânătorilor de vulpi“, care erau angajați să stărpească vulpile de pe câte o moșie, sau dintr-o regiune. (Game and Gun.)

SCOLARIÎN ÎN SERVICIUL ORNITOLOGIEI. Ne bucurăm mult, că revista „Carpații“, pe lângă problemele cinegetice, se ocupă în timpul din urmă, de însemnata problemă a ornitologiei în țara noastră.

Sunt atâtea chestiuni de studiat, în cât ar trebui catedre anume, la Universități, pentru îndeplinirea programului științific.

Problemele grele, rămânând pe seama specialiștilor, îndrăznesc a spune un cuvânt, privitor la ocrotirea păsărilor cântătoare și care sunt totodată și cele mai harnice culegătoare de viermi și insecte dăunătoare pomilor, în special și agriculturii în general.

Ne găsim în sezonul clocitului și al hranei puilor mici, cari au nevoie de o protecție deosebită, până devin buni sburători.

Știm din viața noastră proprie, câtă înclinare au copii, încă de mici, pentru căutarea cuiburilor, distrugerea și omorârea puilor.

Simt o plăcere deosebită să chinuiesc micile și nevinovatele ființe, luându-se la întrecere, cari au găsit cuiburi mai multe și câți pui a omorât fiecare.

Constatănd această stare de lucruri și în parohia ce păstoresc, încă de mulți ani, m'am pus pe lucru, să caut prin orice mijloace înmulțirea păsărilor și protejarea lor. Pentru a se înmulți, trebuie să le dai posibilitatea de viață, pădurea. Pentru aceasta cu multe greutate și răbdare, am stărmit să se planteze aproape toate răpăle și eroziunile dimprejur. Unde acum 20 ani era pământ roșu, și nici-un fir de iarbă, astăzi o haină verde și un frumos codru i-a luat locul. Unde altădată roteau corbii după vre-un stârv, astăzi cântă priveghetoriile și alte mii de păsări concertează în pădurea, ce înconjură enoria.

Când am găsit copii, cari distrugau cuiburile, cari luan pițigoi și-i băgau cu bățul pe țeava izvorului de apă, când îi izbeau de pietre, când legau mai multe păsări de picioare cu sfori și le liberau în pădure, ca să se distreze cum se lovesc de copaci, atunci, în cele 2 școli primare din

localitate, unde predau lecții de educație, moral-religioase, am pus în program, capitol nou, *protejarea păsărilor*. Sunt în al cincilea an de când am dat însemnătate acestei chestiuni, și constat cu mulțumire, că sămânța a căzut în pământ bun.

Cui pe cui se scoate afară, zice românul. Obiceiurile rele ale copiilor tot prin copii le-am înlăturat.

Astăzi sunt în localitate peste 200 elevi, adică 200 paznici sinceri, conști, cari apără după puterile lor cuiburile și pe acești cântăreți ai pădurilor.

În lupta lor întâlnesc dușmani, de aceeași vârstă, sau mai mari, din satele vecine, unde încă nu a pătruns această propagandă.

Chiar acesta este rostul rândurilor de față, ca prin străjerie, premilitară, școli de toate gradele, în cadrul orelor de educație și în special de preoți în cadrul orelor de religie, să se dea o deosebită atențiune acestei chestiuni.

Unde poți da exemple mai frumoase de milă, decât în ocrotirea acestor ființe?

Cu voia conducerii revistei, îndrăznesc a arăta, pentru exemplificare, roadele muncii pe acest teren și anume *faptele de ocrotire săvârșite de elevii celor 2 școli primare din localitate, în ultimul timp*:

1. *Călescu Constanța*, din cl. II a găsit o pereche de pițigoi legați cu sfoară de picioare, în ziua de 4 Mai. Le-a dat drumul.

2. *Băgneanu Georgeta*, cl. III, 2 sticleți legați cu sfoară de 2 pui ai lor. I-a eliberat.

3. *Mitu Ana*, cl. II. Doi pui de rândunică, căzuți din cuib, au fost puși la loc.

4. *Băgneanu Mihai*, cl. III. O rândunică avea o ață roșie legată de picior, lungă de 2 metri, care o împiedeca la zbor. Trecând pe lângă el, din înțelea, sfoara s'a înfășurat după gât și astfel a putut fi prinsă și salvată la 1 Mai a. c. Fapta urâtă a fost făcută de copii din satul vecin, Groșani, în frunte cu I. Budulucă.

5. *Godeanu Victoria*, cl. I, a văzut o gaită mâncând ouăle din cuibul mierlei și a izgonit-o.

6. *Stan Mircea*, din cl. III primară, a găsit pe Ghiță Ion dela Școala Drăcești, — sat vecin — cu scara pusă în pom și cu un cuțit să taie puii. Stan s'a opus. Ghiță Ion de aceeași vârstă nu s'a supus. Stan a chemat pe mamă-sa în ajutor și a salvat puii dela o moarte sigură.

7. *Sandu Tudor*, cl. II. A văzut pisica la cuib, a chemat pe tatăl său și a ucis-o.

8. *Ciobanu Traian*, cl. III. A găsit 2 cinteze rebegite, le-a încălzit în sân și le-a dat drumul.

9. *Sitaru Maria și Vasilescu M.*, cl. III. Au prins pe Aldea elev cl. V Școala primară Nr. 2 din Câmpulung, că ucide păsări cu praștia. I-a înjurat dacă i-au făcut observație. A fost împiedecat de a continua.

10. *Ghinea Ion* cl. III. În ziua de 1 Martie, a văzut 2 sticleți pe sus legați cu ață unul de altul. Elevul de curs secundar Cristian Aurel — probabil dela liceu, — i-a ochit cu praștia să-i doboare la pământ. Ghinea s'a opus, Cristian nu s'a lăsat și ochind din nou a izbit sfoara și păsările au căzut într-o baltă. Ghinea s'a descultat, deși era zăpadă, și le-a scos afară. Elevul secundar, care era mai mare de vârstă, i-a dat 2 palme. Ghinea a fugit cu sticleții, scăpând de pietrie elevului, ce-i arunca, punând cojocul pe cap.

11. *Blaga și Ciobanu Const.*, cl. V. Au salvat un cuib în care pătrunsese apa unui pârâu. Au abătut apa pârâului și au acoperit bine cuibul.

12. *Ocnășu Filoteia*, a pansat o pasăre rănită la picior și aripă până la vindecare.

Mă opresc cu înșirarea exemplelor frumoase, care în parte au fost recompensate. Actele acestor elevi — eroice pentru vârsta lor — merită toate atențiunea.

Ce ar fi dacă această luptă de protejare s'ar generaliza? Cât ar folosi acestor locuitori ai pădurilor, dar cât ar folosi și știința ornitologiei, făcând astfel un pas în organizarea ei.

Preot N. MĂNESCU (Câmpulung — Muscel).

Prin Dec. Ministerială Jr. Nr. 9004 din 29 April 1939, dl. Marcel Bolinteanu din Târgoviște, Inspector Onorific de Vânătoare în Ad-ția Centrală, a fost delegat să conducă, în mod provizoriu, Inspectoratul de vânătoare al jud. Dâmbovița, în locul d-lui Const. I. Ionescu, a cărui delegație a încetat.

Prin Decizia Ministerială Nr. 30012—1938, s'a interzis vânătoarea tuturor speciilor de vânat util, până la 30 Ianuarie 1941, pe terenurile comunei Hisiaș, județul Timiș-Torontal.

Dl. Harold I. Hardy, unul din componenții firmei mondiale Hardy Brothers, Ltd. din Anglia (utensilii de pescuit sportiv) a fost invitat de guvernul argentinian, pentru a studia situația pescăriilor din aceea țară și în special crescătoriile de păstrăvi-curebueu. Cu această ocaziune Dl. H. I. Hardy a bătut recordul, prinzând cu undița într-o zi 14 păstrăvi în greutate totală de 46 kg.

În Pittsburg, Pennsylvania, a luat ființă un curios institut: o clinică, în care sunt vindecați peștișorii aurii, în general pești de acvariu. Sunt amatori, care iubesc tot atât de mult peștișorii aurii din acvariul lor, cum iubesc alți oameni câinii, pisicile etc. Când e bolnav un asemenea pește, stăpânul sau stăpâna aleargă cu el la doctor. În institutul din Pittsburg sunt vindecați peștișorii de aur (care țin de neamul crapilor) prin un nou procedeu: sunt lăsați să trăiască câteva zile în apă de mare, care îi vindecă și îi înviorează. Așadar, fericiții pești ai oamenilor bogați își caută sănătatea ca și stăpânii lor: la băi de mare.

În Belgia în anul 1937 au fost eliberate 127.996 permise de pescuit sportiv, iar în 1938 128.310, aducând statului un venit de taxe de franci 3.277.226. — respectiv 3.248.402. —

— *CARTUȘUL 5.6×35 R.* Acest cartuș pe care îl întrebunțez de câțiva ani în Drillingul meu sistem S. S. R. cu bascula enorm prelungită și cu platine Holland×Holland, mi-a dat nenumărate rezultate mulțumitoare. Desprind din ele două, spre a le împărtăși camarazilor vânători, cititori ai revistei „Carpații“:

În toamna anului 1938, am împușcat la distanță de 60 metri un vulpoi de toate frumusețea, cu cartușul 5.6×35 R., cu vârful găurit. Primind lovitură în partea dreaptă a inimii, a rămas mort pe loc, cu o ieșire mărită a glonțului. În primăvara 1939, la începutul lunii Mai, am împușcat un frumos și mare cocoș de munte, tot cu acest cartuș 5.6×35 R. cu vârful plin, cocoșul nu a fost distrus. La distanța de 70 metri, glonțul a produs o ieșire cu o normală găurire, neîntâlnind în drumul parcurs, nici o rezistență mai pronunțată a corpului.

Din constatările făcute, 5.6×35 R. este un glonț recomandabil vânatului mijlociu, cocoș de munte, cocoș de alun, dropioi, vulpe, lupi, câni.

P. A. M.

O firmă engleză a pus în comerț o momeală interesantă. E vorba de un peștișor-momeală. Mai bun e pentru pești răpitori (somm, păstrav, știucă) un peștișor natural. Are înse desavantajul, că nu e totdeauna ușor să ne procurăm peștișori, — că se păstrează greu, se strică, se alterează, se sfășie în apă. Nălucile de lemn, celuloid etc. nu redau bine originalul. Englezul le-a combinat pe amândouă: prin un procedeu ingenios, obduce un peștișor natural — preparat — cu o crustă de celofan, aderentă. Peștișorul e conservat timp nedefinit în cele mai bune condițiuni, fiind ermetic închis în cămașa transparentă. Se spune, că invenția e una utilă și fabricantul nu prididește cu confecționarea acestor nălucе.

Prin Dec. Minist. dela jr. Nr. 6820/939, d-nii Dr I. Vancea Victor din Alba Iulia Inspectorul de Vânătoare al Ținutului Mureș și N. Mantu din Galați, Inspectorul de Vânătoare al Ținutului Dunărea de Jos, au fost delegați să îndeplinească și următoarele funcțiuni: primul, pe aceia de Inspector de vânătoare al județului Alba iar al doilea, pe aceia de Inspector de vânătoare al județului Covurlui, păstrând totodată și funcțiunile ce dețin în prezent.

Cetim în „Magyar Vadászújság“ din Budapesta, că în 14 Mai, în terenul de vânătoare Apátfalva a mugit un cerb. Mugetul a fost repetat de vre-o cinci ori, în curs de o jumătate de oră. Un fenomen extrem de rar.